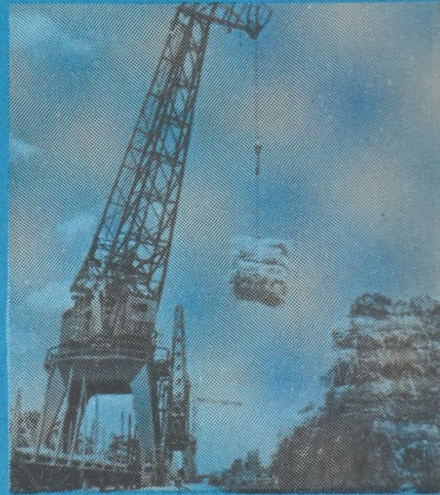

Revista ECONOMICĂ

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

VALENȚELE ECONOMICE ALE DELTEI DUNĂRII

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Secretarul general al partidului s-a întâlnit cu cadre de conducere din economie, cu specialiști, cu muncitori și tehnicieni, împreună cu care a examinat și stabilit măsuri eficiente pentru realizarea unor obiective prioritare din domeniul industriei chimice și construcțiilor navale, amplasate la Năvodari și Mangalia.

Aici, la Năvodari, va fi amplasată o nouă platformă industrială dobrogeană, care va cuprinde un mare combinat petrochimic, o rafinărie, o centrală electrică și de termoficare, precum și un port maritim.

CINCINALUL 1976 — 1980: ORIENTĂRI, RITMURI, EFICIENȚĂ

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE (I)

NTRE PROBLEMELE complexe ale dezvoltării economiei naționale în perioada actualului cincinal un loc important ocupă cele ale lărgirii bazei energetice, asigurării resurselor de combustibili și energie necesare, precum și îmbunătățirii condițiilor în care se vor folosi resursele de materii prime, combustibilii și energia.

Pe măsură ce se dezvoltă industria și celelalte ramuri ale economiei, cresc necesitățile de energie primară și de energie electrică. Este limpede că, pe de o parte, sînt necesare eforturi pentru descoperirea de noi rezerve energetice și dezvoltarea capacităților de producție, prelucrare, transport și distribuție a combustibililor și energiei electrice, iar pe de altă parte, să se aplice la consumatori măsuri potrivite de raționalizare, folosindu-se tehnici și tehnologii noi pentru micșorarea consumurilor specifice.

Direcții prioritare ale sporirii resurselor energetice

CINCINALUL 1976—1980 prevede schimbări radicale atît în ce privește folosirea resurselor energetice, cît și cu privire la raționalizarea consumurilor, care vor influența favorabil și perspectivele dezvoltării în următorii 10—15 ani. În concordanță cu creșterea economică și socială a fost dimensionată și dezvoltarea corespunzătoare a bazei energetice a economiei, structura resurselor și a consumului fiind prezentată în tabelele nr. 1 și 2.

Tabelul nr. 1

Structura consumului intern de energie primară

	- în procente -	
	1975	1980
Industria metalurgică	12	13,5
Industria extractivă	3,3	2,6
Industria chimică (inclusiv materii prime purtătoare de energie)	15	21
Industria construcțiilor de mașini	2,6	2,6
Industria lemnului și materialelor de construcții	6,6	5,7
Industria ușoară	2,2	2,2
Producerea de energie termoelectrică	24,5	24,1
Energie hidro (folosită în centrale hidroelectrice)	3,4	4
Alte consumuri în industrie	13,7	9,4
Total industrie	83,3	85,1
Agricultură	3,4	2,9
Transporturi și telecomunicații	4,3	3,9
Consumuri pentru încălzit (locuințe, loceluri, birouri ș.a.)	9	8,1
Total	100	100

Aspectul calitativ care trebuie evidențiat este acela că se va realiza o creștere a eficienței cu care vor fi folosiți combustibilii și energia electrică. În cincinalul 1971—1975, la o creștere a valorii producției industriale cu un ritm mediu anual de 13,1% și a venitului național cu 11,2%, a corespuns o creștere medie anuală a consumului intern de energie primară cu 7% și a consumului de energie electrică de 9,4%. Pentru 1976—1980 se prevede ca, la o creștere a producției industriale într-un ritm mediu anual de 10,1—11,2% și a venitului național cu 10—11%, consumul intern de energie primară să crească

cu 6,8%, iar consumul de energie cu 8,5%.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale, care trebuie să asigure un ritm înalt al producției de bunuri materiale, implică transformarea radicală și perfecționarea tehnologiilor. Modernizarea și ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției industriale. Problema esențială, este aceea a asigurării, pe toate căile, a sporirii eficienței cu care sînt utilizate materiile prime, combustibilii și energia,

ridicarea eficienței investițiilor și a fondurilor fixe. Ca o expresie a îmbunătățirilor de ordin calitativ preconizate, indicele mediu de consum de energie primară în industrie este prevăzut să scadă cu mai mult de 20% pînă în 1980 față de 1975.

Una din căile principale de economisire a combustibililor, care se exprimă prin ridicarea randamentelor termoelectrice cu care se utilizează purtătorii de energie, o constituie valorificarea resurselor energetice secundare din industrie. În acest scop planul prevede sarcini cantitative pe ministere și pe ani, care conduc la o economie în echivalent energie primară de 6 mil. tone combustibil convențional în 1976 (4,7 mil. t. c. c. în 1975) și de 11,5 mil. tone combustibil convențional la nivelul anului 1980. Consumul total intern de resurse primare energetice va crește pînă la aproape 110 milioane tone combustibil convențional în 1980 (inclusiv purtătorii de energie primară folosiți ca materii prime în industria chimică și industria metalurgică), iar consumul intern de energie electrică pînă la 77 miliarde kWh în 1980.

În esență, planul cuprinde următoarele sarcini fundamentale:

1. Acoperirea necesităților de combustibili și energie pentru toată economia în măsură cît mai mare posibilă cu resurse primare de energie din producția internă. În primul rînd, se vor extinde lucrările de cercetare geologică pentru descoperirea de noi rezerve de combustibili clasici și substanțe minerale. Vor fi continuate și extinse lucrările de cercetare pentru descoperirea de noi rezerve de cărbune și hidrocarburi și pentru dezvoltarea exploatării zăcămintelor de ulei din Valea Jiului și de lignit din Oltenia. Totodată, sînt prevăzute extinderea forajului de mare adîncime pentru țitei și gaze și începerea lucrărilor de foraj pe platforma continentală a Mării Negre.

În cadrul resurselor primare energetice se vor pune în valoare, cu prioritate, cărbunii, energia hidro și energia nucleară, prezervîndu-se hidrocarburi pentru a fi folosite într-o perioadă cît mai lungă de timp, ca materii prime pentru industria chimică. Producția de cărbuni va crește de la 27 milioane tone nete în 1975 la cel puțin 56,5 milioane tone în 1980, ceea ce va conduce la creșterea accentuată a ponderii cărbunilor în resursele primare de energie. Începînd din acest cincinal, se vor pune în valoare, pentru folosințe energetice, sisturile bituminose din zona Anina — Orașița, construindu-se în acest scop o centrală termoelectrică, de concepție românească, cu o putere de aproape 1 000 MW.

2. Valorificarea în condiții economice optime a cărbunilor cu puteri calorifice scăzute (lignit, sisturi bituminose și huile inferioare rezultate din spălătorii din Valea Jiului). Pentru

Tabelul nr. 2

Structura resurselor de energie primară cu care se asigură consumurile interne (inclusiv materie primă pentru industria chimică și cărbunii coafificabili pentru industria metalurgică)

- în procente din consumul total intern anual -

	1970	1975	1980
Cărbuni (inclusiv sisturi bituminose)	16,7	19,7	23,5
Țitei	20,5	24,3	34,3
Gaze naturale	55,6	49,1	36,3
Energie hidro	1,7	3,6	4,0
Lemn și alți combustibili inferiori	5,5	3,3	1,9
Total consum intern anual	100	100	100

atingerea acestui obiectiv vor fi construite și puse în funcțiune centrale termoelectrice funcționând cu cărbuni însumând o putere instalată de 4 225 MW (aproape 60% din totalul puterii noi care se construiește în anii 1976—1980). De asemenea, în anii actualizați cincinal se vor realiza lucrări de construcții în centrale termoelectrice care vor asigura punerea în funcțiune în perioada 1981—1985 a încă unei puteri pe cărbuni de cel puțin 3 580 MW. Puterea nouă prevăzută a fi instalată în termocentralele cu turbine de abur de condensatie va fi realizată cu grupuri de mare putere unitară (330 MW) și va fi concentrată în centrale cu capacități mari de producție (2 000—2 500 MW), pentru a se putea obține o scădere importantă a investițiilor specifice, a consumurilor specifice de combustibili și a cheltuielilor anuale de exploatare.

Structura puterii noi ce se va instala în anii 1976—1980, determinată de resursele de energie primară ce vor fi folosite în centralele electrice, este următoarea:

TOTAL din care:	7 155 MW	100 %
— în centrale hidroelectrice	1 743 MW	24,4
— în centrale termoelectrice pe cărbuni (inclusiv pe sisturi bituminoase)	4 225 MW	59,2
— în centrale pe resurse energetice secundare recuperate	250 MW	3,4
— în agregate cu cazane pe păcură (la centrale existente în curs de extindere)	937 MW	13

3. Continuarea acțiunii de înlăptuire a programului de amenajări hidroenergetice pe Dunăre și pe riurile interioare. Aceasta va necesita construirea și punerea în funcțiune în anii 1976—1980 a unor centrale hidroelectrice cu o putere de 1 743 MW, în aceeași perioadă realizându-se lucrări de construcții într-un volum care să asigure punerea în funcțiune în cincinalul 1981—1985 încă a unei puteri în centrale hidroelectrice de cel puțin 2 760 MW. La nivelul anului 1985 se prevede a se ajunge la punerea în valoare a cel puțin 83% din potențialul hidroenergetic economic amenajabil, iar pînă în 1987 la valorificarea integrală a acestui potențial (graficul nr. 1).

4. Efectuarea de lucrări, în anii 1976—1980, pentru construirea de centrale nuclearelectrice, necesare pentru a se asigura punerea în funcțiune în anii 1981—1985 a unei puteri de 1 800—2 000 MW în asemenea centrale.

Schimbări în structura formelor de energie primară folosite

PE BAZA LUCRĂRILOR care se vor realiza în acest cincinal, se va schimba radical structura formelor de energie primară folosite pentru producerea energiei electrice. La nivelul anului 1980, mai mult de două treimi din energia electrică va fi produsă în centrale hidroelectrice și centrale termoelectrice funcționând cu cărbuni inferiori și cu resurse secundare recuperate din instalații industriale (tabelul nr. 3).

Producerea combinată de energie electrică și termică în centrale electrice de termoficare constituie o soluție foarte eficientă de realizare de economii la nivelul întregii țări: de 23—26% la valorile de investiții, 20—24% la cheltuielile anuale de producție și reduceri de 15—20% la consumurile efective de combustibili, față de producerea acelorași cantități de energie electrică și termică în instalații separate, cu cazane și, respectiv, cu grupuri generatoare cu turbine de condensatie.

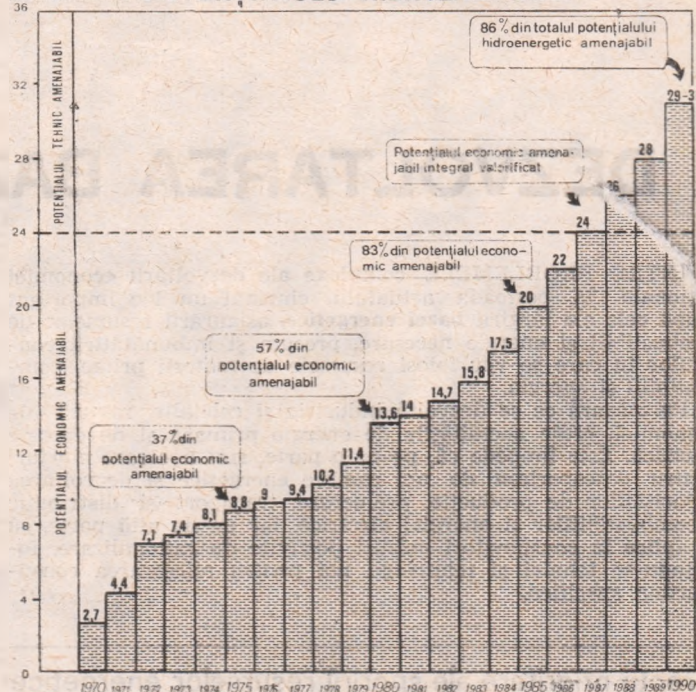
Tinându-se seama de avantajele economice importante pe care le prezintă această soluție, mai mult de 1 160 MW din puterea nouă ce se instalează în centrale termoelectrice în acest cincinal (22%) se va realiza cu agregate de termoficare. Este prevăzută, de asemenea, **extinderea termoficării industriale și urbane**, amplasându-se mari consumatori de energie termică din industrie lîngă centrale electrice de termoficare.

În ceea ce privește încălzirea locuințelor urbane, termoficarea ocupă, din ce în ce mai mult, un loc important. Din cele 2,83 milioane de locuințe existente în municipii și orașe în anul 1975, mai mult de 40% aveau asigurată încălzirea din rețele publice de termoficare urbană (466 mii locuințe) și din rețele termice locale alimentate din centrale termice de zonă, de cvartal și de bloc (678 mii locuințe). Prin măsurile prevăzute în planul cincinal 1976—1980 referitoare la dezvoltarea încălzirii centralizate urbane și a termoficării, aceste procente cresc: în 1980 mai mult de 55% din totalul locuințelor urbane vor fi încălzite centralizat, din care 21% prin rãcordare la rețele de termoficare (cel puțin 755 mii locuințe) și 34% (1 254 mii locuințe) din rețele publice alimentate din centrale termice locale echipate cu cazane moderne.

Capacitate de
producție în
centrale
hidroelectrice
mld. kWh/an
36

PROGRAMUL DE AMENAJARE A POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC

GRAFICUL Nr. 1

Structura puterii instalate în centrale electrice corespunde formelor de energie primară care se alocă pentru producerea energiei electrice și ale căror componente se schimbă radical în următorii 10 ani. La nivelul anului 1975 puterea care funcționa cu hidrocarburi reprezenta 49% din puterea totală instalată; în 1980 puterea agregatelor cu cazane pe gaze și păcură va reprezenta 34%, urmînd să scadă în 1985 la numai 12% din totalul puterii instalate în centrale electrice. Prin concentrarea puterii în centrale electrice mari, folosirea de agregate energetice cu puteri unitare din ce în ce mai mari, dotate cu cazane de abur cu parametri tehnici foarte ridicați, care țin pasul cu nivelul tehnic mondial, prin perfecționarea continuă a exploatării instalațiilor și ridicarea cunoștințelor profesionale ale cadrelor, s-a putut obține, în precedenții 10 ani, o scădere accentuată a consumului specific de combustibili pe kWh.

Sistemul electroenergetic național de transport și distribuție de energie electrică a fost transformat structural prin crearea suprarețelei de foarte înaltă tensiune de 220 kV și 400 kV, care cuprinde într-un singur ansamblu energetic tot teritoriul țării. El cuprinde astăzi mai mult de 320 mii km de circuite trifazice în rețele aeriene și subterane, din care 23 mii de km linii de transport de 110—220—400 kV. În concordanță cu creșterea

Tabelul nr. 3
Structura producției de energie electrică
— în procente —

	1975	1980	1985
In centrale hidroelectrice	17	18,4	20,7
In centrale nuclearelectrice	-	-	7,3
In termocentrale pe bază de cărbuni	29,4	44	57,6
In termocentrale pe gaze și păcură	52	35	8,7
Pe resurse secundare energetice	1,6	4,6	5,7
Total energie electrică	100	100	100

outierii instalate în centralele și stațiile electrice de transformare este prevăzută dezvoltarea în anii 1976—1980 atât a liniilor electrice de transport, cât și a rețelelor de distribuție.

În scopul reducerii pierderilor tehnologice de energie electrică în linii și rețele electrice, precum și pentru micșorarea costului transportului energiei de la centralele electrice la centrele principale de consum, se amplifică programul de ridicare a nivelului tensiunilor de transport și distribuție. Creșterea puterilor transportate în sistemul interconectat face necesară, pentru a se micșora pierderile tehnologice, trecerea la nivelul de tensiune de 400 kV într-o mare parte a rețelei de linii de foarte înaltă tensiune și construirea de noi linii de 220 kV și 400 kV. Sînt elaborate, de asemenea, programe care vizează dezvoltarea și modernizarea rețelelor electrice județene și orașenești de distribuție, precum și ridicarea nivelului tensiunilor pentru asigurarea, pe de o parte, a alimentării consumatorilor cu un grad ridicat de siguranță, iar pe de alta, pentru micșorarea pierderilor de energie.

ing. Ioan V. HERESCU

PLAN ● ANGAJAMENTE

DINAMICI ACCELERATE ALE PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE ȘANTIERE

SPORIREA accelerată a „densității” peisajului industrial românesc în acest cincinal are ca cerință deosebit de importantă, pe fiecare șantier, desfășurarea întregii activități cu o productivitate înaltă, materializată în punerea în funcțiune, la termen sau în devans, a noilor capacități de producție. Creșterea permanentă și în ritm ridicat a productivității muncii — bază trinitică a îndeplinirii și depășirii prevederilor din planul de investiții al economiei naționale — trebuie de altfel să reprezinte un obiectiv prioritar pentru întreg complexul de factori al căror punct comun îl reprezintă noile obiective: beneficiarii, furnizorii de utilaje tehnologice și materii prime, proiectanții, constructorii — antreprenorii generali și cei din subantrepriză etc. În acest număr prezentăm activitatea pe care o desfășoară una dintre cele mai importante subantreprize de specialitate — Trustul de instalații și automatizări București.

Depășiri valorice ale planului. Dar punerile în funcțiune?

COLECTIVELE de constructori de pe șantierele trustului execută lucrări de instalații electrice, automatizări, încălziri centrale, ventilații și climatizări

la noile obiective industriale aparținând în special chimiei, metalurgiei și construcției de mașini. În primul semestru al acestui an, planul de lucrări de construcții-montaj, ale cărui prevederi sînt cu peste 15% mai mari față de anul trecut, a fost îndeplinit — pe ansamblul trustului — în proporție de 100,5%.

În ce privește eficiența activității desfășurate, se cere menționat faptul că **nivelul planificat al productivității muncii** (în creștere cu peste 10% față de anul trecut), **a fost realizat în primele 6 luni a.c. în proporție de 101%**, iar cheltuielile maxime la 1000 lei

producție marfă s-au situat cu 5 lei sub sarcina planificată. Asemenea acțiuni au contribuit la dobîndirea — în această perioadă — a unui beneficiu peste plan de circa 1700 000 lei. În ansamblul acestor rezultate, o contribuție substanțială au adus în special șantierele trustului situate în Craiova, Săvinești, Brazi, Slatina. (tabelul).

Prin eforturile comune ale colectivelor de pe șantier, în această perioadă au fost **puse în devans în funcțiune**: o extindere de capacitate pentru fire bumbac la Filatura de fire bumbac Drăgănești-Olt, extinderea Atelierului mecanic de zonă privind producția pieselor de schimb la Slatina etc. Totodată, au fost **predate la termen** beneficiarilor alte capacități ca de exemplu: cea de la întreprinderea „Ceahlăul” Piatra Neamț, o instalație de alimentare cu apă la Combinatul de fire și fibre sintetice-Săvinești, Întreprinderea de uscat furaje verzi Nădlac, dez-

voltarea etapa a IV-a la Întreprinderea de produse carbunoase-Slatina etc.

Alături de realizările bune se cere menționat faptul că **din totalul celor 15 noi capacități ce trebuiau puse în funcțiune în semestrul I cu concursul Trustului de instalații și automatizări, au fost respectate termenele planificate de predare către beneficiari numai la 9 dintre ele.** Ce s-a întîmplat în celelalte cazuri?

Realizările obținute în semestrul I a.c.

- în procente, față de plan -

	Produc- ția fi- nită de cons- trucții- montaj	Produc- tivita- tea muncii	Puneri în funcțiune (număr de capacități)	
			Plan	Realiz- zat
Șantierul nr.2- Săvinești	102	107	3	3
Șantierul nr.5- Brazi	105	108	-	-
Șantierul nr.11- Slatina	107	109	4	3
Șantierul nr.7- Craiova	102	103	2	-
Total trust	100,5	101	15	9

Cîteva întrebări despre o anume optică privind specializarea

DESIGUR, rețin atenția în primul rînd exemplele cele mai semnificative. Este vorba, astfel, de restanțele înregistrate în ce privește realizarea unor obiective de investiții privind extinderea mecanizării, al căror beneficiar este întreprinderea „Impex”-Constanța, la care **amplasamentul a fost predat cu o întîrziere de 4—5 luni de către beneficiar** (din cadrul M.I.Ch.). În acest fel, cu toate eforturile depuse de către constructori (Trustul de con-

strucții industriale-Constanța) stadiile fizice ale lucrării sînt în mare întîrziere. Ca urmare „depășiri în lanț” de termene s-au înregistrat și în activitatea trustului analizat.

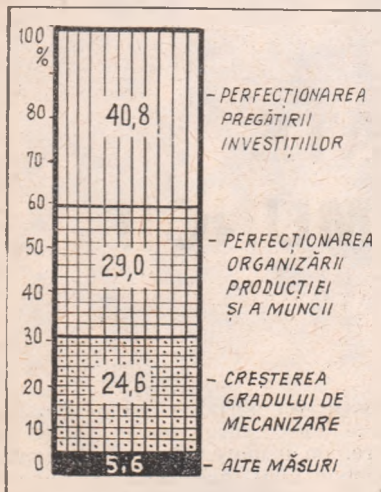
În alte cazuri, restanțele în punerea în funcțiune au fost generate de unele **întîrzieri în asigurarea la vreme a utilajelor tehnologice necesare.** Asemenea situații se regăsesc în cazul turnătoriei de fontă Băilești, a unor noi capacități din cadrul Întreprinderii de îngreșăminte complexe-Craiova etc.

În fine, alte probleme sînt generate de unele **greutăți intervenite în procesul de aprovizionare** cu materiale de construcții necesare. Astfel, se întînesc multe piedici în procurarea, prin bazele județene de aprovizionare tehnico-materială (BJATM-uri), a cablurilor de compensație, a cablurilor de semnalizare (produse de Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București), a **fitingurilor Panzer** (produse de întreprinderea de industrie locală „Partizanul”-Rîmniceu Sărat). La rîndul lor, însă, nici bazele nu primesc asemenea materiale, deoarece furnizorii, pe considerentul că reprezintă produse mărunte, de valoare unitară⁴ scăzută, preferă să nu livreze asemenea materiale în bazele de aprovizionare și să plătească penalizări. O asemenea optică trebuie în întregime schimbată: ceea ce pare un „lucru mic” pentru furnizor, poate ține în loc și împiedica realizarea la termen a unei investiții de mai multe milioane.

Există, desigur, și alte cauze. Și totuși, „problema nr. 1” pentru activitatea desfășurată în ultimul timp de către Trustul de instalații și automatizări este — așa cum au subliniat specialiștii din cadrul acestei întreprinderi — **realizarea unei mai adecvate corelări între adevărata și întreaga capacitatea disponibilă existentă și volumul și structura lucrărilor pe care trebuie să le execute.** Despre ce este vorba?

Așa după cum se știe, pentru realizarea lucrărilor propriu-zise de construcții și a unor activități de montaj necesare edificării noilor obiective au fost create și acționează unități de construcții specializate. În afara lor, au fost create unele întreprinderi cu caracter special (cum este și trustul analizat), destinate executării unor lucrări de montaj strict specializate: instalații electrice, automatizări ș.a. Criteriul care a stat la baza unei asemenea structurări și a împărțirii activităților a fost desigur tocmai acela al creșterii productivității muncii prin specializare. Ce se constată însă în practică?

Constructorul și-a format și el nuclee care „atacă” numeroase lucrări de

Acțiuni și grupe de măsuri preconizate în 1976 și influența lor asupra creșterii productivității muncii

instalații-montaj specializate. Desigur, o asemenea acțiune este bine venită acolo unde gradul de specializare a lucrărilor de instalații-montaj nu este prea ridicat și unde executarea unor asemenea operații nu împieteză asupra nivelului productivității muncii la respectivele lucrări (cum sînt, de exemplu, lucrările de instalații la grupurile sociale sau la organizările de șantier). Așa cum au subliniat interlocutorii noștri, însă, în ultimii ani se constată o deplasare evidentă a unor trusturi de construcții industriale către înglobarea în activitatea lor a unui volum tot mai însemnat de lucrări de instalații-montaj specializate.

Desigur, cauzele pot fi multiple. Merită însă precizat faptul că lucrările de montaj-instalații au în general o productivitate substanțial mai mare de-

cît acelea de construcții propriu-zise. Mult mai „ușor“ se realizează milionul de lei producție la montaj, cînd se lucrează cu subsansamble și utilaje de valori mari decît în turnarea betoanelor sau săparea șanțurilor, spre exemplu...

O asemenea situație generează cîteva întrebări: ● Cum se fructifică avantajul specializării cînd două întreprinderi diferite se ocupă de aceeași activitate? ● Cu ce productivitate și la ce nivel calitativ se pot realiza de către o întreprindere cu profil de lucrări de construcții, operațiuni înalt specializate de lucrări de instalații-montaj? ● Ce avantaje și calcule de eficiență pot justifica o asemenea orientare?

Desigur, pentru a oferi un răspuns cît mai complet la asemenea întrebări generate de realitatea de pe șantiere, așteptăm și opiniile cititorilor noștri.

Perspectiva și prioritățile ei

ÎN CINCINALUL 1976-1980, indicatorul productivității muncii cunoaște în întreg sectorul de investiții-construcții creșteri substanțiale de la an la an. Pentru îndeplinirea și depășirea acestor prevederi a fost adoptat și în cadrul Trustului de instalații și automatizări un program complex de acțiune defalcat pe ani. Pentru anul 1976, de exemplu, în vederea realizării sarcinii planificate de creștere a productivității muncii, măsurile adoptate și acțiunile întreprinse au vizat cu prioritate anumite domenii (graficul):

— perfecționarea pregătirii producției a reprezentat o primă direcție de acțiune. În acest sens s-a acționat și se va acționa în continuare pentru ca printr-o

mai bună colaborare cu proiectantul să poată fi introduse în proiecte — într-o măsură tot mai mare — unele soluții constructive elaborate în cadrul trustului menite să conducă la o creștere mult mai substanțială a gradului de industrializare a lucrărilor, față de soluțiile clasice (executarea capetelor terminale și a mufelor de joncțiune pentru cablurile de joasă și înaltă tensiune pe bază de rășini epoxidice, fixarea aparatelor și instalațiilor cu dibluri prin autofrezare etc.):

— elaborarea și aplicarea unor noi tehnologii de confecționare și montaj a instalațiilor reprezintă o altă categorie de preocupări, cu influențe directe în ridicarea productivității muncii. Prin folosirea unor asemenea procedee se vor economisi în acest an, la confecționarea tubulaturii de ventilație de exemplu, 0,5 cm ore/m²; prin folosirea unor adezivi speciali la fixări în locul fixării cu dibluri se vor realiza economii de 12250 om ore pe an ș.a.:

— extinderea tipizării (la tehnologii și produse) face de asemenea obiectul acțiunilor întreprinse în acest an în cadrul trustului. Se urmărește, în acest sens, creșterea operativității în acțiune prin introducerea în fabricație și montaj a unei game restrinse (2-3 tipuri) de prefabricate electrice care să permită reducerea gamei actuale (8 tipuri), ceea ce conduce la creșterea specializării și reducerea manoperei de montaj. Se are în vedere, de asemenea, extinderea procedeelelor de fixare moderne pe construcții metalice și betoane, precum și extinderea utilizării profilelor ușoare de instalații și eliminarea din consum a profilelor clasice. Astfel, se apreciază că din 900 t de profile clasice, cîte se utilizează pe an, 700 t pot fi înlocuite cu profile ușoare, cu economii însemnate de manoperă și metal.

Bogdan PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

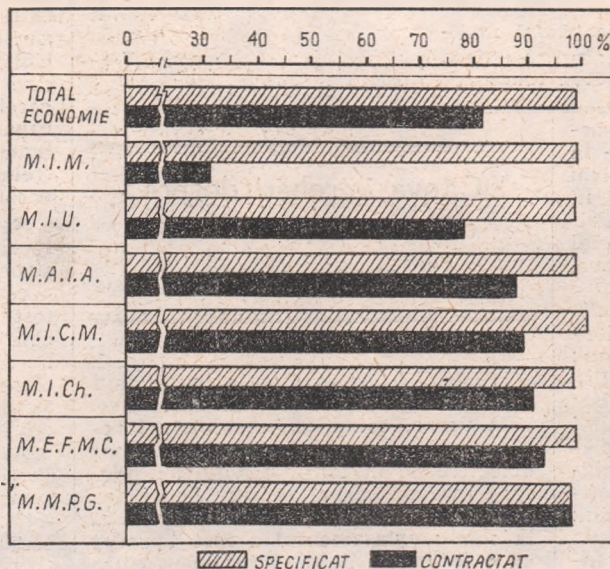
Contractarea producției-marfă pentru semestrul II 1976

PENTRU REALIZAREA exemplară a sarcinilor de plan, în cantitățile și calitățile prevăzute, este necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să creeze condiții pentru buna desfășurare a producției și a livrărilor planificate. În acest sens, o mare importanță are asigurarea bazei tehnico-materiale, și în cadrul ei, a acțiunii de încheiere a contractelor economice.

Din analiza situației la începutul lunii iunie a.c. reiese că în acțiunile de contractare a producției marfă planificate pe semestrul II 1976, existau unele rămășițe în urmă alături de produsele destinate lucrărilor de investiții și activității de producție — exploatare, cit și la cele destinate fondului pieței. Astfel, producția marfă planificată pe semestrul II era contractată în proporție de 82,1% pe total, din care 79,6% la producție, 91,3% la investiții, 94,5% la fondul pieței. Cele mai mari nerealizări se localizau la producția M.I.M. (31,5% pe total, din care 53,8% la investiții, 36,3% la fondul pieței, 26,7% la producție-exploatare), la M.I.U. (77,8% pe total, din care 73,9% la producție-exploatare, 88,4%

la fondul pieței, 94% la investiții), la M.A.I.A. (88% pe total din care 89,1% la producție-ex-

ploatare, 96,8% la fondul pieței) și la M.I.C.M. (89% pe total, din care 90,3% la producție-exploatare, 92,6% la investiții, 92,7% la fondul pieței). Dealtfel, nici contractarea producției marfă planificată pe trimestrul III 1976 nu se afla într-un stadiu satisfă-

Gradul de acoperire cu contracte a producției marfă planificată pe semestrul II — 1976, situație existentă la începutul lunii iunie 1976

cător, cu excepția producției M.M.P.G. destinată investițiilor și producției-exploatare, care era contractată integral. Cu o lună înainte de începerea semestrului II, la un număr de 199 întreprinderi proporția contractării se prezenta sub 75% față de planul producției marfă a trimestrului III, dintre care menționăm: Întreprinderea de suruburi Medias, C.S. Galați, C.S. Hunedoara, Întreprinderea „Laromet”, Întreprinderea de materiale de construcții „Cesacom”, Întreprinderea de încălziminte și pielărie din București etc.

Din datele operative reiese că, la începutul lunii iulie a.c., situația arătată s-a îmbunătățit într-o oarecare măsură. Se impune totuși intensificarea în continuare a preocupării privind contractarea întregii producții a semestrului II 1976, pe toate destinațiile sale, alături de partea centralelor industriale și ministerele beneficiare, cit și din partea celor furnizori, spre a se evita influențele nefavorabile asupra realizării sarcinilor de plan din lipsa materiilor prime sau a materialelor necontractate la timp. Totodată, este necesar a se acorda toată atenția livrării către fondul pieței a întregii cantități de marfă în sortimentele și calitățile planificate.

INVESTIGAȚIE „R. E.”

O corelație de bază a eficienței producției agricole CHELTUIELI DE PRODUCȚIE — RANDAMENTE (II)

● Un factor redutabil al eficienței producției agricole: calitatea produselor ● Diferențe de milioane rezultate din calitate ● Amplitudini extrem de mari între veniturile nete. Cui se datoresc? ● Semnificațiile unei corelații: randamente — retribuție ● Calculul pretului de cost — un instrument valoros de analiză și decizie.

PUBLICĂM în acest număr partea a doua a concluziilor desprinse din analiza economico-financiară efectuată în 11 cooperative agricole de producție din județul Dolj. În prima parte („Revista Economică” nr. 26, din 2 iulie a.c.) analiza a cuprins: influența calității lucrărilor agricole asupra randamentelor, costurilor și eficienței producției; corelația dintre modernizarea bazei tehnico-materiale și eficiența producției, raportul dintre ritmul de creștere a cheltuielilor materiale și ritmul de creștere a producției agricole.

Ca material documentar-informativ din cele 11 C.A.P., în prima parte au fost publicate: nivelul producțiilor medii la hectar, nivelul comparativ al prețului de cost și structura prețului de cost în 1975 la grâu, porumb boabe și sfeclă de zahăr.

Relația calitate-valorificare

UTILIZAREA rațională a factorilor de producție (pământul, forța de muncă, investițiile, mijloacele mecanizate, îngrășămintele, apa, semințele etc.) are un rol hotărâtor în reducerea prețului de cost. Totodată, calitatea producției, valorificarea în condiții cât mai bune a produselor agricole contribuie, direct sau indirect, în măsură însemnată la creșterea eficienței producției agricole.

În condițiile stabilității prețurilor de preluare a producției agricole, a cunoașterii din timp a diferențelor de preț rezultate din diferențele de calitate, efectul calității asupra rentabilității este cu atât mai mare. Cunoșcând din timp condițiile de preluare — calitatea producției, prețul de livrare — fiecare unitate agricolă poate adopta măsuri în consecință, care trebuie avute în vedere de la semănatul pînă la depozitarea recoltei.

Prima concluzie care se desprinde din

investigația noastră este că cele trei culturi, în cele 11 cooperative agricole, sînt rentabile. Dar, prețul de valorificare diferă substanțial. Să luăm de exemplu prețul de valorificare a grîului în cele 11 cooperative agricole, în 1975. Cooperativa agricolă Tunarii Vechi a livrat producția la un preț mediu de circa 70% din cel realizat de C.A.P. „Viața Nouă” din cadrul aceluiași consiliu intercooperatist. Faptul că patru din cele cinci cooperative agricole din consiliul intercooperatist Poiana Mare (cu excepția C.A.P. Desa) cultivă grâu în condiții de irigare, nu are nici o semnificație din punctul de vedere al prețului de valorificare (tabelul alăturat). Diferențele (dacă ținem seama că prețurile sînt aceleași pentru toate cooperativele situate în aceeași zonă) se datoresc deosebirilor de calitate; cu cît producția este de o calitate mai bună, fără impurități, cu o greutate hectolitrică mai mare, cu calități de panificație superioare, cu atît prețul de valorificare este mai ridicat. Rezultă de aici că

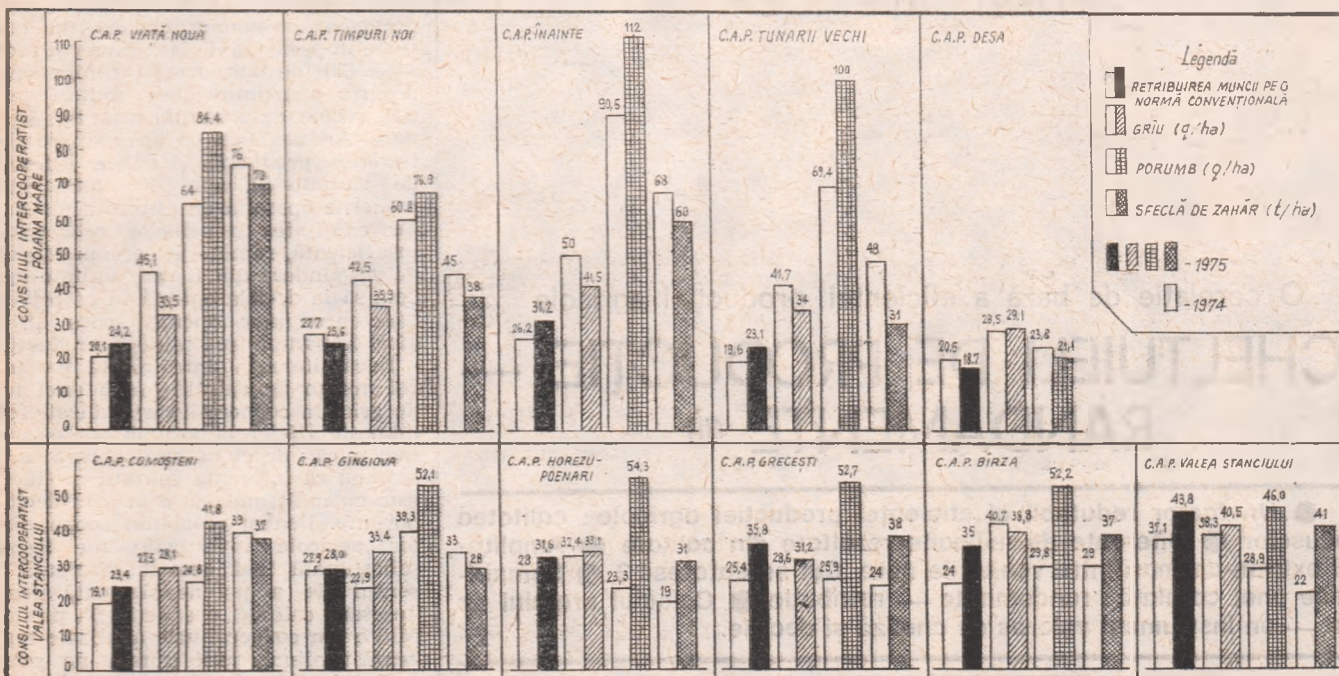
diferențele de preț justifică, din punct de vedere economic, cheltuielile efectuate în perioada de întreținere și recoltare. (Nu de puține ori întîlnim lanuri de grâu, aparținînd unor unități agricole vecine, cu grad diferit de îmburuienare. Aceasta face ca la recoltare și la livrarea producției să existe diferențe de calitate. Și, cum din tehnologiile moderne operația de plivire a dispărut, iar cantitatea erbicidelor este uneori insuficientă, rămîne în sarcina cadrelor de răspundere din fiecare unitate agricolă să ia decizia optimă în ce privește executarea unor operații care au ca efect îmbunătățirea calității producției).

Dacă diferența dintre prețul maxim și cel minim de valorificare a unei tone de grâu, la cooperativele analizate, este de peste 570 lei, la porumb este cu mult mai mică: de circa 200 lei, ceea ce înseamnă că influența calității producției este cu mult mai mare la grâu decît la porumb. Pentru economia cooperativeilor agricole investigate nu trebuie subestimată însă această diferență, în sensul de a nu acorda toată atenția necesară calității producției la porumb. Multe din cooperativele analizate realizează venituri mari numai pe seama prețului de valorificare — mai bun — atît la grâu, cît și la porumb. De exemplu, G.A.P. Gîngiova a realizat prin valorificarea mai bună a unei tone de grâu — în comparație cu C.A.P. Tunarii Vechi — circa 364 lei/t și 321 lei/t, în comparație cu C.A.P. Desa, la porumb.

Această concluzie este valabilă și în cazul producției de sfeclă de zahăr. La această cultură, datorită producțiilor medii la hectar ridicare, venitul realizat din sporul de preț pe tona de produs ca rezultat al unei calități superioare îl poate depăși pe cel obținut la celelalte culturi. Diferențele la prețul de livrare la sfeclă de zahăr sînt influențate în mare măsură de perioada de recoltare (cu cît se ține mai mult seama de conținutul de zahăr acumulat de plantă, cu atît producția va fi valorificată mai bine). Spre exemplu, C.A.P. Birza, valorificînd o producție de peste 11 000 tone de sfeclă de zahăr, a realizat un venit net de peste 1,8 milioane de lei.

Diferențe relative și absolute între nivelele a doi importanți indicatori economici: valoarea producției și venitul net pe unitatea de produs în 1975 (100,0=nivelul minim de valorificare a producției)

	Cooperativa agricolă	Grâu		Porumb		Sfeclă de zahăr	
		Valoarea producției (%)	Venitul net (lei/t)	Valoarea producției (%)	Venitul net (lei/t)	Valoarea producției (%)	Venitul net (lei/t)
Consiliul intercooperatist Poiana Mare	Viața Nouă	144,3	254	105,0	454	114,1	98
	Timpuiri Noi	102,4	291	105,9	677	100,0	23
	Însăinte	113,2	644	108,7	752	138,0	100
	Tunarii Vechi	100,0	316	105,0	553	114,1	85
	Desa	101,7	176	100,0	296	114,8	110
Consiliul intercooperatist Valea Stanciului	Comoșteni	100,1	117	106,8	418	109,5	78
	Gîngiova	100,1	680	106,8	617	115,2	22
	Morozu-Poenari	100,1	353	104,8	685	111,0	85
	Grăcești	100,1	449	105,0	525	128,1	137
	Birza	103,7	527	104,2	469	138,4	163
	Valea Stanciului	101,8	470	109,5	673	129,7	165

Modul cum se reflectă sporirea randamentelor la hectar în nivelul retribuției unei norme de muncă convenționale

Venitul net — măsura rentabilității producției

FIECARE UNITATE AGRICOLĂ trebuie să realizeze un venit net cât mai ridicat pe unitatea de produs. Deci, cu cât valoarea producției va fi mai mare și prețul de cost pe unitatea de produs mai mic, cu atât va fi mai ridicat venitul net, și implicit, eficiența producției. Pentru unitățile investigate, nivelul absolut al venitului net în 1975, pe culturi, rezultă din tabelul alăturat. Pe lângă diferențierile mari în nivelul acestui indicator, atrage atenția faptul că nu se poate face o distincție netă din acest punct de vedere între cooperativele agricole care cultivă în regim irigat și celelalte, care cultivă în regim natural. Aceasta confirmă concluziile formulate în prima parte a investigației^{*)}, referitoare la modul inegal în care utilizarea factorului apă se reflectă în indicatorii de eficiență.

Diferențele înregistrate în nivelul venitului net pe tona de produs își au explicația atât în nivelul și modul de includere a cheltuielilor în prețul de cost, cât și în nivelul prețului de valorificare — diferențiat după calitatea produselor. Cu alte cuvinte, cu cât prețul de cost este mai redus iar prețul de livrare mai ridicat, cu atât venitul net pe tona de produs va fi mai mare. Sub aspect economic, fundamentarea diferențierilor înregistrate între cele trei culturi în venitul net pe tona de produs are la bază eficiența cu care s-au efectuat cheltuielile materiale, modul de organizare și nivelul retribuției muncii, calitatea deciziilor adoptate în procesul de producție.

Concluziile referitoare la structura și nivelul prețului de cost în cooperativele agricole de producție pun în evidență pregnant faptul că unitățile agricole dispun de importante și numeroase pârghii de creștere a producției, de

reducere a prețului de cost, de sporire a eficienței economice în condițiile actualelor prețuri de desfacere. Scopul final — creșterea eficienței economice a producției agricole — este organic legat de creșterea retribuției cooperativitorilor, de îmbunătățirea condițiilor lor de trai.

Economiile, ca sursă de sporire a retribuției muncii

PE ANSAMBLUL agriculturii cooperatiste, raționalizarea cheltuielilor materiale, reducerea ponderii lor în totalul cheltuielilor de producție duc la creșterea posibilităților de investiții, dar și a celor de ridicare a nivelului de trai al lucrătorilor. Această corelație este valabilă și la nivelul cooperativei agricole. În graficul de mai sus redăm corelația care se creează între creșterea producției medii la hectar și posibilitățile de retribuție a unei norme de muncă convenționale. (Am preferat modalitatea de ilustrare a corelației dintre nivelul retribuției și cheltuielile de producție prin intermediul producțiilor medii la hectar, fiind mai evidentă, precum și pe considerentul că evidențierea articolelor de cheltuieli — în această etapă de început a calculării prețului de cost — nu este aceeași, ca nivel și conținut material, la toate cooperativele agricole).

Rezultă din grafic că în 9 din cele 11 cooperative agricole investigate, retribuția unei norme de muncă convenționale a crescut în 1975, față de 1974. În unele cazuri (C.A.P. Grecești, C.A.P. Birza) retribuția muncii pe o normă de muncă convențională s-a mărit într-un an cu peste 10 lei. În ansamblu, din grafic rezultă că acolo unde randamentele la hectar au sporit, a crescut și retribuția muncii. Desigur că aceasta este mai mare atunci când într-o unitate agricolă cooperatistă se obțin rezultate bune în toate sectoarele de ac-

țivitate, sau cel puțin în cele principale. În cooperativele la care ne referim, cele trei culturi dețin ponderi atât de importante, încât au contribuit în mare măsură la îmbunătățirea retribuției muncii.

Din aspectele tratate și din datele puse la dispoziția cititorului rezultă că reducerea relativă a cheltuielilor materiale reprezintă un element hotărâtor în creșterea eficienței producției agricole. Or, aceste obiective, de mare însemnătate pentru economia națională, se reflectă direct în posibilitățile sporite de retribuție a muncii, deci în îmbunătățirea nivelului de trai al lucrătorilor din agricultură. Sub acest aspect, sarcinile trasate de actualul cincinal în domeniul raționalizării cheltuielilor materiale, dispun de condiții de îndeplinire și corespund întru totul atât interesului social, cât și interesului individual al lucrătorilor din agricultură.

O concluzie importantă rezultată din investigația noastră este și aceea că pentru analiza economică este de un real folos calculul prețului de cost în cooperativele agricole de producție, instrument care a lipsit timp îndelungat economiștilor și cercetătorilor. Evidențierea elementelor de cheltuială în unitățile agricole cooperatiste, determinarea exactă a nivelului cheltuielilor, includerea lor unitară pe elemente reprezintă, în continuare, o activitate perfectibilă. Odată cu îmbunătățirea activității de determinare a prețului de cost, considerăm ca fiind tot atât de importantă și efectuarea de analize economice de către specialiștii din C.A.P. și de către cadrele de conducere și îndrumare a activității economico-financiare a cooperativele agricole de producție. Utilizarea analizelor prețului de cost, din care să rezulte posibilități de reducere a acestuia, de creștere a eficienței economice, trebuie să devină o metodă permanentă pentru îmbunătățirea calității deciziilor adoptate de cadrele cu munci de răspundere în gestiunea averii obștești.

Ion MANEA

„Se impune să acționăm cu mai multă hotărâre pentru concentrarea forțelor în cercetare, pentru introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării proprii, pentru scurtarea termenelor de cercetare printr-o organizare mai complexă a activității, pentru reducerea termenului de la începerea cercetării, apoi a proiectării până la producție”.

NICOLAE CEAUȘESCU

COORDONATE ALE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI PROIECTĂRII

ROLUL, importanța și locul științei și al cercetării științifice se amplifică în corolație directă cu creșterea gradului de complexitate al economiei naționale. Dezvoltarea științei trebuie să devanseze producția, conducând la modernizarea structurilor economiei naționale, la realizarea unui spor considerabil de bunuri materiale și spirituale. Pornind de la considerentul că societatea socialistă multilateral dezvoltată nu se poate realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, partidul și statul nostru au acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării activității de cercetare-proiectare.

Așa cum se subliniază în documentele celui de al XI-lea Congres al P.C.R., în cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești, cercetătorii și proiectanții au misiunea de înaltă răspundere de a contribui activ la promovarea progresului tehnic, la descifrarea legităților naturii, ale societății și gândirii umane, la folosirea lor pentru dezvoltarea materială și spirituală a societății. Pornind de la aceste considerente, rezultă că o sarcină de bază pentru activitatea de cercetare și proiectare este sporirea aportului la introducerea accelerată a noului în toate ramurile economiei naționale, atât în ceea ce privește produsele, cât și tehnologiile de fabricație, prin soluționarea cu prioritate a problemelor pe care le ridică realizarea obiectivelor prevăzute de programul de dezvoltare economică și socială a țării.

Dinamica activității de cercetare

INSCRIINDU-SE activ pe aceste coordonate, activitatea de cercetare-proiectare din cadrul Sectorului I al municipiului București prezintă o problemă complexă, aducând o contribuție însemnată la rezolvarea sarcinilor de introducere accelerată a progresului tehnic în toate domeniile de activitate în activitatea de cercetare-proiectare a Capitalei, sectorul I deține ponderi însemnate: 15,2% în cercetare, 36,8% în proiectare, pentru ansamblul cercetare-proiectare 13,9%, iar pentru cercetare-producție 66,6%. Ca urmare a unor am-

ple preocupări pentru promovarea tehnicii, noi, pentru aplicarea în tot mai mare măsură în proiectele de execuție a unor soluții moderne, îmbunătățite, în cincinalul trecut necesarul de investiții s-a redus cu peste 1,2 miliarde lei, ceea ce înseamnă economisirea a circa 50 000 tone metal, 20 000 mc lemn, 164 500 tone ciment etc. De asemenea, termenul de pregătire a unui număr de peste 15 000 de documentații tehnico-economice au fost devansate în medie cu 30 de zile.

O preocupare de primă importanță în activitatea de cercetare-proiectare a constituit-o apropierea cercetării științifice de producție. Semnificativ în această direcție este faptul că peste 67% din tematica de cercetare abordată în anul 1975, de exemplu, a fost reprezentată de temele de cercetare privind asimilarea de produse noi și tehnologii necesare diferitelor întreprinderi. În același scop, consiliile științifice ale institutelor de cercetare și proiectare și-au concentrat atenția asupra dezvoltării activităților de microproducție. Ponderea microproducției în totalul activității de cercetare-proiectare s-a dublat în 1975 față de anul 1974; în același an în cadrul activității de microproducție, circa 98% a fost afectată realizării de produse noi, obținute în proporție de 80% pe baza cercetărilor proprii.

Este de evidențiat, totodată, faptul că eforturile au fost îndreptate și în direcția reducerii duratei de introducere în producție a rezultatelor cercetărilor efectuate. Din tabelul nr. 1 rezultă că 2/3 din rezultatele cercetării au fost aplicate în anul în care s-a încheiat cercetarea și aproximativ 54% în anul următor.

Alături de realizările prezentate care au contribuit la îmbunătățirea unor indicatori economici, activitatea de cerce-

tare-proiectare este încă gravată de o serie de dificultăți, care împiedică valorificarea maximă a condițiilor create Gruparea acestora pe principalele cauze, analizate în 1975, în 17 unități de cercetare-proiectare, este prezentată sintetizat în tabelul nr. 2. Pornind de la această situație, încă din anul trecut au

Tabelul nr. 2

Principalele probleme ale perfecționării activității de cercetare-proiectare

Probleme	Pondere în total
Necuprinderea temelor și alga fundamentare a acestora	21,0
Lipsa cadrelor specializate	11,6
Dificultăți în aprovizionarea cu materiale prime și materiale (pentru microproducție)	11,6
Lipsa informării complete	11,6
Dispersie organizatorică mare	9,2
Lipsa bazelor proprii de experimentare	6,9
Lipsa unor capacități de proiectare și pregătire tehnologică uzuală	4,9
Slabă receptivitate la unele trepte ierarhice superioare	4,6
Dificultăți în dotarea cu aparatură și mijloace de cercetare-proiectare	4,6
Reantrunirea cadrelor didactice	2,3
Alte cauze	9,7
Total	100%

fost adoptate planuri de măsuri și acțiuni pentru eliminarea neajunsurilor semnalate, pentru completarea necesarului de cadre specializate, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a cercetării, perfecționări organizatorice, etc., menite să asigure toate condițiile pentru ca trecerea la cincinalul revoluției științifice și tehnice să fie temeinic pregătită.

Aportul propriu la innoirea produselor și tehnologiilor

ÎN PERIOADA actuală eforturile sînt concentrate spre găsirea căilor și mijloacelor celor mai adecvate pentru transpunerea operativă în practică a obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Acest lucru este concretizat în primul rînd, în orientarea activității de cercetare spre rezolvarea a peste 350 de obiective de cercetare privind probleme prioritare ale dezvoltării economico-sociale. Dintre acestea, 95% sînt destinate creării de noi mașini, utilaje, aparate, instalații, elaborării de noi tehnologii și materiale ș.a. În cincinalul actual, spre exemplu, activitatea institutelor din sector va contribui la introducerea în fabricație a unui număr de 852 noi produse (cu o valoare de 7,1 miliarde lei

Tabelul nr. 1

Termenul în care sînt aplicate în producție rezultatele cercetărilor (cifre în % în perioada 1971-1975)

Teme de cercetare	Aplicare în anul următor			Termenul mediu de aplicare	
	an	an	an	an	an
Produse noi	40,9	53,0	4,9	1,2	1 an și 8 luni
Tehnologii	39,7	54,8	5,5	-	1 an și 7 luni
Perfecționări licențe	100	-	-	-	sub un an

producție globală) și 118 tehnologii; totodată, vor fi perfecționate un număr de 53 tehnologii existente. Prin efortul care va fi depus în perioada 1976—1980 pentru dezvoltarea activității de micro-producție, vor fi executate produse și servicii în valoare de peste jumătate miliard lei, având ca efect reducerea importului cu peste 75 milioane lei valută.

Pentru realizarea acestor sarcini, organizațiilor de cercetare-proiectare le-a fost alocat un însemnat volum de investiții, cu peste 50% superior cincinalului precedent, menit să contribuie la perfecționarea bazei tehnico-materiale și umane de care dispun. Programul de investiții va fi destinat în proporție de 33% dezvoltării activității de micro-producție, 37% dezvoltării laboratoarelor și secțiilor de cercetare și 14% dotării cu aparatură și mijloace de cercetare.

În domeniul selecționării, pregătirii și promovării cadrelor, organele de partid și consiliile științifice din institutele de cercetare-proiectare au elaborat programe de pregătire și perfecționare a tuturor specialiștilor, specifice fiecărei activități și fiecărui loc de muncă: cursuri de perfecționare pentru cadre cu studii medii, organizate pe colective de producție de specialitate (la Institutul de cercetări pentru industria și chimia alimentară, Institutul de proiectări uzine chimice, „Electrouzinproiect”, Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare); cursuri cu programe speciale, pentru personalul cu studii superioare (la Institutul de proiectări pentru construcția de mașini, Institutul de proiectări uzine chimice), specializarea prin trimiterea la întreprinderi din străinătate (la „Electrouzinproiect”, Institutul de sistematizări de locuințe și gospodărie comunală, Institutul de studii proiectări construcții pentru agricultură și industria alimentară), participarea la alte forme de învățământ, cursuri post-universitare, doctorat (la Institutul de studii și proiectări construcții pentru agricultură și industria alimentară, „Electrouzinproiect”, Institutul de proiectări pentru construcția de mașini). Numărul cadrelor din domeniul cercetării-proiectării va crește în acest cincinal cu 61,7%. Din această creștere, 48% vor fi destinate domeniului de cercetare și 52% proiectării tehnologice și de produs. Creșterile cele mai mari vor fi obținute în domeniul electrotehnic și al creației științifice. În acest sens menționăm creșterile de la Institutul de proiectări pentru automatizări (183%) și de la Institutul național pentru creație științifică și tehnică (63%).

Și o altă problemă. În unele cazuri, activitatea de documentare se realizează doar la nivelul fiecărui colectiv de proiectare, problema nefiind încă rezolvată — peste tot — corespunzător atît organizatoric cît și funcțional. În asemenea situații, insuficiența unor instrumente adecvate de informare (publicații bibliografice, cataloage, lucrări de sinteză autorizate) determină un mare consum de timp și un randament redus în cercetarea propriu-zisă (din care uneori peste 50% reprezintă timpul de documentare). Pentru îmbunătățirea situației, apare necesară perfecționarea modului în care se valorifică în fiecare institut publicațiile existente, ca și mărirea numărului acestora. În acest fel se poate asigura acoperirea necesarului

de informații în toate domeniile, în funcție de cerințele cercetării și dezvoltării tehnologice în România.

Din faza de cercetare — pină la proiect, reducerea importurilor: o acțiune prioritară

PENTRU realizarea acestui obiectiv, în proiecte au fost prevăzute soluții care să se bazeze pe utilaje produse în țară, s-au înlocuit materiale de import cu cele asimilate, s-a trecut la proiectarea unor utilaje care pină acum se aduceau din import, au fost realizate numeroase asimilări și elaborări de noi tehnologii. Rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Prin revizuirea concepției la faza de proiecte de execuție, specialiștii din unitățile de proiectare pentru investiții au redus substanțial volumul importului necesar în cincinalul trecut, față de prevederile din studiile tehnico-economice (tabelul nr. 3). În urma măsurilor adoptate în continuare, anul 1976 va marca noi realizări în acest domeniu.

Paralel cu aceasta s-a extins activitatea de export, ca urmare a profilării și specializării tehnologiilor de fabricație, creșterii calității produselor românești. În acest sens, consiliile științifice

de cercetare și producție în problemele legale de definitivarea temelor, de obținerea avizelor și acordurilor legale necesare; la definitivarea obiectivelor, în probleme referitoare la găsirea soluțiilor de execuție, adică în probleme a căror soluționare corectă și la timp permite demararea și apoi desfășurarea în bune condiții a întregii activități. În cadrul sectorului I, institutele de cercetare-proiectare au dezvoltat colaborări cu institutele de specialitate, cu institutele de cercetări fundamentale, cu laboratoare de specialitate și catedrele unor institute de învățământ superior, precum și cu institute din străinătate. Conținutul colaborării constă în: cercetarea și proiectarea unor standuri de probă, instalații de ventilație la atelierele de acoperiri metalice și prevenirea poluării atmosferei, soluții optime pentru fundații de clădiri și utilaje, proiectare și măsurători pe teren asupra unor compresoare unicate de mare capacitate (Institutul de proiectări uzine chimice cu catedrele de mecanică și topogeodezie din cadrul Institutului politehnic la investițiile în funcțiune) stabilirea unor programe pe calculator având ca obiect calculul optimizat al instalațiilor de încălzire-ventilație, al instalațiilor de iluminat, elaborarea unor acte normative (Institutul de sistematizări locuințe și gospodărie comunală, cu Institutul național pentru creație

Tabelul nr. 3

Reducerea importurilor

Unitatea	Mil.-lei-valută				
	1972	73	74	75	76 ^{x)}
Institutul de proiectări pentru construcția de mașini	44'592	35 500	25 000	20 000	140 000
"Electrouzinproiect"	1 280	—	6 000	10 000	15 000
Institutul de proiectări uzine chimice	1 800	1 050	170	115	250
Institutul de studii și proiectări construcții pentru agricultură și industria alimentară	3 713	3 500	4 000	4 000	4 000
Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare	—	—	4 000	2 000	500
Institutul de sistematizări locuințe și gospodărie comunală	202	320	255	125	300
TOTAL	52 388	40 370	39 425	36 240	160 050

x) Ansojeament.

din institutele de cercetare-proiectare au acordat o atenție sporită creșterii ponderii exportului de inteligență românească, reușindu-se ca la sfîrșitul cincinalului trecut circa 1,5% din totalul exportului pe sector să reprezinte exportul de documentații tehnico-economice, crescînd față de anul 1973 de aproape 2 ori.

Contribuția institutelor de proiectare a constat în livrarea de studii tehnico-economice, proiecte de execuție și oferte pentru export în 11 țări din 4 continente. Documentațiile tehnico-economice livrate la export se refereau la construcții de întreprinderi și de utilaje tehnologice pentru întreprinderi electrotehnice și electronice, amenajări pentru irigații, sistematizare și construcții de locuințe și unități social-culturale, uzine și instalații chimice, complexe zootehnice și agro-alimentare etc.

Pe linia sporirii eficienței activității de cercetare-proiectare se înscrie și colaborarea care trebuie să se manifeste, în permanență, între cercetare-pro-

științifică și tehnică împreună cu Institutul de construcții București) etc.

Efectul colaborării s-a reflectat în reducerea costului proiectării pe contract cu circa 35%, scurtarea duratei de proiectare, precum și crearea unei rezerve de capacitate de proiectare, de specialitate, cu care se pot ataca alte obiective. Asemenea acțiuni și inițiative valoroase vor fi continuate și în acest cincinal. Mai mult decît atît. Vor fi intensificate eforturile pe linia adîncirii integrării cercetare-învățământ-producție. Numai în acest fel domeniile respective de activitate se vor putea completa reciproc, sporindu-și contribuția de ansamblu la rezolvarea problemelor concrete ale dezvoltării, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Dumitru GHEORGHISAN

prim-secretar al Comitetului
sectorului I al P.C.R.
Municipiul București

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ (III)

Condiții ● Realizare ● Efecte

Funcția de diagnoză și reglare

Dumitru Mărgulescu : — Apreciem oportunitatea dezbaterii organizată de „Revista Economică” nu atât din punctul de vedere al demonstrării necesității analizei economice, dat fiind că o asemenea necesitate este de mult confirmată, ci mai ales din unghiul de vedere al înțelegerii analizei economice în contextul mecanismului economiei socialiste. Am pus pe prim plan necesitatea unei asemenea înțelegeri, pentru că în ultima vreme s-au încercat transplantări, preluări ale unor concepte și chiar tehnici, făcând abstracție de realitățile și mecanismele economiei țării noastre. Evident, nu epuizăm înțelegerea analizei economice odată cu analiza activității pe bază de bilanț. Înțeleg că analiza economică presupune și alte acțiuni în procesul de funcționare a sistemului. Astfel, aș dori să fac câteva sublinieri în legătură cu dezvoltarea analizei și a conținutului ei, în special la nivelul centralelor industriale și cu privire la cadrul funcțional și al premiselor realizării ei.

Pentru înțelegerea analizei am ține să subliniem aici că sub raport teoretic-metodologic, de maximă semnificație apare relevarea funcției acesteia de diagnoză și reglare a activității întreprinderii ca sistem. Diagnoza activității și implicit reglarea ei de către factorii decidenți constituie o problemă de esență în înțelegerea analizei activității economice, ca practică și teorie.

În altă ordine de idei, am vrea să atragem atenția asupra necesității înțelegerii corecte a raportului dintre analiza post-factum și cea previzională, mai ales că apăruse la un moment dat tendința respingerii globale a analizei post-factum. Or, prin însăși definiția ei, analiza fenomenelor presupune existența acestora, existență care implică timpul și spațiul (indiferent dacă timpul dintre cercelarea fenomenului și apariția lui este măsurat în minute sau ani).

Evident, se vorbește și de fenomene în proiecție, construite pe baza sesizării trend-ului, dimensionate în condițiile previzionate ale acțiunii unor factori. Lucru deosebit de important în conducerea activității. În acest context se înțelege că nimeni nu limitează analiza economică la analiza post-factum.

Dorim să menționăm că la nivel microeconomic realizarea obiectivelor cu caracter directiv constituie o atribuție de esență a conducerii unităților economice. La nivelul întreprinderii, dar și la nivelul centralei, analiza stării

obiectivelor în diferite momente ale îndeplinirii lor reprezintă o cerință a activității de conducere. După părerea noastră, pe baza cunoașterii și a altor experiențe, la nivelul centralei nu se operează suficient și eficient cu analiza comparativă, care reprezintă o direcție de cercetare și pe plan mondial. Lucrul acesta poate fi dezvoltat în cadrul centralelor noastre, în sensul de a nu se rezuma numai la înșiruirea unor indicatori pe unitățile componente, ci a realiza realmente o analiză de fond, comparativă. Aici s-ar simți nevoia unui sprijin metodologic, existența unei metode pe ramuri care să furnizeze câteva elemente pentru analiza comparativă.

La nivelul centralei este nevoie să se acorde o mai mare atenție cercetării ridicării nivelului tehnic și economic al producției unităților componente, aceasta însemnând cercetarea nivelului forțelor de producție, tehnicitatea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă, calitatea producției. Asemenea probleme pot face obiectul unei analize comparative pe baza unei metodici recomandate.

De asemenea, la nivelul centralelor se operează inefficient cu corelațiile de echilibru și de eficiență. O serie de corelații cu profunde semnificații pentru activitatea economică, cum ar fi: corelațiile dintre indicatorii de volum — producția globală, marfă, vândută și încasată, netă, corelațiile de eficiență dintre dinamica producției întreprinderii și retribuiția medie sau dinamica fondurilor fixe și a volumului producției etc. pot fi de real folos în procesul de conducere.

În sfârșit, referitor la cadrul funcțional și premisele realizării optime a analizei, îmbrățișăm ideea unei structuri cu atribuții speciale de analiză economică. N-am exclude, ca idee, funcționarea unor cabinete de studii și analize economice care să concentreze ideile specialiștilor întreprinderii, centralei, unde diferite probleme să fie aprofundate și așa implica în aceasta și o anumită cointereseare.

Funcția de cercetare-dezvoltare se presupune integrată ca domeniu al întreprinderii. Această funcție trebuie realizată. Funcția de cercetare-dezvoltare nu reprezintă un organism. Este un domeniu de exercitare a atribuțiilor conducerii. Și aici ar fi o modalitate de a face prolific acest domeniu al cercetării-dezvoltării.

Unul dintre factorii care frânează realizarea la nivelul cerut a analizei economice îl constituie insuficiența pre-

gătire a cadrelor, a personalului în acest domeniu. În acest sens, cursurile post-universitare cu tematică preponderentă de analiză economică ar reprezenta o soluție.

Referitor la informație, considerăm că sînt progrese sensibile în ceea ce privește informația economică. Dar aceasta nu este încă suficient subordonată cerințelor valorificării în procesul de conducere. Credem că progresul tehnicii de calcul se va repercuta favorabil asupra creșterii caracterului operant al analizei economice în planul decizional.

Legătură organică între cercetare și producție

Marin Iancu : — Este un adevăr incontestabil că în prezent analiza economică nu este suficient și corespunzător folosită. Necunoașterea posibilităților pe care le oferă analiza economică, de investigare și stabilire a cauzelor determinante ale rezultatelor economice, ca și a avantajelor pe care le prezintă informațiile furnizate de aceasta în luarea deciziilor, constituie principala cauză a acestei situații. După părerea noastră, este necesar ca factorilor cu putere de decizie din cadrul unităților economice să li se asigure o pregătire temeinică din acest punct de vedere, iar comparițiile de analiză economică să fie întărite numeric și calitativ.

Actuala pregătire ce se asigură absolvenților de învățământ superior economic nu în toate cazurile este de natură să-i înarmeze pe măsura cerințelor cu cunoștințele absolut necesare efectuării unor analize economice temeinice. Măsurile întreprinse de către conducerea de partid și de stat pe linia integrării cât mai urgente a învățământului cu practica economică vin să corecteze acest neajuns, prezent în activitatea practică a cadrelor economice. Considerăm, însă, că este necesar să se asigure, în primul rînd, asemenea forme de organizare a practicii studentești care să permită integrarea rapidă a studentului în viața întreprinderii, adaptarea acestuia la condițiile unității economice. În al doilea rînd, actuala programă analitică nu cuprinde predarea unui volum de cunoștințe adecvate care să asigure pregătirea minimă necesară efectuării analizelor economice în diverse ramuri ale economiei naționale. Ne referim la acest aspect, pornind de la greutățile pe care le întâmpină tinerii economiști datorită lipsei unor cu-

noștințe tehnice elementare în efectuarea unor analize, în special pe linie de prețuri.

O analiză economică eficientă nu poate fi asigurată fără o colaborare fructuoasă între cadrele tehnice și cele economice. În unele cazuri, analiza poate fi efectuată în exclusivitate de către economiști: de pildă, analiza stocurilor supranormative, a conturilor de debitori și creditori, capacitatea de plată etc. În cazul analizei unui studiu tehnico-economic, a consumurilor de materiale sau de manoperă, a capacităților de producție, analiză în care datele tehnice sînt indispensabile, prezența cadrelor cu o pregătire tehnică este absolut obligatorie.

Obiectul și scopul analizei sînt elementele care determină frecvența efectuării acesteia. Așa, de exemplu, sînt obiective care reclamă o analiză economică cotidiană (analiza realizării unor indicatori de plan: producția marfă, producția globală, producția marfă vîndută și încasată), altele, la anumite intervale de timp: decadă, lună, trimestru, an (prețul de cost și beneficiu-lunar, reșezarea prețurilor la 2 sau 3 ani, balanța legăturilor dintre ramuri la 7—10 ani etc.).

Pentru determinarea unei clasificări a felurilor analizei economice, subiect pus în discuția noastră, pe lângă factorii caracteristici analizelor economice amintiți pînă în prezent — obiect, scop, frecvență — considerăm că ar trebui să mai ținem cont și de metodologia folosită, de perioada de producere a fenomenelor analizate. Pornind de la acești factori am putea distinge analize macroeconomice și analize microeconomice.

În ceea ce privește delimitarea analizei, în funcție de instrumentele folosite în efectuarea ei, în analize economice și analize financiare, apreciem că este ceva arbitrar, neconform cu realitatea, deoarece analiza financiară nu este altceva decît analiză economică; ceea ce îi conferă acest atribut sînt datele folosite, care sînt financiare, obiectul rămînd în domeniul economic, aspectul financiar nefiind altceva decît o reflectare în formă financiară a fenomenelor economice. Astfel, putem exemplifica cu analiza imobilizărilor care, deși este o analiză pe bază de date financiare, se referă în fond la probleme economice: situația stocurilor de valori materiale, a cauzelor formării acestora (aprovizionarea nerațională, punerea în fabricație a unor produse fără desfășurare, depășirea ciclurilor de fabricație).

În concluzie, considerăm că ar fi necesar ca analizele din domeniul economic să poarte denumirea în exclusivitate de analize economice.

Referitor la cadrul în care trebuie să se realizeze cercetarea economică, apreciem, pe baza constatărilor din viața întreprinderii, că aceasta trebuie efectuată de cadre din afara întreprinderii, posesoare a unor cunoștințe teoretice de înalt nivel și cu o îndelungată experiență practică. Spunînd aceasta, nu trebuie să se înțeleagă că unitatea economică, cu cadrele ei de specialiști, trebuie exclusiv de la această activitate. Considerăm însă că cadrele de cercetare trebuie situate din punct de vedere organizatoric în afara întreprinderii, pentru a li se crea timpul disponibil necesar desfășurării acestei activități și pentru a li se da posibilitatea de a investiga un cîmp de

cercetare mult mai larg decît sfera unei singure unități economice.

Apreciem, de asemenea, că în prezent sînt create instituții de cercetare economică care aduc un aport substanțial în rezolvarea problemelor pe linia analizei economice. Considerăm însă că se mai resimte lipsa unei strînse legături a acestor instituții cu locurile unde se produc fenomenele economice, care fac obiectul analizei.

Compartiment specializat pentru pregătirea deciziei

Petre Rotaru: În rezultatele activității economice a întreprinderilor, reflectate în indicatorii valorici și în primul rînd în beneficiul obținut prin efort propriu, se sintetizează o multitudine de laturi ale activității economice, administrative, sociale desfășurate de întreprindere în vederea realizării obiectivelor sale. Am vrea să arătăm că pe linia aceasta, a legăturii dintre obiectivele care revin diferitelor niveluri organizatorice ale conducerii industriei, economiei în general, apar anumite dificultăți care se pot corija.

Privitor la problema analizei economice, tovarășul Alexandru Gheorghiu a relevat legătura acesteia cu funcțiile conducerii întreprinderii. Tot pe acest plan, în literatura de specialitate, alături de cele cinci funcții ale conducerii, formulate de H. Fayol, apare tot mai frecvent ideea unei noi funcții, aceea de influențare, în sensul motivării atragerii colectivului de muncă la realizarea obiectivelor unităților economice. Această influențare, denumită de unii autori **motivație** sau **angajare**, îmbracă forme multiple. Considerăm că funcția de influențare este proprie sistemului nostru de conducere și nu celui bazat pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, ea trebuind să joace un rol mult mai important în cadrul întreprinderilor, centralelor și ministerelor.

Pe baza cercetării experienței din diferite întreprinderi și centrale putem să afirmăm că accentul principal în descoperirea punctelor nevralgice în activitatea întreprinderilor și centralelor trebuie să revină factorului intern, organelor de conducere colectivă, precum și directorilor și directorilor adjuncți, care sînt împuterniciți, să conducă activitatea întreprinderii.

În momentul de față, cum organizarea este concepută să răspundă în mod preponderent cerințelor conducerii pe funcțiuni (cercetare-dezvoltare, producție, comercială, financiar-contabilă, personal), compartimentele, conduse de șefi de compartimente, își îndeplinesc într-o măsură sau alta aceste atribuții. Practic, se întîlnesc cazuri cînd o funcțiune se realizează în 2—3 compartimente. De pildă, funcțiunea de cercetare-dezvoltare dintr-o întreprindere constructoare de mașini de gradul I se realizează în secția de cercetare-proiectare (produse și tehnologii), precum și în compartimentele distincte de organizarea producției și a muncii și de investiții. Practic, biroul de investiții funcționează în cadrul compartimentului de planificare. Apreciem că este rațional și eficient să așezăm compar-

timentele de cercetare-dezvoltare într-o subordonare comună, unitară.

Cred că în condițiile actuale de organizare și conducere a întreprinderilor și centralelor, cînd conducerea unităților economice se înlăpătează prin organe de conducere colectivă (consiliul oamenilor muncii și biroul consiliului oamenilor muncii) **ar fi util să existe un organ de pregătire a deciziilor, care să fie statul major al conducerii.**

Am opina ca acest compartiment să fie trecut nemijlocit în subordinea directorilor și să asigure de fapt fundamentarea analizei de care vorbea tovarășul Alexandru Gheorghiu și o coordonare unitară la nivelul întreprinderii. **Sustinem ca în funcția de șef al unui astfel de compartiment să fie numit un economist, iar colaboratorii săi să aibă în mod preponderent pregătire economică și tehnică, dată fiind aria problemelor care ar urma să intre în sfera atribuțiilor lor: tehnice, economice, sociale, juridic-administrative etc. Aceste compartimente ar urma să facă analize și să elaboreze propuneri de decizii pentru conducerea întreprinderii, deci ele ar trebui să pregătească deciziile. În al doilea, rînd, ar trebui să facă o coordonare a deciziilor între compartimentele din cadrul întreprinderii și să controleze modul de îndeplinire a acestora.**

Conducerea întreprinderii, organul de conducere colectivă, prin natura atribuțiilor ce îi revin, urmează să analizeze concluziile și propunerile primite de la compartimentul de organizare a conducerii activității întreprinderii și să adopte deciziile necesare.

Deci, în cadrul legal existent, întrucît pentru implementarea propunerii noastre nu este necesară o derogare de la prevederile Decretului nr. 162/1973, **aceste compartimente ar urma să efectueze analize de fond asupra tuturor laturilor activității întreprinderii și să formuleze propuneri de decizii privind îmbunătățirea permanentă a organizării conducerii unității industriale.**

Dezbateri consemnate de
Maria IONIȚA

Simpozion AROMAR

Asociația română de marketing (AROMAR) — prin filiala București și secția de produse chimice — au organizat recent un simpozion pe tema promovării exporturilor de produse sodice. Au participat specialiști din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Industriei Chimice, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, INSCIN, Chimimport, Centrala de produse sodice Rimnicu Vilcea, cadre didactice de la Academia de Studii Economice, specialiști din proiectare.

Problemele abordate au vizat posibilitățile practice de orientare a exportului spre sortimentele de sodă calcinată grea și sodă caustică lichidă, extinderea transportului în vrac etc.

Organizarea și tematica simpozionului sînt motivate de ponderea relativ ridicată a produselor sodice în totalul exportului de produse chimice și petroliere — de circa 8%; mai mult de jumătate din producția de sodă calcinată și o pătrime din cea de sodă caustică se exportă în 25 de țări.

Un factor de accelerare a creșterii: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CONSIDERAȚII PRIVIND MODUL DE APRECIERE A DIMINUĂRII CONSUMURILOR

GOSPODĂRIREA cât mai rațională a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor, reducerea accentuată a cheltuielilor materiale sînt sarcini permanente, de maximă importanță pentru toate unitățile din economie, subliniate stăruitor de conducerea partidului și statului nostru. Studiarea științifică a numeroaselor aspecte ale problemei cheltuielilor materiale în activitatea industrială nu este posibilă fără o metodologie bine pusă la punct. După părerea noastră, însă, în lucrările din literatura economică, în afara unor aspecte izolate, exemplificate pe cazuri particulare, nu ne este prezentată o metodologie generală propriu-zisă care să evidențieze exhaustiv aspectele esențiale ale analizei producției întreprinderilor din punctul de vedere al consumurilor materiale și să constituie un îndreptar unitar operativ în această activitate. O asemenea lacună determină ca aspecte importante ale aprecierii consumurilor materiale să nu fie clar cunoscute și tratate corespunzător, ca de exemplu :

— se privesc adeseori diverșii indicatori ai consumurilor materiale ca mărimi absolute, în sine¹⁾, în timp ce ele în realitate sînt relative, în sensul că nu pot fi apreciate decît comparativ — în „spațiu” (între întreprinderi, centrale, ramuri, țări diferite) sau „în timp” (între diferite perioade de producție, an, trimestru, lună, ale aceleiași întreprinderi) — cu indicatori realizați în situații similare (notate simbolic în cele ce urmează S, S', S''...);

— nu se cunoaște sau se trece cu vederea peste faptul că dintre numeroșii indicatori care reflectă diferitele aspecte ale consumurilor (sau cheltuielilor) materiale, numai unul singur — consumul specific individual (nu și cel mediu, de grupă) — depinde de un singur parametru, toți ceilalți fiind funcție de un număr mai mare de parametri (factori de producție);

— nu se ține seama că întrucît oricare dintre indicatori (cu excepția consumurilor specifice individuale) se dimensionează în funcție de mai mulți parametri, desprinderea unei concluzii pe baza unei simple comparații a consumurilor de materiale între două activități (în spațiu sau în timp) este lipsită de orice fundament. Concret, este posibil ca indicatorul I_s aferent situației S să fie mai defavorabil decît indicatorul I_{s'}, aferent situației S', fără ca consumul de materiale să fie mai mare în cea de a doua situație; chiar în cazul diminuării consumurilor de materiale reducerea poate fi mascată de factori de producție care intervin în structura analitică a indicatorului considerat. O ilustrare concretă a greșitei interpretări, din partea unor specialiști, a comparații indicatorilor, o constituie modul eronat de prezentare a realizărilor privind reducerea consumurilor materiale. Dacă indicatorul

„consum de material la 1 milion producție-marfă” scade de la un an la altul, aceasta constituie pentru unii economiști un indiciu sigur al scăderii consumurilor, dacă nu la toate produsele cel puțin la unele dintre ele. În realitate, este posibil ca indicatorul „consum de material la 1 milion lei producție” să scadă de la un an la altul exclusiv pe seama schimbării structurii producției, în condițiile în care consumurile unitare la unele produse cresc;

— nu se are în vedere întotdeauna faptul că o comparație științifică între două situații de producție diferite poate fi făcută numai după „aducerea la un numitor comun” a varietății condițiilor de realizare a producției care se compară, prin aplicarea unei metodologii bine precizate, capabilă să ofere răspunsuri fundamentale oricărei întrebări care s-ar ridica în problema consumurilor de materiale.

Fără îndoială că atît asupra neajunsurilor menționate, cît și asupra posibilităților pentru înlăturarea lor pot exista puncte de vedere diferite. Referindu-ne, mai departe, la posibilități, noi avem în vedere că problema generală a analizei comparative a consumurilor de materiale este aceea a comparării unuia sau altuia dintre indicatorii unei unități productive cu indicatorul corespunzător al unei alte unități sau al unei alte perioade de producție. Altfel spus, trebuie aflat care dintre două unități de producție în aceeași perioadă sau în care dintre două perioade de producție ale aceleiași unități s-a lucrat mai eficient din punctul de vedere al consumurilor (cheltuielilor) materiale. Pentru simplificarea analizei și ușurința expunerii ne vom referi la cel mai simplu indicator al consumurilor materiale și anume la „consumul total de material într-o perioadă dată” (an, trimestru, lună) al unei întreprinderi ideale care ar produce numai un singur produs. Expresia analitică a acestui indicator este $I = f(c, q) = c \cdot q$, în care c reprezintă consumul specific mediu, iar q volumul producției realizate.

Principalele procedee utilizate pentru separarea influențelor factorilor de producție sînt :

1) **procedeele substituirilor succesive** (în lanț), tradus analitic prin una din expresiile²⁾ :

$$a) \Delta I_{c,q} = I_s - I_{s'} = \Delta I_c + \Delta I_q = (c'q - c'q) + (c'q - c'q')$$

$$b) \Delta I_{c,q} = I_s - I_{s'} = \Delta I_q + \Delta I_c = (c'q - c'q') + (c'q - c'q')$$

în funcție de ordinea substituirii factorilor, c—q în varianta a sau q—c în varianta b;

2) **procedeele determinării influențelor**

izolate ale factorilor, tradus analitic prin expresia :

$$\Delta I_{c,q} = I_s - I_{s'} = \Delta I_c + \Delta I_q + R = (c'q - c'q) + (c'q - c'q') + R,$$

în care R reprezintă un „rest nedecompus” care urmează a fi repartizat pe fiecare factor de producție.

Primul procedeu are la bază ideea că factorii de producție ar influența succesiv indicatorul considerat, iar cel de al doilea că aceștia ar influența independent, ipoteze simplificatoare, necorespunzătoare realității.

Prima soluționare prezintă marele dezavantaj (trecut sub tăcere, minimizat sau chiar ignorat în unele materiale din literatură) de a dimensiona influența fiecăruia dintre factori printr-o multitudine de valori, mult diferite în principiu după ordinea de substituție a factorilor; în cazul a numai doi factori, numărul soluțiilor posibile este de 2.1=2, ajungînd în cazul luării în considerare a 6 factori de producție la nu mai puțin de 6.5.4.3.2.1=720 soluții.

Procedeele al doilea conduce (la prima vedere) la un singur sistem de valori; el prezintă însă dezavantajul că pentru repartizarea pe factori a restului R nu există nici o regulă, unii autori repartizîndu-l în mod egal asupra tuturor influențelor parțiale, alții repartizîndu-l proporțional cu mărimea fiecăreia, iar alții atribuindu-l numai unora dintre factori sau chiar numai unuia singur, după considerente subiective.

În afara impedimentelor mai sus menționate, trebuie adăugat și faptul că descompunerea pe factori după procedeele expuse determină rezultate diferite, după cum mărimea influențelor se calculează pentru sensul S → S' sau S' → S³⁾ (fapt tot atît de greu de acceptat ca și acela al obținerii unor rezultate diferite pentru mărimea distanței dintre două puncte A și B, după cum măsurarea se face pornind de la A spre B sau de la B spre A).

Pentru a oferi o imagine asupra multitudinii și varietății soluțiilor la care conduce aplicarea procedeelelor mai sus menționate, prezentăm cel mai simplu exemplu numeric posibil, pornind de la elementele economice din tabelul matrice nr. 1; rezultatele la care se

Tabelul nr. 1

Factori	Denumire	În situația	
		S	S'
c	Consum specific	c = 12	c' = 10
q	Cantitate produsă	q = 5 000	q' = 9 000

Tabelul nr. 2

Denumirea procedurii	Ordninea de substituiri	Simbolurile influențelor	Sensul variației		Procedura propusă (Indiferent de sensul variației, soluție unică)
			S' → S	S → S'	
1. Procedura substituțiilor succesive (în lanț)	a) c-q	ΔI_{cq} ΔI_c ΔI_q	+30000 +40000 -10000	-30000 -48000 +18000	$\Delta I_{cq} = -30000$
	b) q-c	ΔI_c ΔI_q	+48000 -18000	-40000 +10000	
2. Procedura determinării influențelor izolate	Mod de repartizare a resurselor	ΔI_{cq} Rest, R	+30000 + 8000	-30000 + 8000	$\Delta I_c = +8000$
	a) Repartiție egală	ΔI_c ΔI_q	+44000 -14000	+14000 -44000	$\Delta I_q = -38000$
	b) Repartiție proporțională	ΔI_c ΔI_q	+54545 -24545	-38000 + 8000	
	c) Atribuire asupra unui singur factor, c	ΔI_c ΔI_q	+48000 -18000	-40000 +10000	
	d) Idem, asupra factorului q	ΔI_c ΔI_q	+40000 -48000	-48000 +18000	

ajunge prin înlocuirea în formulele de mai sus sint arătate în tabelul nr. 2.

Remediarea deficiențelor semnalate, care conduc în fapt la rezultate arbitrare, în afara realității economice, este posibilă pornind de la faptul că factorii de producție nu influențează variația totală a indicatorului nici succesiv (unul după altul) și nici independent unul de altul, ci concomitent și conjugat; acest mod de influențare, care constituie esența noului procedeu de determinare a influențelor factorilor de producție pe care îl propunem, este oglindit de cunoscuta expresie a diferenței totale a indicatorului considerat:

$$dI = I_s - I_{s'} = I_s - I_s = dI_c + dI_q = \frac{\partial I}{\partial c} dc + \frac{\partial I}{\partial q} dq$$

Este de observat că dacă se trece de la variații diferențiale dI la variații finite ΔI adică:

$$I_{teoretic} = \Delta I_c + \Delta I_q = \frac{\partial I}{\partial c} \Delta c + \frac{\partial I}{\partial q} \Delta q = q\Delta c + c\Delta q,$$

apare o diferență,

$$D = (I_s - I_{s'}) - \left(\frac{\partial I}{\partial c} \Delta c + \frac{\partial I}{\partial q} \Delta q \right),$$

care urmează să fie repartizată asupra fiecăreia dintre influențele factoriale proporțional cu mărimea acestora; această repartizare se realizează prin multiplicarea fiecărui termen al expresiei celei de a doua paranteză a diferenței cu factorul de corecție K (subunitar sau supra-unitar, după caz),

$$K = 1 + \frac{D}{\frac{\partial I}{\partial c} \Delta c + \frac{\partial I}{\partial q} \Delta q}$$

obținând în final un

$$I_{corectat} = K \left(\frac{\partial I}{\partial c} \Delta c + \frac{\partial I}{\partial q} \Delta q \right)$$

În cazul exemplului numeric prezentat, vom avea:

$$I_s - I_{s'} = cq - c'q' = -30\ 000$$

$$\Delta I_{teoretic} = q\Delta c + c\Delta q = +38\ 000$$

$$D = -30\ 000 - 38\ 000 = -68\ 000$$

$$K = 1 - \frac{68\ 000}{38\ 000} = -0,8$$

$$\Delta I_{corectat} = \Delta I_{c\ corectat} + \Delta I_{q\ corectat} = +8\ 000 - 38\ 000 = -30\ 000 = I_s - I_{s'}$$

De remarcat din conținutul tabelului nr. 2 multitudinea de soluții (foarte mult diferite între ele, atât ca mărime absolută, cât și ca semn) în procedeele în uz, față de unicitatea soluției, indiferent de sensul variației, în procedeu propus: în cazurile obișnuite (ale indicatorilor cu mai mulți factori de producție și unități de producție eterogenă, cu un larg sortiment de produse), deosebirea dintre procedeele în uz și procedeu propus atinge proporții cu mult mai mari, în procedeele de uz intervenind zeci, sute și chiar mii de „soluții” egal îndreptățite.⁴⁾

Trebuie observat, de asemenea, că în cazul procedeuului propus de noi (prin diferențiere), anomalia ca variația $I_s - I_{s'}$ să difere, esențial în unele cazuri, de variația $I_s - I_s$ dispăre.

În ceea ce privește importanța in-

fluentei diferiților factori (prețuri, consumuri specifice, structură ș.a.) asupra variației indicatorilor, este de observat că, în afara perioadelor de reasezare a prețurilor, când unele dintre acestea pot marca variații mai importante, influența de ansamblu a prețurilor este de ordin secundar; deși mai accentuată decât influența prețurilor, nici influența consumurilor specifice nu este în cazul general însemnată, preponderența în variația indicatorilor avînd-o structura producției, care în mod obișnuit variază în spațiu și în timp în limite foarte largi.

De aceea, în afara unor cazuri speciale, analiza variației indicatorilor cheltuielilor materiale trebuie axată în special asupra variației structurii producției; deosebit de importantă și evidentă este influența structurii producției asupra structurii cheltuielilor, respectiv asupra ponderii cheltuielilor materiale în cheltuielile totale, structura cheltuielilor constituind un specific al fiecărei ramuri de producție, care variază în limite foarte largi. În țara noastră, de exemplu, ponderea cheltuielilor materiale în totalul cheltuielilor variază de la 47,9% în ramura exploatarea și prelucrării lemnului la 93,2% în ramura săpunuri și cosmetice, adică de la simplu la dublu; în aceleași ramuri ponderea cheltuielilor de combustibili, energie și apă înregistrează o variație mai mare, mergînd de la 1,1% la 35,8%, în timp ce ponderea amortizării variază între 1,6% și 37,1%, iar cea a materiilor prime și materialelor între 90,4% și 8,2%. Din cercetările efectuate la Centrala industrială de mașini și materiale electrice a rezultat că influența modificării (în cursul anului de plan 1975) a structurii producției realizate față de producția planificată a condus la o modificare a consumului total de metal pentru grupa de produse „motoare” de 51%.

Tehnicile de determinare cantitativă a influențelor diferiților factori de producție care intră în structura indicatorilor complecși sînt, după cum rezultă din cele de mai sus, deosebit de laborioase în cazurile cînd numărul factorilor simpli este mai mare de 2;

ocolirea dezvoltărilor matematice și încercarea de efectuare a analizei economice a acestor indicatori numai intuitiv, pe bază de judecăți calitative, nu mai este posibilă în prezent. Elaborarea unei metodologii de urmărire științifică a consumurilor, care să permită depistarea tuturor rezervelor existente în activitatea întreprinderilor și a căilor de economisire a resurselor, reprezintă o necesitate de prim ordin și totodată o importantă contribuție în acțiunea generală de reducere a consumurilor materiale.

Ion ILIESCU

Institutul central de cercetări economice

1) Frecvent pot fi citate sau auzite afirmații de genul: „Indicatorul consum de materiale la 1 milion lei producție la Întreprinderea X este Yt/mil., ceea ce este foarte mult”, ca și cînd ar exista pentru acest indicator o mărime normativă Y_{nt} în raport cu care Y_t ar fi mai mare; în fapt, datorită condițiilor de producție mult diferite de la o întreprindere (sau perioadă) la alta, o mărime-etalon pentru acest indicator (ca și pentru marea majoritate a indicatorilor consumurilor de materiale) nu poate exista.

2) Semnificațiile simbolurilor adoptate este următoarea: $-dI$ și ΔI , variația diferențială (infinit mică) a indicatorului, și respectiv variația finită $-\Delta I_{cq}, \Delta I_c, \Delta I_q$; variația totală a indicatorului I între situațiile considerate, respectiv mărimile influențelor parțiale ale factorilor de producție c și q asupra variației totale a indicatorului I: $-I_s, I_{s'}$ — mărimile indicatorului I în situațiile S și S'.

3) Detalii în articolul nostru „Determinarea influențelor factorilor asupra mărimii indicilor de grup”, Revista de statistică, nr. 7, 1971.

4) Trebuie subliniat că însăși în condițiile respectării condiției de substituție mai întii a factorului cantitativ și numai după aceea a factorului calitativ (cum se recomandă în literatură), numărul soluțiilor egal îndreptățite în procedeu substituirii succesive rămîne foarte mare.

În afară de acestea survin complicații datorită naturii incerte în unele cazuri, a factorilor.

Adunările generale ale oamenilor muncii

EXPRESIA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI ÎN ACȚIUNE

A DOUA EDIȚIE din actualul cincinal a adunărilor generale ale oamenilor muncii are loc sub semnul puternicului avânt politic generat de legiferarea, de către forul suprem al țării, a planului național unic pe perioada 1976—1990. Înfăptuirea prevederilor acestuia, la cotele înalte ale exigențelor formulate la Congresul al XI-lea al partidului, solicită de pe acum o intensă mobilizare a capacităților și talentelor, o consecventă punere în valoare a resurselor, o curajoasă și decisă înfruntare a tot ce poate frâna mersul înainte.

Adunările generale ale oamenilor muncii — pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a caracterizat drept „trezirea la o formă superioară a democrației economice, muncitorești, asigurând participarea largă, directă și efectivă a maselor populare la conducerea treburilor obștești” — reprezintă totodată, așa cum s-a subliniat la recentul Congres al educației politice și al culturii socialiste, o adevărată școală de formare a conștiinței noi, revoluționare a maselor, de educare în spiritul muncii înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare și, totodată, ca principalul mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean.

O vastă arie tematică

PROGRAMUL adunărilor generale din întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, din institutele de cercetare, proiectare, din unitățile comerciale și ale cooperăției meșteșugărești cuprinde perioada până la 10 august, iar al celor din întreprinderile agricole de stat, cele pentru mecanizarea agriculturii și unitățile cooperăției de consum — pe măsura încheierii campaniei agricole de vară — până la 10 septembrie.

Aria lor tematică poate fi exprimată lapidar: **cum și cu ce rezultate s-a desfășurat activitatea în primul semestru, ce măsuri se impun pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului și a angajamentelor pe întregul an, ce condiții trebuie create — și cum — în cadrul pregătirii îndeplinirii planului pe 1977.**

Anumite determinante ale perioadei dau însă un conținut aparte acestor orientări. Ne aflăm în anul dintâi — și, prin acesta, hotărâtor — al noului cincinal, deci acum are loc înscrierea pe hiperbola ritmurilor înalte care să ne ducă la nivelurile prevăzute pentru 1980. Ne aflăm la debutul cincinalului afirmării puternice a revoluției tehnico-stiințifice, deci acum este momentul deschiderii largi spre materializarea, până la nivelul locului de muncă, a curgerii gândirii autohtone, momentul amplificării acesteia în concordanță cu

cerințele majore ale etapei. Traiectoriile dezvoltării solicită articularea perfectă și mobilizarea întregului potențial al aparatului de producție, de la atelier până la ansamblul fiecărei ramuri economice.

Indicațiile și sarcinile date de secretarul general al partidului la Constituirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12—13 mai a.c., la ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, de la începutul acestei luni, constituie un cuprinzător program de acțiune pentru oamenii muncii din toate sectoarele economice; în spiritul acestor indicații și sarcini vor trebui să fie purtate și dezbaterile din adunările generale, care să vizeze problemele de interes major atât pentru colectivul respectiv, cât și pentru întreaga economie națională.

O astfel de problematică o constituie, în unitățile industriale: realizarea ritmică a producției; introducerea tehnologiilor moderne, extinderea mecanizării și automatizării, folosirea cât mai deplină a capacităților și suprafețelor de producție, îmbunătățirea coeficientului de schimburi; realizarea la termenele prevăzute a parametrilor tehnico-economici proiectați la obiectivele noi; ritmicitatea aprovizionării tehnico-materiale; pregătirea forței de muncă la nivelul cerințelor planului. Este deosebit de important ca analizele să poarte și asupra **nivelului tehnic al produselor** — calitatea și fiabilitatea acestora, îmbunătățirea caracteristicilor lor tehnico-economice, constructive și funcționale, asimilarea prin forțe proprii a unui număr cât mai mare de produse care să înlocuiască importul. Desigur, în centrul atenției se va afla și **îndeplinirea exemplară a sarcinilor de export** — asigurarea și derularea ritmică a fondului de marfă cu această destinație, realizarea lui în primele două decade ale lunii, valorificarea avantajoasă a produselor livrate pe piața externă. Faptul că în industrie, planul pe primul semestru s-a realizat în bune condiții nu poate justifica o neglijare a deficiențelor care mai persistă — cu atât mai mult cu cât sînt unități cu rămăneri în urmă, unde adunările generale sînt chemate să dezbate și adopte măsurile pentru recuperarea în cel mai scurt timp a restanțelor.

În agricultură, primele rezultate ale stringerii recoltei de cereale sînt relativ bune, existînd toate posibilitățile ca prevederile stabilite prin plan să fie atinse. Adunările generale constituie un bun prilej de analiză a modului cum s-au realizat lucrările în campaniile de primăvară și vară, contractele de livrare la fondul central și la fondul pieței, cum se aduc la îndeplinire măsurile privind creșterea producției agricole vegetale și animale. De bună seamă, în acest context se cer aprofundate problemele legate de folosirea cu eficiență maximă a fondului fiuciar, a sistemelor

de irigații, a îngrășămintelor chimice, a complexelor zootehnice.

În fața organizațiilor de **construcții-montaj** stă sarcina prioritară de a reduce termenele de execuție și a mări în ritm accelerat productivitatea muncii: ținînd seama de rămănerile în urmă ce se înregistrează la unele șantiere, din tematica dezbaterilor nu vor putea lipsi rezultatele obținute și măsurile privind folosirea utilajelor în două și trei schimburi, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, asigurarea și pregătirea forței de muncă pentru volumul de lucrări considerabil sporit din anul viitor, întărirea ordinii și disciplinei.

Programele recent adoptate de către conducerea de partid și de stat, privind dezvoltarea și îmbunătățirea comerțului cu bunuri de consum și a **serviciilor**, oferă o vastă problematică adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile cu acest profil, pe linia continuiei ridicării a nivelului de servirea a populației.

Mobilizarea la maximum a rezervelor interne, organizarea superioară a producției și a muncii, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice de energie, combustibil, materiale vor deține un loc de seamă în analizele și propunerile ce se vor face în adunările generale din fiecare unitate economică; cu atât mai mult este necesar ca asupra lor să se concentreze dezbaterile și măsurile ce se vor adopta în **instiutele de cercetare și proiectare**, vizînd conceperea unor materiale, mașini, utilaje de înaltă tehnicitate, adoptarea de soluții eficiente, care să corespundă necesităților tehnologice și funcționale. Totodată, efortul colectiv de gîndire să se concretizeze în precizarea acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru elaborarea și predarea la timp utilă a documentațiilor lucrărilor de investiții planificate în 1977 și în următorii ani ai cincinalului.

Stimularea unei participări creatoare

ÎNDEPLINIREA funcției democratice a adunărilor generale presupune ca în cadrul lor să se asigure dezbaterile, într-un spirit de înaltă exigență și răspundere, a activității desfășurate de consiliile oamenilor muncii, de birourile acestora, în spiritul **Programului de măsuri aprobat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității organelor de conducere colectivă ale centralelor și întreprinderilor**. Imprimînd dărilor de

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 32)

CE ARATĂ „PROFILUL COLECTIV” AL DEZBATERILOR DIN ADUNĂRILE GENERALE

● Un instrument de studiu al eficienței conducerii colective ● Ce arată analiza în două întreprinderi ● „Propunerile”, „aprecierile” și „clarificările” dovedesc competența, spiritul critic și buna cunoaștere a problemelor unităților economice ● Care sînt cauzele unor nesatisfacții ?

ARTICOLUL prezintă elemente ale studiului cu care autoarea, cercetător la Institutul de științe politice și de studiere a problemei naționale, a participat la Sesiunea științifică a tinerelor cadre didactice și de cercetare (București, 6-7 iulie 1976), organizată de Academia „Ștefan Gheorghiu”. (N. red.).

EXTINDEREA formelor colective de conducere, modalitate superioară de manifestare a democratismului profund al vieții noastre sociale, prezintă o importanță deosebită în formarea și dezvoltarea conștiinței economice și politice. Instituționalizarea lor a accentuat participarea la actul elaborării și luării deciziei, prin consiliile de conducere și adunările generale ale oamenilor muncii. De buna funcționare a acestor organisme depinde în mod fundamental adîncirea democrației muncitorești socialiste.

În majoritatea cercetărilor de la noi, problemele puse în discuție în organele colective de conducere și, în special, în adunările generale ale oamenilor muncii sînt supuse analizei sociologice prin metoda observației indirecte (studiul documentelor). Nu trebuie însă neglijată utilitatea — teoretică, dar mai ales practică — a unui instrument care să permită surprînderea „pe viu” și redarea sugestivă a dezbaterilor în aceste forumuri ale democrației socialiste. De aceea am apelat la un sistem de categorii*) care servește la redarea profilului colectiv de dezbateri al adunării generate de oamenii muncii, luînd în considerare caracteristicile acesteia, de discuție de grup. În acest scop am supus fie-

care luare de cuvînt analizei de conținut, în care unitatea de analiză a fost „tema”.

Media aritmetică dintre frecvența temei în cadrul fiecărei categorii și totalul general al frecvenței temelor ne-a condus la marcarea pe grafic a datelor profilului colectiv al discuției din adunările generale ale oamenilor muncii în întreprinderi din municipiul Tîrgoviște — la o uzină cu tradiție, dar care se modernizează și extinde (Uzina de utilaj petrolier) și la o unitate recent înființată (Întreprinderea de lămpi electrice cu incandescență „Romlux”).

Profilurile colective ale discuțiilor fiind foarte expresive, vom puncta doar aspectele mai relevante. Remarcăm că în adunările generale din ambele întreprinderi se întîlnesc cel mai frecvent următoarele situații: 1) se dă o informație, se fac clarificări (23,2% și, respectiv, 21%); 2) se dau sugestii, se indică o direcție, se dă un scop acțiunii (propuneri — 22,9% și, respectiv, 16%); 3) se manifestă tensiune (insatisfacții — 19,2% și respectiv 31%); 4) se formulează opinii, se apreciază, se evaluează (14,6% și respectiv 13%).

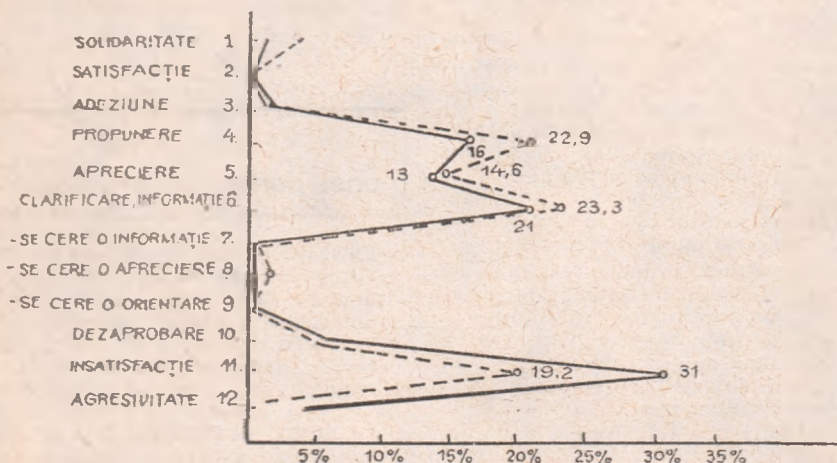
„Propunerile”, „aprecierile”, „clarificările” — care constituie conținutul celor mai multe intervenții — au dovedit competența, spiritul critic și o bună cunoaștere a aspectelor prezentate, demonstrînd totodată interesul deosebit pentru problemele cu care se confruntă unitatea. Subliniind faptul pozitiv că s-a înregistrat un număr important de propuneri, semnalăm însă că o parte destul de mare dintre acestea erau reluate din anul precedent, deși

sugerau modalități de aplicare imediată. Această situație a trenat, pentru că multe din posibilitățile de realizare a inițiativelor concrete, la nivelul muncitorilor, au rămas nefructificate în perioadele tranzitorii pe care le străbat unitățile investigate. Acest lucru însă generează și o parte din insatisfacții, care ocupă un loc important în luările de cuvînt, reconstituite prin profilul desfășurării adunărilor generale. Insatisfacțiile, deși sînt mai numeroase în întreprinderea nou înființată, nu lipsesc nici din cea cu tradiție, pe fondul mutațiilor la care este supusă. Din conținutul luărilor de cuvînt, a reieșit că ele se referă cu preponderență, în ambele unități, la: aprovizionare tehnicomaterială, condiții de muncă (mai ales în legătură cu executarea unor lucrări de investiții în paralel cu producția), dereglări ale fluxului tehnologic între secții, repartizarea neechitabilă a unor sarcini, lipsa de preocupare din partea unor maiștri sau șefi de echipă pentru a forma o atmosferă propice integrării rapide a tinerilor. Sînt relativ frecvente propunerile de redistribuire a unor sarcini de plan — ale întreprinderii în cadrul centralei, sau ale secțiilor în cadrul întreprinderii.

S-a putut constata și o anumită inerție în participare la unii oameni ai muncii din unitățile investigate: ea se datorează unui complex de factori, dintre care mai semnificativi sînt: recența înființare/extindere a întreprinderilor, precum și ponderea ridicată a noilor muncitori. Au avut însă un rol și cauze ca: lipsa de informații sau caracterul prea general al acestora, scăderea motivației în cazurile cînd, cu toate apelurile la participare, nu se face totul pentru a rezolva cererile concrete ale oamenilor.

Prevenirea inerției datorate sentimentului „activității în gol” din cauza neaplicării imediate a propunerilor sau a hotărîrilor luate, limitarea decalajului între punerea problemelor în adunări și transpunerea lor în practică sînt de natură să permită obținerea unor rezultate mult mai bune, a unei satisfacții generalizate a activității și inițiativei, ridicarea eficienței acestei forme avansate, profund democratice de conducere — adunările generale ale oamenilor muncii.

Mariana SĂRBU

PROFILUL COLECTIV DE DISCUȚIE AL ADUNĂRII
GENERALE A OAMENILOR MUNCII

---- Uzina de utilaj petrolier

— „Romlux”

*) Acest sistem, conceput de psihologi sociali, cuprinde următoarele categorii:

a) domeniul socio-emoțional (reacții pozitive): 1) arată solidaritate, sprijină, laudă, ajută; 2) destinde atmosfera, glumește, rîde, exprimă satisfacție; 3) își exprimă acordul, își arată tacit adeziunea.

b) domeniul temei (răspunsuri): 4) face sugestii, indică o direcție, dă un scop acțiunii; 5) formulează opinii, apreciază, evaluează; 6) dă informație, repetă, clarifică.

c) domeniul temei (întrebări): 7) cere o informație, o îndrumare; 8) cere o evaluare, o opinie, o analiză; 9) cere o direcție, un scop.

d) domeniul socio-emoțional (reacții negative): 10) dezaprobă, refuză participarea; 11) manifestă tensiune, frustrare; 12) manifestă agresivitate.

Categoriile se grupează în perechi — pozitive și negative — ordonîndu-se în dimensiuni referitoare la comportamentul efectiv și intelectual, surprinzînd probleme de: (6-7) orientarea discuțiilor, (5-8) evaluare, (1-9) control, (3-10) decizie, (2-11) învingerea tensiunii, (1-12) integrare în grup a participanților la discuții.

AVUȚIA NAȚIONALĂ ȘI CREȘTERILE ANUALE ALE VALORII UNOR ELEMENTE COMPONENTE (II)

Elemente ale avuției naționale a țării noastre în comparație cu alte țări

AVUȚIA NAȚIONALĂ a țării noastre este în momentul de față, așa cum s-a arătat, pe punctul de a fi stabilită și evaluată pe elementele sale componente. Odată cu determinarea și evaluarea elementelor sale, este necesar să se urmărească și creșterea anuală a valorii avuției naționale, după cum se precizează în Legea finanțelor nr. 9 din noiembrie 1972.

La creșterea avuției naționale contribuie într-o mare măsură o seamă de factori umani și sociali, ca de exemplu :

- nivelul productivității muncii sociale ;
- gradul de pregătire profesională a forței de muncă și de utilizarea ei rațională, etc. (pregătirea tehnică de specialitate, experiența în producție a muncitorilor și tehnicienilor etc.
- ansamblul mobilizator al organizării economice și sociale a țării etc.

Acești factori umani care contribuie direct la sporirea produsului social și aduc în mod indirect o creștere a avuției naționale, nu pot fi evaluați, întocmai ca și avantajele naturale, ca : fertilitatea solului, cursul râurilor, o climă favorabilă și alți factori naturali, pentru care nu s-au găsit până în prezent criterii de măsurare și de exprimare într-un indicator sintetic.

La creșterea unei părți importante a avuției naționale contribuie investițiile ce se fac anual și care se concretizează în fonduri fixe, adică în bunuri materiale care servesc producției o perioadă îndelungată fără a se consuma, sau sînt destinate scopurilor social-culturale sau de locuit.

Fondurile fixe constituie baza dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale și în special a ramurilor producției materiale : industriei, construcțiilor, agriculturii, transporturilor etc. Valoarea fondurilor fixe se mărește anual prin crearea de noi întreprinderi, amplificarea, modernizarea și perfecționarea întreprinderilor existente, lărgirea bazei tehnico-materiale a transporturilor, a circulației mărfurilor, a activităților social-culturale etc., realizarea acestora făcîndu-se cu ajutorul investițiilor.

Sporirea investițiilor este determinată de creșterea fondului național de dezvoltare economico-socială, care se constituie în principal din partea ce se defalcă din venitul național, cotă care a crescut astfel : în perioada 1961—1965 a fost de 25% din venitul național, în perioada 1966—1970 de 20—30% iar în perioada 1971—1975 de 33—34%.

Fondul de amortizare contribuie, de asemenea, la sporirea investițiilor, el poate fi folosit atît pentru reproducția simplă cît și ca sursă pentru reproducția lărgită a fondurilor fixe. În perioada 1965—1975 peste 1/3 din totalul investițiilor s-a finanțat din fondul de amortizare iar restul de 2/3 au ca sursă sumele repartizate din venitul național pentru fondul de dezvoltare.

★

Volumul investițiilor realizate în țara noastră a crescut în mod vertiginos în perioada 1951—1975.

Prezentăm în tabloul de mai jos valoarea investițiilor efectuate în România, în perioadele 1951—1975, pe perioade de 5 ani pentru sectorul socialist, precum și investițiile proprii ale populației și totalul investițiilor.

La sfîrșitul tabelului se arată procentul creșterii volumului

Investiții	1951-55	1956-60	1961-65	1966-70	1971-75
1. Sectorul socialist	57,7	88,2	187,7	514,5	516,5
2. Proprii ale populației	4,2	12,0	12,0	16,3	28,2
Total miliarde lei	61,9	100,2	199,7	330,8	544,7
% creștere față de 1951-55		160%	320%	530%	880%

investițiilor, față de perioada 1951—1955, în perioadele următoare :

Ritmul creșterii volumului investițiilor, după cum rezultă din datele de mai sus, este rapid, astfel : 160% în perioada 1956—1960 față de perioada 1951—1955, 520% în perioada 1961—1965, de 5,3 ori în perioada 1966—1970 și de 8,8 ori în perioada 1971—1975.

În Anuarul statistic al României din 1975 investițiile pe 1974 din sectorul socialist sînt repartizate pe următoarele categorii :

Pe categorii de bunuri, lucrările de construcții-montaj în valoare de 45,6 miliarde lei, se repartizează procentual astfel :	
- lucrări de construcții-montaj	45,6
- utile și instrumente	54,1
- diverse	9,6
- explorări geologice	3,1
Total	112,4

Construcțiile industriale reprezintă 41,3% din total, cele agrozootehnice 6,5%, clădirile pentru locuințe 13,9%, drumurile 4,0%, căile ferate 3,3% etc.

În anuarele statistice ale României se publică creșterile anuale ale valorii fondurilor fixe puse în funcțiune, după cum rezultă din datele de mai jos :

	1965	1966-70	1971	1972	1973	1974
Total fonduri fixe puse în funcțiune în sectorul socialist,	39,7	280,3	73,7	77,2	85,8	107,5
din care:						
- din fonduri centralizate ale statului¹⁾	35,6	226,0	67,0	69,7	77,5	98,9

1) În datele de mai sus se cuprind și investițiile pentru cultura și refacerea pădurilor.

Din datele de mai sus rezultă că s-au pus în funcțiune în sectorul socialist în perioada 1966—1974 fonduri fixe în valoare totală de 625 miliarde lei. La acestea adăugînd valoarea fondurilor fixe din 1975 de circa 130 miliarde lei se ajunge pe perioada ultimilor 10 ani la valoarea totală de 755 miliarde lei.

Diferența între sumele alocate pentru investiții (830 mld. lei) în perioada 1966—1975 și fondurile fixe puse în funcțiune (de 755 mld. lei) se explică prin necuprinderea în fondurile fixe a drumurilor și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare precum și prin investițiile neterminate la finele perioadei, care nu măresc valoarea fondurilor fixe.

Între cheltuielile făcute pentru investiții și valoarea fondurilor fixe există o strînsă corelație : din sumele destinate investițiilor se construiesc și se procură bunuri de natura fondurilor fixe, așa după cum se arată în studiul tov. Manea Mănescu *) „Marele efort de investiții pe care-l face statul nostru își găsește o amplă expresie în extinderea și modernizarea fondurilor fixe...”. „În decurs de 25 de ani valoarea fondurilor fixe a sporit de aproape 6 ori, totalizînd la finele anului 1975 circa 1200 miliarde lei. Reține atenția faptul că aproximativ 2/3 din aceste fonduri fixe au fost create în ultimul deceniu, ceea ce demonstrează ritmul rapid în care are loc înnoirea bazei tehnico-materiale”.

Făcînd o comparație între investițiile și fondurile fixe puse în funcțiune pe anul 1974, după datele ultimului anuar statistic al R.S. România din 1975, rezultă mici diferențe, datorită faptului că de la un an la altul rămîn investiții neterminate respectiv fonduri fixe nepuse în funcțiune, (investiții 112,4 mld. lei, fonduri fixe 107,5 miliarde lei).

Creșterea avuției naționale a țării noastre poate fi analizată în comparație cu creșterea avuției altor țări.

TEORII-IDEI

Pornind de la această idee, formulată și prezentată de acad. prof. Manea Mănescu la deschiderea lucrărilor „Seminariului de cercetări a avuției naționale și a avuției națiunilor“⁴⁾ după ce am arătat cuprinsul noțiunii de avuție națională, să prezentăm, pentru țara noastră, ritmul creșterii unor elemente ale avuției naționale, comparativ cu acela al creșterii din unele țări capitaliste, din câteva țări socialiste și din țări în curs de dezvoltare.

În statistica internațională se poate urmări evoluția creșterii anuale a valorii unei părți importante a avuției naționale și anume a capitalului național.

Noțiunea de capital național în concepția economiștilor capitaliști este mult mai restrânsă decît aceea de avuție națională sau de bogăție națională. În ea se cuprind numai o parte din activele reale și anume, acele bunuri reproductibile care sînt afectate producției, ca : mașini, utilaje, echipamente, vehicule, construcții, productive, stocuri de materiale și produse etc.

Noțiunea de capital național corespunde în economia socialistă cu două categorii de bunuri : fondurile fixe și stocurile de valori materiale.

DATELE privind capitalul național sînt cuprinse în tabelul denumit „Elementele formării brute a capitalului“⁵⁾ din „Anuarul statisticilor contabilității naționale“⁶⁾ pe care îl publică anual Comisia de Statistică a Organizației Națiunilor Unite.

Acest tabel are o importanță deosebită pentru urmărirea creșterii anuale a valorii unor elemente ale avuției naționale și anume a fondurilor fixe realizate din investițiile ce se fac anual în fiecare țară.

Tabelul dă posibilitatea comparării creșterii valorii unor categorii de bunuri cuprinse în noțiunea de fonduri fixe la noi, cu bunurile cuprinse în noțiunea de capital, în țările capitaliste.

Pentru țările capitaliste, tabelul cuprinde creșterea anuală a valorii construcțiilor (case de locuit, clădiri de altă natură decît locuințele și alte construcții și lucrări, ca : îmbunătățiri funciare, construcții de drumuri), cheltuielile anuale cu procurarea mijloacelor de transport și a mașinilor și altui echipament. La construcții se prezintă valoarea construcțiilor noi și a refacerilor mai importante.

Pentru țările socialiste tabelul cuprinde aceleași elemente, grupate însă mai restrîns, și anume :

— Construcții, mașini și echipamente și altele pentru România și

— construcții de locuințe, alte construcții, transporturi și comunicații și diverse pentru U.R.S.S.

Confruntînd datele publicate în Yearbook pentru România cu cele publicate de Anuarele Direcției Centrale de Statistică a României, am constatat că datele sînt comparabile ca valoare, iar în ceea ce privește cuprinsul se constată că în grupa „construcții-montaj“ din anuarele de la noi se cuprinde valoarea lucrărilor de construcții noi, de reconstrucții și de lărgire a construcțiilor existente, reparațiile capitale la construcții precum și lucrări de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, precum și construcții de drumuri, care nu se includ în datele unor țări capitaliste (ex. Franța). Iar în grupa „altele“ sînt cuprinse și investițiile în explorări geologice inclusiv lucrările de foraj.

Prezentăm mai jos, după tabloul privind elementele formării brute a capitalului intern, la prețuri constante, investițiile făcute în anul 1970, comparativ cu 1960, pentru țara noastră și pentru alte țări, pe grupele menționate mai sus.

Pentru România, tabelul din dreapta :

Pentru 3 țări capitaliste tabelul de mai jos :

Categoriile de bunuri	1960		1970	
	în mld. lei			
Construcții	11,7	34,6		
Mașini și echipamente	8,8	50,2		
Altele	3,9	10,0		
Total	24,4	74,8		

Categoriile de bunuri	Franța			Anglia			Statele Unite		
	mld. franci		%	mld. lire		%	mld. dolari		%
	1960	1970		1960	1970		1960	1970	
Case de locuit	18,0	39,8	25	834	1115	16,2	25,0	22,0	18
Construcții	20,1	49,0	30	1283	2175	31,6	33,5	49,8	38,7
Îmbunătățiri funciare și creșterea plantațiilor	-	-	-	58	74	1,1	-	-	-
Mijloace de transport	7,4	14,5	9	650	809	11,7	8,7	16,4	12,7
Mașini și echipamente	23,5	59,2	36	1613	2713	39,4	21,6	39,3	30,6
Formarea brută a capitalului	69,0	162,5	100	4418	6886	100	88,8	128,3	100
Variația stocurilor	13,4	9,8	-	628	329	-	3,0	1,4	-

Din datele prezentate rezultă că în 1970 ponderea cea mai mare a investițiilor în Franța și Anglia o reprezintă grupa de mașini și echipamente, iar în Statele Unite și la noi, grupa de construcții.

Creșterile totale, adică formarea brută a capitalului fix în 1970, față de 1960 pentru țara noastră și alte țări rezultă din datele din tabelul alăturat :

Ne-am oprit la datele din 1970, intrucît în Yearbook apărut în septembrie 1975 se prezintă numai date la prețuri curente pînă în 1973, care nu pot fi comparate cu prețurile constante.

	1960	1970	Creșterea 1970/1960
	miliarde \$		
România	24,4	74,8	300
Ungaria	24,3	55,5	228
Franța	69,0	162,5	235
Anglia	4,2	6,9	164
Statele Unite	88,8	128,3	144

Din compararea valorii investițiilor făcute în 1970 în cele trei țări capitaliste din tabelul de mai sus, cu datele anului 1960 rezultă că ritmul de creștere în Franța este de 2,35 ori, în Anglia de 1,64 ori și în Statele Unite de 1,44 ori, ceea ce a ajutat la creșterea potențialului economic a acestor țări, fără însă a reuși să se îmbunătățească situația financiară în aceste țări⁷⁾. Dar, ceva mai important, din compararea datelor rezultă că ritmul cel mai înalt de creștere a investițiilor este acela al țării noastre, și anume de 3 ori în 1970 față de 1960. În timp ce în Anglia și Statele Unite este de circa 1,5 ori, cel de la noi fiind deci de 2 ori mai mare ca în cele 2 țări. Acest ritm înalt de creștere a valorii investițiilor duce la sporirea în mod considerabil a avuției naționale a României socialiste, ceea ce „constituie calea pentru apropierea de nivelul statelor dezvoltate din punct de vedere economic, la participarea activă la diviziunea mondială a muncii și la cooperarea economică cu alte state“. Urmărind dinamica investițiilor în perioada 1970—1973 în țările membre ale C.A.E.R.-ului, observăm următorul ritm de creștere în ordine descrescîndă : R. P. Polonă 167% — R. S. România și R. P. Ungară 132%, R. S. Cehoslovacă 125%, R. P. Bulgaria 120%, U.R.S.S. 119% și R. D. Germană 113%.

Din datele de mai sus rezultă nu numai posibilitatea comparării creșterii unor elemente importante ale avuției naționale, a fondurilor fixe din țara noastră, față de alte țări, ci și unele concluzii cu privire la completarea evidenței generale a avuției naționale, pentru urmărirea creșterii anuale și a altor elemente decît cele cuprinse în fondurile fixe.

Astfel, ar fi important la noi să se urmărească investițiile ce se fac în îmbunătățiri funciare, în cadrul evidenței generale a avuției naționale. În felul acesta s-ar putea urmări realizarea programului național de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor, din 1970, în care s-au prevăzut o serie de măsuri pentru amenajarea unor mari suprafețe pentru irigații, desecări, îndiguiri și îmbunătățiri funciare. Pînă în prezent s-au realizat astfel de lucrări într-un ritm înalt, mult superior față de trecut și față de alte țări, ceea ce contribuie la creșterea capacității productive a pămîntului.

Un alt element al avuției naționale, care trebuie cuprins în evidența generală pentru urmărirea creșterii anuale sînt investițiile pentru cultura și refacerea pădurilor, care de altfel sînt cuprinse în valoarea investițiilor în fondurile fixe publicate în anuarul statistic al R.S.R. Același lucru se poate spune și de construirea și refacerea drumurilor și de alte elemente ca resursele de combustibili și energie.

În felul acesta s-ar realiza cel de-al doilea obiectiv privind avuția națională, din legea finanțelor, și anume urmărirea creșterii anuale a acesteia.

dr. Lucian TURDEANU

¹⁻²⁾ Alexandru Radocca : Investițiile în dezvoltarea economico-socială a României, în „Era socialistă“ nr. 16/august 1975.

³⁾ Manea Mănescu, România deceniului 8, în „Era Socialistă“ nr. 4/1976, p. 11.

⁴⁾ Revista economică nr. 50/12.XII 1975, pag. 26.

⁵⁾ Composition of gross capital formation.

⁶⁾ Yearbook of National Accounts Statistics.

⁷⁾ Iulian Văcărel, Tendințe în evoluția postbelică a finanțelor publice, Buc. Ed. politică, 1968, pag. 205.

MUNCA PRODUCTIVĂ ÎN SFERA CREAȚIEI MATERIALE ȘI SPIRITUALE

„Societatea socialistă românească este formată astăzi din clase și categorii sociale care participă activ la munca productivă — în sfera creației materiale și spirituale — și acționează unite, în strinsă colaborare, pentru triumful socialismului și comunismului pe pământul României“.

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN DOCUMENTELE P.C.R. s-a subliniat de nenumărate ori și în această privință, recentul „Congres al educației politice și culturii socialiste“ întărește această idee, că, societatea pe care o edificăm este societatea celor ce muncesc; ea se întemeiază, deci, nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Munca — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — este unica sursă a creșterii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului și a bunăstării și fericirii personale. Munca în socialism este și trebuie să fie o necesitate, o îndatorire de onoare a fiecăruia: „nici muncă fără piine, nici piine fără muncă“.

Rolul primordial revine activității creatoare, productive, muncii socialmente necesară și utilă consacrată propășirii patriei.

În cadrul categoriei de muncă socială se operează distincția: muncă productivă și muncă neproductivă.

În socialism, sfera muncii productive suferă schimbări cantitative, dar mai ales calitative, datorită noilor relații de producție, aceasta în afara celor datorate actualei revoluții tehnico-științifice.

În practica țării noastre, ca și a altor țări socialiste, concepția care stă la baza împărțirii activității sociale derivă din aceeași privitoare la producția materială. Conform acesteia, venitul național se creează în sfera producției materiale, producție care satisface nevoile materiale, vitale, ale societății (produsul poate fi un obiect sau un serviciu). P.C.R. ținând cont de importanța producției materiale și a muncii desfășurate în cadrul ei a preconizat în Programul său „creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încât să se poată asigura sporirea continuă a producției bunurilor materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății“.

Criteriile principale ce stau la baza delimitării sferei muncii productive au în vedere ca:

1. să producă o valoare de întrebuințare socială (valoarea de întrebuințare poate fi alit un obiect fizic, cât și un rezultat al activității intelectuale ca: proiecte, licențe, brevete, know-how, sau un serviciu);

2. să creeze valoare, inclusiv plusprodus. Plusprodusul e foarte important fiind, în socialism, unica sursă a acumulării.

Delimitarea celor două sfere (productivă și neproductivă) nu este și nu poate fi rigidă, mai ales în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice. De asemenea, gândirea economică face pași înainte în surprinderea caracterului productiv al diferitelor activități considerate ca neproductive.

În general, sfera productivă poate fi privită ca un ansamblu de activități legale de conceperea, proiectarea, producerea, depășirea și conservarea valorilor de întrebuințare.

În sfera productivă se cuprind, după metodologia statistică actuală din țara noastră următoarele activități: industria, construcțiile, agricultura și silvicultura, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor, cercetarea științifică ce deserveste producția, activitatea editurilor, producția de filme, producția institutelor de proiectări, activitatea unităților de servicii a agriculturii (S.M.A.-urile, întreprinderi pentru întreținerea și exploatarea sistemelor de irigații, dispensare veterinare, centre de combatere a dăunătorilor etc.), serviciile pentru asigurarea funcționării porturilor și aeroporturilor, activitatea hotelurilor și a întreprinderilor balneoclimaterice, reparații curente la drumuri, poduri, străzi, prelucrarea alimentelor în cantinele din spitale și școli, activitatea spălătorilor, curățătorilor, vopsitorilor, atelierelor foto, prelucrarea în gospodăria casnică a firelor și țesăturilor cumpărate etc. Se urmărește însă perfecționarea metodologiei ținând seama de schimbările inter-

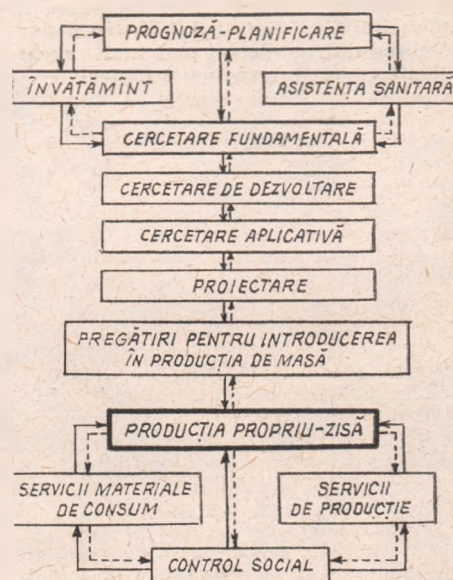
venite în conținutul real al producției materiale și spirituale și în viziunea teoretică lărgită asupra sferei productive ca atare.

Un număr tot mai mare de economiști din țara noastră sînt de părere că serviciile nu pot fi privite global ci, în funcție de rolul lor economic, și că în sfera productivă se includ și serviciile de producție și cele materiale de consum.

Revoluția tehnico-științifică și structura muncitorului productiv colectiv

PURTĂTORUL muncii productive este muncitorul productiv colectiv, concept fundamentat de Marx. „Pentru a muncii productiv — spunea Marx — nu mai e nevoie să folosești nemijlocit propriile mâini, este suficient să fii un organ al muncitorului colectiv, să îndeplinești una din subfuncțiile lui“.

În condițiile revoluției tehnico-științifice atât în capitalism cât și în socialism au loc modificări în conținutul noțiunii de muncitor productiv colectiv, concretizate în lărgirea sferei de cuprindere, diversificarea funcțiilor pe care acesta le îndeplinește, schimbarea structurii sale. Procesul are însă, în capitalism, un caracter spontan, anarhic, la nivel macroeconomic, în timp ce în socialism el decurge ca un proces dirijat, orientat în pas cu realitatea dinamică. Într-adevăr, în socialism, acest proces capătă noi valențe și dimensiuni extensionale și intensionale, datorită proprietății socialiste, relațiilor de colaborare și ajutor reciproc. Astfel, noțiunea

de muncitor productiv colectiv exprimă accentuarea cooperării în muncă, faptul că produsul devine rod al activității comune a unui număr sporit de oameni de diferite profesii și grade de calificare, activitate bazată pe o comunitate a intereselor fundamentale, pe rezolvarea la timp și corect a contradicțiilor ivite pe diverse planuri.

În capitalism munca intelectuală se opune muncii fizice, ele sînt antagonice, datorită relațiilor de producție, proprietății private, felul cum e privită munca. În socialism se creează condiții obiective pentru dispariția antagonismului mai sus amintit. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane asistăm la un proces intens de intelectualizare a producției. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție face ca munca intelectuală să ocupe un loc tot mai important în ansamblul

1) Programul P.C.R., Editura politică, 1975, p. 65.

muncii productive, producându-se transformări fundamentale, treptate în conținutul și calitatea forței de muncă.

Există o strinsă corelație între structura pe ramuri a economiei naționale și structura forței de muncă ocupate, mutațiile intervenite în prima determinând mutații și în cea de a doua. Astfel, revoluția tehnico-științifică a determinat în țara noastră, procesul nefiind încheiat: a) creșterea ponderii industriei, paralel cu scăderea ponderii agriculturii, la crearea produsului social și a venitului național. b) creșterea rapidă a ponderii industriei prelucrătoare și scăderea ponderii industriei extractive; c) creșterea ponderii industriilor de vîrf în cadrul industriei prelucrătoare (electronică, electrotehnică, petrochimie etc), ca și a industriei constructoare de mașini.

Toate acestea determină, implicit, schimbări în structura pe ramuri a muncitorului productiv colectiv în sensul creșterii ponderii lucrătorilor productivi ocupați în industrie față de agricultură, în industria prelucrătoare față de cea extractivă, în industriile noi și industria constructoare de mașini față de total industrie prelucrătoare.

Introducerea pe scară largă a tehnicii moderne în producție, modifică structura profesională a muncitorului productiv colectiv: dispar profesii tradiționale, apar profesii noi, legate îndeosebi de întreținerea și buna funcționare a utilajelor (cum ar fi operatori, reglari, programatori etc). În aceste condiții, reciclarea, policalificarea și recalificarea reprezintă coordonate de bază ale problemei forței de muncă, în strinsă legătură cu folosirea completă și eficientă a acestui element al forțelor de producție.

Revoluția tehnico-științifică produce importante modificări în diviziunea socială a muncii prin modificările din tehnică, tehnologie și știință și determină eliberarea omului de dependența față de mașină și de un profil profesional îngust. Omul ocupă astfel un nou loc și rol în procesul de producție. Se adevărează previziunile lui Marx că „omul se va situa tot mai mult într-o relație de supraveghetor și regulator al procesului de producție, încetînd a mai fi un simplu agent al acesteia“.

O importantă mutație în sfera muncitorului productiv este apariția „colectivului științific ca o nouă forță productivă“. Se manifestă astfel o tendință tot mai pregnantă de creștere a ponderii muncii de pregătire, proiectare, programare, conducere și control a producției. **„Rezultatele tot mai bune pe care le vom avea în cincinalul actual și în viitor în economie — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor avea la bază nu mărirea eforturilor fizice ci folosirea cu prioritate a inteligenței creatoare a inginerilor, tehnicienilor, muncitorilor, a întregului nostru popor în vederea valorificării potențialului tehnic tot mai înalt creat în economia națională, în toate ramurile producției materiale“.**

De aici și necesitatea interpretării sferei productive și implicit a purtătorului ei, muncitorul productiv colectiv ca un ansamblu de activități (respectiv de lucrători ocupați) de concepere, proiectare, programare, planificare, producere, deplasare și conservare a valorilor de întrebuințare.

Prezintă interes deosebit analiza muncitorului productiv colectiv, în plan micro și macroeconomic.

Muncitorul productiv și colectiv în plan macroeconomic (adică privit prin prisma reproducției de ansamblu, lucru foarte important și necesar în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și ale socialismului) nu coincide cu suma muncitorului productiv colectiv la nivel micro. La nivel macroeconomic, unele procese care apar ca neproductive la nivel micro, își dovedesc caracterul direct sau indirect productiv. Ele sînt productive și la nivel microeconomic, dar acest lucru nu poate fi observat, surprins, întotdeauna.

Un exemplu este procesul de instruire, apoi funcțiile economice ale statului socialist, cercetarea fundamentală, ocrotirea sănătății etc.

Din schema de la pag. 17 se observă că: producția propriuzisă își păstrează rolul determinant dar crește rolul activităților pre și postoperatorii producției propriu-zise. De menționat că întreg aparatul trebuie dimensionat rațional, conform necesităților socialmente recunoscute și nivelului productivității muncii.

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice are loc și **reconsiderarea învățămîntului** (mai ales a celui tehnic și economic) din punctul de vedere al caracterului său productiv sau neproductiv. Într-o societate ce tinde către automatizare completă și complexă bazată pe autoreglare și cibernetizare, învățămîntul devine (alături de știință și producție) un element decisiv al formării omului multilateral instruit și educat, cu o cultură tehnică și spirituală superioară.

Aspecte ale funcției productive a învățămîntului ar putea fi:

- el devine o condiție a realizării reproducției largite a forței de muncă din punct de vedere calitativ;
- duce la creșterea ponderii muncii complexe în totalul muncii sociale.
- condiționează rezultatele obținute de cercetarea științifică și aplicarea ei în producție.

Contribuția învățămîntului se poate astfel surprinde pe două planuri: **direct** — prin activități ce duc la dezvoltarea științei, cercetării, producției; **indirect** — prin pregătirea forței de muncă (învățămîntul este un proces de producție specializat al căru produs este forța de muncă calificată).

În condițiile revoluției tehnico-științifice **știința devine forță nemijlocită de producție și cercetarea tehnico-științifică o fază distinctă a procesului reproducției**. Există o strinsă interdependență între știință-cercetare-producție, ciclu în care producția are rol determinant în sensul că pune problemele, oferă mijloacele materiale necesare, verifică ipotezele. Cercetarea științifică-tehnică poate fi privită ca un proces de producție specializat. Din acest proces rezultă valori de întrebuințare specifice (invenții, inovații) care contribuie la creșterea venitului național în mod direct. Aportul este sporit prin implicațiile noilor descoperiri aplicate în producția materială.

În ce privește cercetarea fundamentală ea este și trebuie considerată productivă pentru că:

- în orice cercetare fundamentală există un potențial aplicativ, mai ales de cînd s-a trecut de la modul de gîndire explorativ, orientat către posibilități, la cel normativ, orientat către nevoi.

- între cercetarea fundamentală și cea aplicativă există o unitate, eficiența muncii în domeniul cercetării fiind condiționată de imbinarea celor două.

Tot în cadrul muncitorului productiv colectiv la nivel macroeconomic trebuie incluși și cei ocupați în domeniul **ocrotirii sănătății** (în general, asistența sanitară). La nivel microeconomic apare ca productiv doar personalul sanitar ce acordă asistență lucrătorilor din întreprinderi. La nivel macroeconomic se surprinde caracterul productiv al muncii întregului personal medical, indiferent de cel căruia i se adresează (de „destinatar“), întrucît copiii și adolescenții asistați reprezintă viitoarea forță de muncă. Medicul e productiv pentru că munca sa este parte integrantă a ansamblului de muncă cheltuită în societate pentru întreținerea materială a acesteia.

Integrare reală în sfera muncii productive

LA NIVELUL ÎNTREPRINDERII se observă creșterea gradului de intelectualizare, creșterea gradului de calificare, lărgirea sferei (în sensul cuprinderii de lucrători cu noi profesii, ocupați în special cu întreținerea utilajului și controlul funcționării lui, a personalului științific de organizare și conducere a producției), schimbări în structură (creșterea ponderii lucrătorilor ocupați cu analiza, programarea, conducerea și controlul producției, a celor ocupați cu prospectarea pieței, cu perfecționarea cadrelor etc., descoperirea și valorificarea de noi resurse la nivelul microsistemului).

În cadrul oricărei întreprinderi din sfera productivă există și funcții neproductive. Se pune astfel problema justei dimensionări a aparatului neproductiv în limitele timpului de muncă socialmente necesar pentru a nu greva negativ munca productivă.

„Noi includem în sfera muncii productive — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — și activitatea de cercetare și proiectare, precum și un minim de funcționari necesar pentru a asigura evidența corespunzătoare, numărul acestora trebuie să fie însă cît mai redus pentru a spori ponderea aceluia ce produce direct bunurile materiale, care fac să crească avuția națională, deci bunăstarea întregului nostru popor“.

La nivelul ramurii, în muncitorul productiv colectiv și deci în sfera productivă, trebuie inclusă și centrala industrială, care participă direct și operativ la conducerea, coordonarea și îndrumarea întreprinderilor subordonate pentru: creșterea și diversificarea producției, cooperare, specializare, profilarea întreprinderilor, procesul investițional, de aprovizionare tehnico-materială, planificare, prognozare etc.).

- Avînd în vedere nivelul productivității muncii în țara noastră care e încă de 3—4 ori mai mic decît cel din țările dezvoltate, e necesar ca și în viitor majoritatea populației ocupate să se găsească în sfera producției materiale;

- Totodată, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice și în cadrul cincinalului 1976—1980 o atenție sporită trebuie acordată muncii de cercetare în general și celei tehnico-științifice în special.

- Este necesară, de asemenea, prognozarea și planificarea schimbărilor calitative, cantitative și structurale din sfera producției materiale, cît și nemateriale, pentru a pregăti corespunzător forța de muncă.

Draga MUNTEANU

Facultatea de economie politică și planificare anul IV,
Academia de Studii Economice
(Continuare în pag. 32)

DELTA DUNĂRII DAR AL NATURII ȘI AL MUNCII OMULUI

CU MIGALĂ ȘI RĂBDARE acest fluviu, bătrîn dar atît de puternic, a creat de-a lungul timpului pe o suprafață de aproape 450 000 ha peisaje de o frumusețe inegalabilă, care definesc Delta Dunării ca fiind una dintre cele mai originale și atractive delte ale lumii.

La capătul celor 2 860 km înainte de a se întîlni cu marea, aidoma unui om istovit de muncă așteptînd clipa odihnei, Dunărea își răsfrîă apele creînd un tînut plin de originalitate și frumuseți, un adevărat paradis al apelor, păsărilor și vegetației.

Bogăția faunei piscicole la fel ca și valoarea științifică, estetică și cinegetică a sute de specii de păsări și mamifere care trăiesc în această zonă, au exercitat întotdeauna o atracție deosebită pentru amatorii de pitoresc, de pescuit și vînătoare. O dovedește numărul mare, mereu crescînd, al celor ce cunosc și iubesc delta, admiratori ai acestui dar pe care îl face natura oamenilor.

Tot atît de adevărat este și faptul că multă vreme cartea de vizită a Deltei, în afara de piscicultură, navigație și păsuni nu menționa alte activități care să îi avut ca obiectiv punerea în valoare a bogățiilor acestor locuri. Despre o valorificare complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării nu se poate vorbi decît în perioada socialismului, după întocmirea unor ample studii de specialitate, care au permis ca acest proces de punere în valoare în mod științific a potențialului bogat de care dispune Delta să se accelereze și aceasta în perioada ultimilor cincisprezece ani.

Realismul politicii economice promovate de partidul nostru s-a resimțit și-n acest colț de țară, altădată uitat de lume dar care se afla și se află într-o continuă transformare: sub luciul apelor liniștite are loc o permanență mișcare a materiei organice ca și a celei anorganice.

Dinamica unei delte aparent liniștite...

DELTA DUNĂRII s-a format și dezvoltat într-o lungă perioadă de timp sub acțiunea unei multitudini de factori naturali și în strînsă corelație, interdependentă chiar, cu acțiunea umană, începînd din vremurile îndepărtate ale apariției omului în această imensă poartă a fluviului spre „marea cea mare“. În această viziune, în cele ce urmează, se relevă în primul rînd, factorii care au dus la stabilirea echilibrului ecologic în deltă, adeseori prin acțiuni îndelungată, și care, în parte, se manifestă și astăzi. De asemenea, interesează felul în care economia contribuie la păstrarea acestui echilibru, felul cum omul dirijează conștient, prin tehnica și simțul său de prevedere, forțele care se manifestă în spațiul gurilor Dunării (referindu-ne la cel care intră exclusiv în interiorul granițelor actuale ale statului român). Se cunoaște astăzi cu mai multă precizie istoria deltei, care a fost și este în continuă mișcare ca mărime, conformație, debit de apă, ca și sub aspect geomorfologic pedologic, de vegetație și al faunei etc.

Delta Dunării cuprinde 3 465 km² pe teritoriul R.S. României și este una dintre cele mai complexe delte de pe mapamond. (la delta propriu-zisă se pot adăuga și lacurile Razelm, Golovița, Zmeica, Sinoe, care totalizează 880 km²).

Condițiile în care a evoluat — din situația unui liman la Marea Neagră, închis de un cordon litoral străpuns de Dunăre, în vechime, în șase-șapte locuri, se pot rezuma la cîteva fenomene care i-au creat specificitatea și care-i vor determina cursul ulterior într-o perioadă istorică relativ scurtă.

Acțiunea corelată a fluviului și mării asupra deltei fluvio-maritime precum și

mișcările tectonice din zona deltei provoacă o serie de metamorfoze care se cer cercetate și cunoscute de oameni pentru a putea acționa în scopurile urmărite de ei. Printre aceste procese și transformări care formează „dinamica“ deltei și care ne interesează în acest cadru trebuie să relevăm:

- **Scufundarea suprafeței „stabile“ a deltei.** Mișcările de fundament, insuficient cercetate pînă în prezent, au avut ca efect creșterea debitului brațului Chilia, extinderea Deltei spre nord, formarea limanelor din sudul Bugeacului, dezvoltarea în ultimele două secole a deltei secundare de la gura acestui braț“ (a se vedea A.C. Banu și L. Rudesco — în Delta Dunării, Editura științifică 1965, pag. 81).

- **Înălțarea nivelului Mării Negre.** Acest proces asociat cu coborîrea pe verticală a fundamentului geologic al deltei are consecințe multiple de care trebuie să se țină seama. Se apreciază că aceste creșteri de nivel al mării au înregistrat doar în ultimele decenii pînă la cca. 30 cm, ceea ce a produs o deplasare spre interiorul Deltei a țărîmului, cu excepția gurilor de vărsare (unde aluviunile provoacă fenomenul de înaintare a țărîmului în mare). În unele părți s-a înregistrat o avansare în interior a mării de cca. 2 km în perioada 1910—1953. În acest fel delta cunoaște un proces de înecare continuă a zonelor joase și a poalelor grindurilor, transformîndu-le în mlaștini. Sub influența factorilor de scufundare a uscatului și a creșterii nivelului mării, fluviul își adaptează în permanență profilul de scurgere (în condițiile în care se reduce panta de scurgere și creșterea ritmul de aluvionare în deltă).

- **Colmatarea,** depunerea aluviunilor aduse de Dunăre (în medie 70 milioane tone pe an) provoacă o înălțare a terenurilor joase — ducînd la astuparea unor vechi brațe fluviale și girle mai mici și chiar mai mari — și în general

îngreunarea, chiar întreruperea navigației, în meandrele fluviului și a unor brațe, ceea ce a necesitat și necesită lucrări hidrotehnice de desecare și canalizare. Cu toate acestea se formează noi soluri pe care se dezvoltă păduri, pășuni, culturi agricole etc., în special în partea superioară a deltei. Volumul de aluviuni aduse de fluviu, după cum constatau cercetătorii A. Banu și L. Rudescu, a crescut mult în ultimul secol, ca urmare a despăduririlor masive ce s-au produs în bazinul inferior al Dunării.

Oamenii Deltei, ieri și astăzi

CA ȘI DELTA, populația ei a cunoscut o intensă mișcare în scurgerea istoriei, în care elementul stabil l-a constituit populația autohtonă iar cel temporar — diferitele populații venite din alte părți ale lumii care s-au asimilat ori s-au stins cu timpul sau au plecat în țările lor: greci, turci, genovezi, tătari, bulgari și alții.

Urmașii triburilor scitice și dacice au asigurat continuitatea vieții umane pe acest pământ românesc dintre ape. Delta a fost dintotdeauna integrată organic în complexul economic unitar al țării. Cu milenii în urmă, în vecinătatea bălților și Deltei Dunării s-au statornicit plugarii și pescarii daci, iar păstorii și-au continuat transhumanța din munții Daciei în Deltă și înapoi, contribuind nu numai la păstrarea îndeletnicirilor lor și a populației românești dar și la trezirea la o viață din ce în ce mai intensă a Deltei înseși. De-a lungul timpurilor, oamenii au îndiguit-o,

au canalizat-o, au ridicat așezări, sate și orașe, unele cu perioade de înflorire și apoi dispărute, altele cu perioade de ascensiune și degradare, dar rezistând în fața apelor, invaziilor, vicisitudinilor istoriei.

Astăzi, în Delta românească socialismul a adăugat activităților tradiționale noi activități care au urmărit valorificarea mai bună a resurselor naturale, protejându-le și valorificându-le totodată. Interesul național privind valorificarea bogățiilor Deltei a impus înființarea Centralei „Delta Dunării”, sub îndrumarea și controlul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, căreia i s-a atribuit sarcina coordonării întregii activități economice, de producție, cercetare științifică și proiectare din Deltă.

Cea mai veche îndeletnicire a populației acestor locuri a reprezentat un teren propice pentru introducerea noutăților științifice și tehnice: astăzi, alături de pescuitul în regim liber de inundație, dar depășit, are loc dezvoltarea în ritm susținut a unei pisciculturii moderne, dirijate, care asigură producții din ce în ce mai mari, atât de necesare consumului populației.

Așa cum bătrânele lotci pescărești posesesc la cherhanalele situate în diverse puncte ale Deltei, a ajuns o obișnuință ca traulerele flotei de pescuit oceanic să acosteze în portul Sulina sau Tulcea, pentru a-și lăsa încărcătura, prefigurând parca evoluția ascendentă a acestor localități.

O mare bogăție a Deltei Dunării, folosită altădată numai pentru necesitățile casnice, stuful, pentru care știința a căutat și a găsit forme superioare de valorificare, a adus în Deltă utilaje și meserii necunoscute în trecut pentru a

participa la dezvoltarea unei noi activități, stuficultura. Centrul de cercetări stuficole de la Maliuc este în acest sens un semn al vremurilor noastre, al științei legată direct de practică, de relațiile economice românești.

Specificul acestei activități precum și vârsta ei destul de fragedă, au generat în rindul specialiștilor ambiția de a găsi cele mai eficiente metode de valorificare a stufului — bogăție pe care Delta o oferă cu atîta generozitate, în așa fel încît baza naturală stuficolă să se regenereze neîncetat, să nu se deterioreze în timp.

Din miile de hectare pe care le are în stăpînire, Delta a cedat cu dărnicie agriculturii o parte din suprafața sa, iar agricultorii s-au străduit și au reușit să obțină producții uneori de trei ori mai mari decît cele din cîmpie, ceea ce demonstrează vrednicia oamenilor din Deltă și fertilitatea terenurilor, obținută grație fluviului dar și unei agrotehnici avansate.

Și agricultura Deltei va urma în actualul cincinal orientările date de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român: dezvoltarea intensivă a agriculturii va evolua în strînsă legătură cu extinderea suprafețelor agricole prin atragerea în circuitul productiv a fiecărui metru pătrat de pământ apt pentru agricultură.

În condiții cu totul deosebite, oamenii din Delta Dunării au reușit să asimileze cu ușurință și o îndeletnicire specifică zonelor de „uscat”, aceea de muncitor forestier, căreia i-a asigurat condiții optime pentru afirmare. Pe o suprafață redusă, comparativ cu celelalte ramuri economice din Deltă, silvicultura a obținut rezultate care o recomandă ca o activitate de viitor în aceste locuri; beneficiind de rezultatele cercetării științifice în acest domeniu, silvicultura va trezi la viață suprafețe întregi, aflate altădată la cheremul apelor.

Nu cu mult timp în urmă turismul era o adevărată aventură individuală în aceste locuri și pentru colectivitate un deziderat. Dezvoltarea pe care a luat-o în ultimii ani nu poate fi explicată fără a face referire la ridicarea economică și socială pe care a cunoscut-o județul Tulcea în ansamblul economic al țării.

Fără îndoială, în turismul românesc Deltei Dunării i s-a rezervat un loc de seamă printre cele mai valoroase zone turistice din țara noastră. Numărul mare de turiști români și străini care au vizitat Delta, relevă interesul crescînd pe care-l suscită această zonă turistică.

Valorificarea potențialului turistic pe care-l oferă Delta Dunării se află însă la început de drum, iar rezultatele obținute arată eficiența acestei noi activități statornicite în Deltă, precum și necesitatea găsirii unor noi forme de activitate în acest domeniu.

Delta — o gigantică „ființă”

UNUL DIN PRIMII cercetători ai Deltei, care avea să deschidă seria savanților pasionați ai ei, Gr. Antipa, o considera ca pe o gigantă „ființă” care trăiește prin marea ei cantitate de apă — o adevărată binefacere spunea el — care, înainte de a se scurge în mare trebuie să dea toate foloasele de care este

capabilă. Tocmai de aceea se fac cercetări, planuri, lucrări de amenajare și de punere în valoare a tuturor resurselor pe care această „ființă” le generează, regenerându-se și pe sine, într-un permanent „schimb de activități” între fluviu și oameni. Să încercăm să desprindem câteva premise obiective care stau la baza întregii politici a statului privind valorificarea științifică în viitor a resurselor Deltei :

- **conservarea Deltei, a echilibrului său biologic natural**, ameliorarea condițiilor de viață a acestei „ființe” conform legilor ei naturale, dirijate în mod conștient de om, apare ca premisa esențială din care decurg toate cerințele privind amenajarea și valorificarea resurselor ei de ordin științific, peisagistic și economic.

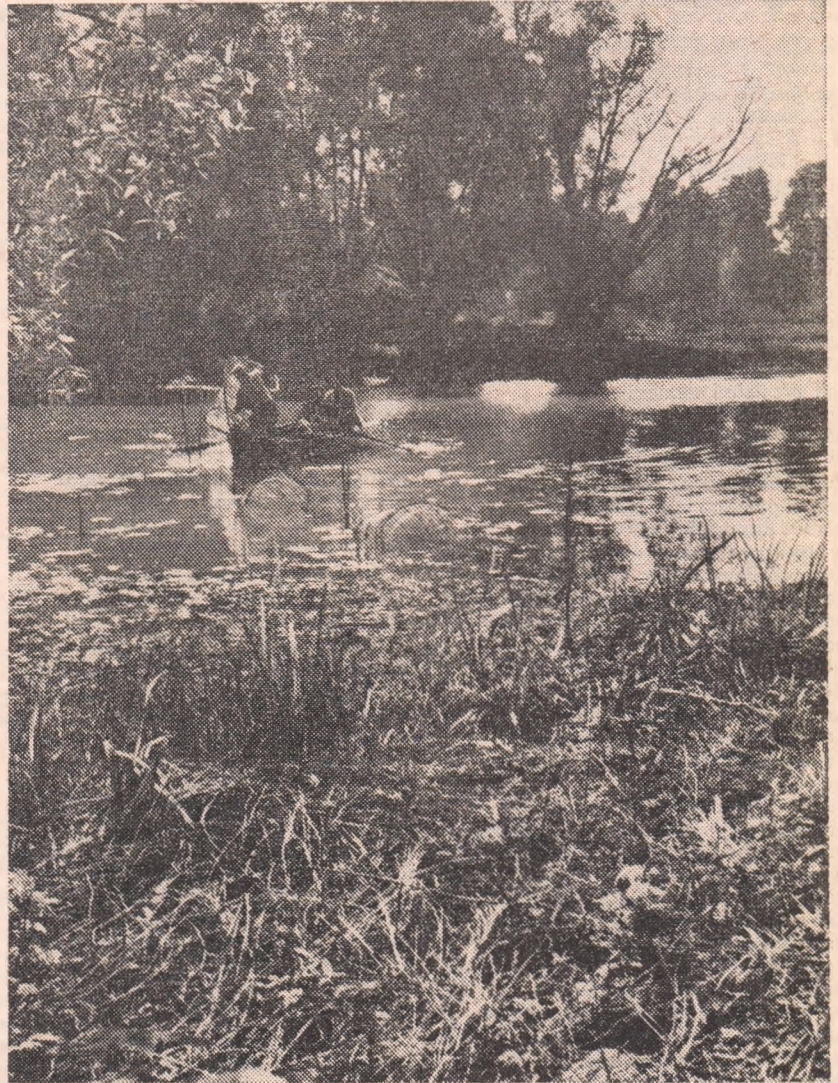
Politica partidului nostru, economică și ecologică, cu finalitatea ei umană, vine în întâmpinarea acestei cerințe prin încadrarea organică a zonei în :

- sistemul economic național, care asigură dezvoltarea în profil teritorial, ținând seama de specificitatea naturală, economică,
- sistemul propriu al Deltei de importanță națională, resursele ei care pot și trebuie să fie valorificate, nu în funcție de interesele strict locale, ale ramurilor economice sau ale întreprinderilor locale, ci de interesele majore ale societății noastre socialiste care pun Delta Dunării, în ansamblu, pe primul plan al preocupărilor.

- **piscicultura** poate să ajungă, după calculele minime ale cercetătorilor la cea 20 mii tone pe an, aceasta prin amenajări hidrotehnice care să permită un nivel optim de inundație la timpul propice, față de 10—12 mii tone pe an cât este producția de pește actuală. Problema care se pune este și relacerea rezervelor acelor specii (sturioni în special) care s-au imputinat în prezent.

Aceasta însă nu presupune micșorarea numărului de păsări ce se hrănesc cu pește ei, dimpotrivă, concomitent cu creșterea productivității piscicole să se poată asigura echilibrul natural biologic al Deltei, în cadrul constituit timp de milenii.

- **dezvoltarea stuficulturii**, asigură materia primă necesară dezvoltării industriei de celuloză și hârtie, ca și altor industrii ce se extind în zona limitrofă a Deltei. Cercetările științifice demonstrează că sînt terenuri apte de a fi amenajate ca stufării încît întreaga suprafață ocupată cu stufării naturale sau cultivate să ajungă să dea o producție de cea. 1 800 000 t/an, cu o condiție cerută de echilibrul biologic al deltei : să nu se recolteze anual mai mult de 50% din suprafața de stufării. Nu poate fi ignorată nici metoda de stufo-piscicultură, prin care stufăritul și piscicultura se îmbină, prima sprijinind-o pe cealaltă.

- **agricultura și silvicultura** se pot extinde în delta Dunării atît prin „evoluția” naturală a uscatului ca și creșterea prin aluviuni, amprenta o anumită încercare de escamotare a naturii originului și relațiilor sociale și o decepție, a căror sursă nu este însă managementul, ci racile economiei capitaliste.
- **Doi specialiști cu bogată experiență în domeniul comerțului exterior**, prof. dr. Alexandru Zamfir și dr. C. I. Rapcea ne-au oferit recent prin intermediul Editurii politice o aplicație a marketingului internațional în fundamentarea strategiei exporturilor.
- **resursele Deltei** pot fi utilizate în orice activitate locală agricolă, tradițională, în care se înscrie toate de mlaștină, apă, plânturi, este produs

din plante de apă, brichete de stufo, lemna artificial, plăci de stufo

FIȘE

AL. ZAMFIR • C. I. RAPCEA

Strategia competitivității în comerțul internațional

BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ȘTIINȚIFICE

EDITURA POLITICĂ

Cum trebuie să se reflecte aceste mutații în obiectivele specifice ale mixului de marketing, în strategiile pe grupe de mărfuri, sînt probleme la care autorii încearcă să formuleze unele soluții.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

O ANALIZĂ AMPLĂ a corelației dintre creștere și dezvoltare este întreprinsă în cel de-al treilea raport al Clubului de la Roma elaborat sub conducerea economistului olandez Jan Tinbergen de un colectiv de 20 de experți.

În elaborarea „arhitecturii” noii ordini internaționale autorii țin să-și precizeze poziția asupra conceptului de dezvoltare, ținând, probabil, seama de faptul că „un număr tot mai mare din țările bogate au ajuns să se îndoiască de înțelepciunea devotamentului față de zeita creșterii”. Ei atribuie precizării termenilor de „creștere” și „dezvoltare” o importanță cardinală. Încercările tradiționale de abordare a dezvoltării sint considerate ca total depășite și chiar dăunătoare. Abordarea dogmatică a dezvoltării, afirmă autorii Raportului, a fost însoțită de grave erori care trebuie rapid înlăturate dacă, într-adevăr, se dorește realizarea unei ordini internaționale mai bune și mai drepte. În acest sens, raportul consemnează apodictic: „S-a creat o confuzie din cauza identificării noțiunii de «creștere» cu cea de «dezvoltare». Cele două noțiuni nu sint sinonime. Această arbitrară simplificare ignorează unul din aspectele cele mai importante ale dezvoltării: îmbunătățirea nivelului de trai pentru toate categoriile populației. În acest context bunăstarea apare ca sinonimă cu o viață mai bună, incluzind și relații interumane mai bune. Temeiul grosolaniei simplificării a noțiunii de dezvoltare constă în ideea că sporirea produsului național global — care poate fi evaluat în termenii venitului național — ar implica totodată și sporirea elementelor sale constitutive și, prin urmare, creșterea automată a veniturilor individuale. Economiiștii au inventat un indicator foarte imperfect al nivelului de trai și anume venitul național pe locuitor”¹⁴⁾.

OPINII
ASUPRA „CREȘTERII”
ȘI „DEZVOLTĂRII”
ECONOMICE (II)

Totodată, autorii Raportului subliniază că adoptarea modelului de producție și consum din țările capitaliste industrializate, a tiparelor de viață din Occident de către țările lumii a treia, nu poate constitui soluția împotriva subdezvoltării.

Din păcate, Raportul limitează obiectivele imediate ale dezvoltării țărilor lumii a treia la reducerea și apoi eliminarea subnutriției, a bolilor, analfabetismului și mizeriei, iar pe cele de perspectivă — la asimilarea unei așa-zise „prosperități moderate” pentru generațiile prezente și viitoare: potrivit aceluiași Raport, aceste țări n-ar trebui să-și propună nici „ritmuri înalte de creștere”, nici „să ajungă din urmă țările bogate”. Constatările privind decalajele dintre țări, atât de veridic și dramatic înfățișate nu sint însoțite de formularea unor soluții realiste care, transpuse în practică, să conducă la așezarea raporturilor dintre state pe baze echitabile.

Cum spuneam mai înainte, există încercări de a departaja categoriile de „creștere” și „dezvoltare” și în literatura economică marxistă. „Creșterea — afirmă Ioniță Olteanu — realizează schimbări

semnificative și de durată, cantitative, calitative și structurale în economie, dezvoltarea este aceea care determină transformările sociale, politice și instituționale ce favorizează creșterea și conduce la progres”¹⁵⁾. Deși I. Olteanu nu-și propune să analizeze trăsăturile distinctive ale celor două noțiuni, încercarea sa de a le departaja este evidentă și demnă de reținut. Semnalăm în același context și definiția dezvoltării economice dată de Ion Trăistaru, care o privește ca pe o noțiune distinctă de creșterea economică. Potrivit opiniei sale, dezvoltarea economică reprezintă totalitatea fenomenelor și schimbărilor pe care le conține procesul trecerii societății omenești de la o formă inferioară la alta superioară a orânduirii economice, incluzind în acest proces și zigzagurile lor temporare determinate de confruntarea dintre elementele noi și cele vechi, precum și modificarea raportului de forțe dintre ele¹⁶⁾. Evident, fiind concepută în plan filozofic și ridicată la acest nivel de generalitate, definiția respectivă depășește cadrul dezvoltării economice propriu-zise. Pe baza ei nu putem preciza criteriul fundamental al împărțirii țărilor lumii în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Or, acest criteriu este nivelul de dezvoltare economică a unei țări, proces complex care presupune schimbări calitative în structura economiei naționale, în sensul modernizării ei și nu în sensul trecerii societății umane de la o orînduire economică inferioară la alta superioară. Dezvoltarea economică, așa cum bine arată și I. Trăistaru, nu se suprapune progresului economic și, aș adăuga, nu îl însoțește în mod automat.

Demnă de menționat este și disjunția dintre „creștere” și „dezvoltare” formulată recent de N.S. Stănescu în termeni direcți. Astfel, dezvoltarea este definită de el ca „proces complex de transformare calitativă a economiei naționale, de ridicare a

Truşenko conchide, în studiul „Selskohoziastvennaia proizvodstva v F.R.G. 1971 goda (Recenzia asupra producției agricole în R.F.G. din anul 1971), publicat în revista „VOPROSY K STATISTIKI”, nr. 5/1976, că rezultatele recensămîntului ar releva că influența dezvoltării mono-industriale și a participării la Piața Comunitară ar releva că creșterea produselor agrare și mecanizarea producției, asociată cu mijloace tehnice moderne și utilizarea prețurilor pe piața internațională, direcțiile de dezvoltare ale agriculturii ș.a. au condus la creșterea întreprinderilor mici și mijlocii industriale, bancare și comerciale.

În prezent, prezența încă mare a întreprinderilor mici și mijlocii și utilizarea tehnicii de ultimă generație s-au dezvoltat în țările în curs de dezvoltare. Consemnează recensămîntul peste 4 000 puncte de vânzare a mașinilor agricole, de un număr mediu de două mașini la un punct de vânzare. În total, există un număr mare de mașini printre mașinile agricole care îl ocupă tractoarele, camioanele și mașinile agricole de cereale.

Moneda — marfă

● În studiul The Case as of 1976 for International Commodity-Reserve Currency (Argumente pentru o monedă internațională de rezervă-marfă. Viziunea anului 1976), apărut în WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV (revista a Institutului de economie mondială din Kiel), caietul 1/1976, Albert G. Hart analizează o posibilitate actuală de restructurare a sistemului monetar internațional — al cărei miez este crearea unei monede internaționale bazată pe o rezervă de mărfuri. Autorul consideră că sistemul monetar aur-valută a facilitat în perioada postbelică obținerea unor ritmuri susținute de creștere în țările dezvoltate industrial, dar a transformat sistemul mondial „într-o agenție pentru incitarea inflației”. După A.G.H., cu scăderea vertiginoasă în ultimii ani a dorinței diferitelor țări de a aduna dolari, se pare că acumularea rezervelor unei țări în moneda alteia va fi din ce în ce mai mult un focar de dezordine. Ideea monedei-marfă ar consta în crearea la F.M.I.

nivelului său, ca urmare a creșterii selective și prioritare a ramurilor moderne ale economiei naționale", iar creșterea economică ca „proces de sporire cantitativă a economiei, fără ca structura ansamblului economiei naționale să se modifice”¹⁷).

Invocarea schimburilor structurale ale economiei ca un criteriu fundamental al distincției dintre „creștere” și „dezvoltare” o întâlnim și la alți economiști marxști. V. Kossov, spre exemplu, consideră că așa cum „creșterea economică este apreciată după volumul producției globale”, tot așa „dezvoltarea” economică poate fi surprinsă prin „cercetarea legităților schimbării structurilor pe ramuri”; în acest scop el formulează **indicatorul mutației structurale**¹⁸).

Din enumerarea sumară a unor puncte de vedere privind „creșterea și dezvoltarea” se poate deduce că, în pofida diversității lor și a impreciziilor, nu ne aflăm în fața unor discuții fără obiect, ci în fața unei probleme reale, al cărei răspuns integral se lasă încă așteptat. În legătură cu această problemă trebuie subliniat că nu este vorba numai de precizări terminologice cu valențe cognitive, ci de găsirea unor instrumente operaționale care să servească politicii. Pentru a ne da mai bine seama de necesitatea delimitării celor două noțiuni, să încercăm rejudecarea unui fenomen consemnat statistic numai cu indicatorii creșterii economice: sporul producției globale industriale și creșterea venitului național.

După cum se știe, în țările dezvoltate din punct de vedere economic peste 90% din sporul producției se obține pe seama creșterii productivității muncii. Starea economică a unei țări se măsoară nu numai prin indicatorii venitului național și produsului social, ci și prin indicatorul productivității sociale a muncii, care este unul din principalii parametri ai nivelului

de dezvoltare economică a unei țări. La aceeași creștere economică înregistrată în diferite țări și exprimată în termenii produsului social sau al venitului național, efortul material și financiar poate fi diferit sub incidența nivelului de dezvoltare economică. Sporurile de venit național pot fi obținute, fie ca urmare a unor factori conjuncturali, a sporirii factorilor fizici, fie pe seama creșterii productivității muncii, a modernizării structurilor socio-economice și profesionale. Cu alte cuvinte, la același nivel de „creștere”, gradul de „dezvoltare” economică poate fi diferit.

Reiese că aceeași creștere economică poate fi rezultatul unor dezvoltări diferite. De aici necesitatea stabilirii tipului de dezvoltare. Nu numai teoretic, dar și practic este dovedită posibilitatea creșterii la nivel micro-economic chiar și în condițiile lipsei totale de investiții suplimentare. Astfel, potrivit relațiilor economistului suedez Erik Lundberg, într-o oțelărie situată în Horndal (Suedia) în care timp de 15 ani nu s-a făcut nici o investiție, producția pe oră de muncă a crescut în acest timp în medie cu 2% pe an¹⁹). Aceasta s-a datorat progresului tehnic organizațional, „reincorporat” (experiența, ameliorarea tehnicilor de muncă și a obiceiurilor, modificarea calității orei de muncă ca urmare a educației etc.²⁰).

În același timp trebuie să arătăm că nu orice creștere economică este rezultatul unei dezvoltări economice. Așa stau lucrurile, de exemplu, în cazul când volumul venitului național crește pe seama unei conjuncturi favorabile (cum a fost cazul țărilor exportatoare de petrol)²¹), în unor condiții climatice favorabile, cum este cazul creșterii producției agricole. Toate acestea trebuie bine cunoscute pentru că uneori pot fi atribuite pe nedrept efortului de dezvoltare. Dezvoltarea economică este un proces complex și dinamic care implică îmbunătățirea și perfecționarea structurilor

economice în plan sectorial și teritorial, a structurilor socio-profesionale, asimilarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice la nivel micro și macroeconomic. În consecință, trebuie analizat în ce măsură modificarea structurilor pe ramuri ale economiei influențează creșterea, cât din volumul creșterii este rezultatul modernizării structurilor economiei naționale, știut fiind că este posibilă creșterea și cu structuri economice înghețate, dar cu efecte negative pe termen lung.

În lumina acestei analize putem înțelege mai bine importanța sarcinilor din Programul Partidului nostru privind modernizarea structurilor economiei naționale, accentul pe ramurile purtătoare de progres, privind transformarea cincinalului actual în cincinal al revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economico-sociale.

prof. dr. I. BULBOREA

- 14) Revizuirea ordinii internaționale (Rio 1976) capitolul V, partea a II-a.
- 15) Revista economică, nr. 5/1976, p. 25
- 16) Ion Trăistaru, Progresul economic. Edit. Scrisul Românesc, Craiova, 1975, p. 11, 19.
- 17) N.S. Stănescu. Noua ordine economică internațională. Decalaje internaționale. Sinteză documentară. Institutul de cercetări comerciale. Oficiul de informare documentară pentru comerț interior, 1976, p. 238; 233-234.
- 18) Vezi V. Kossov, Indicatorii creșterii și al dezvoltării, în Voprosi Ekonomiki nr. 12, 1975.
- 19) Suedia ocupă locul al doilea în rândul celor 23 de țări din cadrul OCDE, înregistrând în 1975 un produs național brut pe locuitor de 8308 dolari (locul întâi îl ocupă Elveția cu 8375, locul al treilea Norvegia cu 7033 dolari iar pe locul al patrulea S.U.A. cu 7018 dolari). Vezi International Herald Tribune, June 1976.
- 20) Vezi R.M. Solow, Théorie du capital et taux de rendement, 1970, p. 34.
- 21) De la 15 miliarde de dolari în 1972 veniturile acestor țări au ajuns în 1974 la 89 miliarde. Venitul pe locuitor în Abu-Dhabi spre exemplu s-a ridicat în 1974 la colosală sumă de 50 000 dolari (vezi Thierry de Montbrial, Le désordre économique mondial, Essai d'interprétation monétaire, Calmann — Lévy, 1974, p. 27).

a unui stoc (a unui „coș”) de cantități fizice determinate din mărfurile de primă importanță — grâu, cupru, orez, bumbac, lină, zinc, minereu de fier, bauxită ș.a. — cu scopul de a manevra în funcție de fluctuația prețurilor — prin cumpărări și vânzări — în așa fel încât să se mențină raportul stabilit între diferitele mărfuri și astfel prețul relativ al fiecărei mărfi în cadrul „coșului”.

A. G. Hart consideră că un sistem de rezerve-marfă are avantaje reale în raport cu eventuală revenire la aur, mai ales de când mecanismele de „umflare” a prețului aurului s-au dezvoltat mult.

Peter Drucker :
Din nou despre management

● Sub titlul Management : la fin d'un mythe (Management : sfârșitul unui mit), Jacques Baroux comentează în revista lunară franceză **ECONOMIA**, nr. 23, mai 1976, o nouă carte a lui Peter Drucker — „La Nouvelle Pratique de la direction des entreprises” (Noua practică a conducerii întreprinderilor) —, apă-

rută de curind în traducere franceză (Les Editions d'Organisation, 870 p.). După comentator, Peter Drucker nu ar ezita să vorbească în această carte despre „un sfârșit al boom-ului managementului”, în sensul dispariției aureolei de infailibilitate în care managerii marilor companii capitaliste se reflectau, nu fără concursul lui Peter Drucker — „papă al managementului” —, în ochii opiniei publice. Imaginea directorilor generali ai marilor firme, reputați ca imbinând calități de tehnicieni, de oameni politici și de strategii, s-ar fi alterat în urma unor eșecuri răsunătoare în anii '70. După P. Drucker, nu ar exista genii ale afacerilor — conducerea întreprinderilor — spune el — este o profesiune, o disciplină. Managementul ar fi o funcțiune generală, care face față aceluiași sarcini „în orice țară și în orice tip de societate”; el este totuși supus „condițiilor culturale” și „valorilor, tradițiilor și obiceiurilor unei societăți date”. Deși, după toate probabilitățile, cartea lui Drucker este o prezentare metodică a disciplinei conducerii, este

evident că asupra ei și-a pus amprenta o anumită încercare de escamotare a naturii orândurii și relațiilor sociale și o decepție, a căror sursă nu este însă managementul, ci rapacele economiei capitaliste.

● Doi specialiști cu bogată experiență în domeniul comerțului exterior, prof. dr. Alexandru Zamfir și dr. C. I. Rapcea ne-au oferit recent prin intermediul Editurii politice o aplicație a marketingului internațional în fundamentarea strategiei exporturilor.

Pornind de la climatul dinamic al comerțului mondial contemporan, în care, parolele cu adîncirea concurenței dintre marile companii multinaționale sau chiar dintre grupările regionale protecționiste și discriminatorii, se dezvoltă tot mai accelerat formele de cooperare multilaterală, eforturile pentru ameliorarea structurii schimburilor între țările lumii, autorii definesc un concept nou de competitivitate — ca program de promovare a schimburilor în cadrul economiei mondiale, ca politică economică a unei noi ordini internaționale.

FIȘE

AL. ZAMFIR • C. I. RAPCEA

Strategia competitivității în comerțul internațional

BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ȘTIINȚIFICE

EDITURA POLITICĂ

Cum trebuie să se reflecte aceste mutații în obiectivele specifice ale mixului de marketing, în strategiile pe grupe de mărfuri, sint probleme la care autorii încearcă să formuleze unele soluții.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU
ALFRED SAUVY

NECESITATEA PREVIZIUNII
ÎN DEMOGRAFIE

AFLAT pentru câteva zile la București la invitația Centrului demografic O.N.U. — România, profesorul francez Alfred Sauvy — una din personalitățile proeminente ale demografiei contemporane, astăzi în vîrstă de 78 ani — a avut omabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.

● **Intr-una din expunerile dv. la CEDOR ați făcut o remarcă privind posibilitatea unei inversări de tendință în evoluția populației agricole în viitor. Ce aveți în vedere ?**

— În țările astăzi dezvoltate numărul țăranilor, al lucrătorilor din agricultură a devenit foarte redus. În Anglia și S.U.A. ponderea sa este de ordinul a 5%, în Franța poate de 10%. Dar cum jumătate din țărani au depășit 50 de ani, trebuie luați în calcul numai cultivatorii tineri, astfel că Franța are de fapt și ea tot circa 5% din populație ocupată în agricultură. Pentru moment, cu tehnicile actuale, un om poate asigura hrana pentru încă 20. Dar populația poate spori fără ca să crească și populația țărănească, populația țărănească îmbătrânește și se poate reduce, iar pe de altă parte va exista probabil pentru țările dezvoltate necesitatea de a produce mai mult decît hrana lor proprie, pentru a putea acoperi cerințele unor țări în curs de dezvoltare. Din această cauză este posibil ca — după trei secole de exod rural, care părea să continue la infinit — să se atingă o limită și la un moment dat să se constate că este nevoie de mai mulți țărani. Ceea ce ar uimi pe toată lumea. Astăzi în țările occidentale cine ar face o asemenea afirmație ar fi considerat retrograd. După părerea mea, fapt retrograd este de a nu vedea ceea ce se va putea întîmpla, nu spun că imediat.

În orice caz, chiar dacă numărul țăranilor va fi suficient, industria nu va mai putea conta pe sosirea acestor țărani. Încă de pe acum țările capitaliste dezvoltate se întreabă cum vor găsi forța de muncă pentru profesii puțin căutate și care erau îndeplinite în mod tradițional de fii de țărani, venind la oras.

● **În lucrările dv. acordați o atenție deosebită fenomenului de îmbătrînire a populației și consecințelor, inclusiv pe plan social, ale unei populații staționare. De ce ?**

— Îmbătrînirea populației este un fenomen extrem de important, foarte

lent și poate tocmai de aceea trecut cu vederea; el este inevitabil. Este de neimaginat ca repartitia pe vîrste a populației să rămîna mereu aceeași; aceasta ar antrena creșteri mult prea puternice. În țările occidentale îmbătrînirea este deja destul de accentuată și va continua să se accentueze. În condițiile în care populația nu prea își dă seama de acest lucru, ea va putea întineri greu, deoarece va fi atît de copleșită de povara bătrînilor săi încît nu va mai găsi destule resurse pentru a ajuta familiile să aibă un număr suficient de copii. Este un pericol care este real și de care nici o țară occidentală nu se preocupă pentru moment, dintr-un fel de orbire, de refuz de a privi lucrurile în față. Se poate pune întrebarea — și aceasta este o problemă sociologică — dacă îmbătrînirea nu are această particularitate gravă de a crea ea însăși un fel de analgezie, de indiferență. Există și boli care nu sînt dureroase și care într-o bună zi devin foarte periculoase tocmai pentru că nu sînt dureroase. Cînd proporția sexagenarilor este de 3%, cum este cazul anumitor țări africane sau asiatice, chiar dacă ea va spori la 10—15%, încă nu este grav. În schimb, în țările occidentale, ponderea respectivă ajunge deja la 18%, și în regim de populație staționară, ponderea va ajunge la 23%.

În concluzie, sînt necesare studii aprofundate asupra îmbătrînirii populației, studii în același timp demografice, economice, sociologice, asupra acestui fenomen care în țările occidentale va fi caracteristic secolului XXI. Se va spune: avem deja destule probleme în secolul nostru, nu ne copleșiți și cu altele! Dar problemele demografice sînt dintre cele care trebuie prevăzute dinainte. Dacă problemele demografice sînt studiate abia în momentul în care provoacă deja dificultăți, este prea tîrziu.

● **Care au fost principalele momente care au marcat activitatea dv. de pînă acum ?**

— Viața mea n-a fost planificată, n-a fost rezultatul unui calcul făcut dinainte. Cu diploma mea de la Școala Politehnică, am devenit statistician. Puțin din întîmplare, pentru că s-a ținut un concurs pentru statisticieni la Paris. La epoca aceea era o profesie foarte puțin cunoscută, considerată chiar puțin ridicolă. Am avut șansa de a reuși la acel concurs, foarte dificil

de altfel, și am intrat la Direcția de statistică generală a Franței, spunîndu-mi că cel puțin voi avea timp să reflectez, să văd dacă pot găsi o altă slujbă. Apoi mi-am dat seama că statistica era foarte interesantă.

Un alt moment s-a produs, de asemenea involuntar, în 1929: cel care se ocupa la statistică de previziunea economică a plecat și directorul mi-a spus că mă voi ocupa eu de previziune economică, de conjunctură cum se spunea atunci. Am devenit atunci economist fără să cunosc doctrinele economice, ceea ce era incontestabil un abuz! Privind evenimentele zi de zi, lună de lună, în desfășurarea lor, am încercat să le prevăd — înșelîndu-mă adeseori — folosind metoda experimentală. După al doilea război mondial m-am orientat de la previziunea economică spre demografie, pentru că mi se părea importantă și pentru că vroiam să fiu mai independent, ceea ce nu puteam dacă continuam să fiu funcționar economic. Mi s-a încredințat conducerea Fundației Carrel, mai precis a unei părți din personalul și din mijloacele sale materiale, sub numele de Institutul național de studii demografice (I.N.E.D.). Am creat deci acest institut demografic ce a lucrat începînd din 1945 cu un personal care am avut șansa să fie absolut de prima mînă. Acest institut funcționează și azi. Eu l-am condus pînă în 1962 cînd, avînd 63 de ani, mi-am spus că nu am dreptul să rămîn în fruntea unui asemenea organism atunci cînd nu am un orizont suficient în fața mea. Aplicînd teoria mea despre bătrînețe, am spus că plec din postul de director, dar voi continua să servesc institutul sub autoritatea unui nou director. Așa s-a întîmplat. În plus țineam, cursuri la Collège de France și eram membru al Consiliului economic și social.

Pentru I.N.E.D. am avut întotdeauna ideea, în orice caz intenția, de a-l face un institut multidisciplinar, cu economiști, sociologi, biologi etc. lucrînd nu complet separat, ci parțial în comun, cel puțin pentru a face schimb de vederi asupra lucrărilor lor. Am constatat că fiecare dintre ei putea face studii în profunzime grație lărgirii orizontului cultural pe care i-o permitea faptul că vedea ce fac ceilalți. Nu vreau să fac o comparație ridicolă, dar seamănă puțin cu o străpungere militară, care are nevoie întotdeauna de o strategie, iar în strategie trebuie mereu lărgită baza pentru a putea pătrunde mai în adîncime. Cred că a fost o reușită și am avut oameni ca Louis Henry, Jean Sutter, J. Bourgeois-Pichat, R. Pressat, deveniți celebriități mondiale, desigur pe baza muncii și capacității lor, dar în același timp și a caracterului interdisciplinar al INED, care a contribuit la formarea lor.

● **Cum apreciați activitatea Centrului demografic O.N.U. — România ?**

— Mărturisesc că am fost uimit de conținutul activității CEDOR. Voi spune tuturor cu glas tare că CEDOR funcționează excelent și își îndeplinește foarte bine misiunea pentru care a fost creat, că el trebuie încurajat pentru a lucra în cele mai bune condițiuni.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

PROGRAMUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE

în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (I)

INLĂTURAREA RAPIDĂ A DECALAJELOR existente între țările avansate din punct de vedere economic și cele în curs de dezvoltare, apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială se impun tot mai mult în zilele noastre când 2/3 din omenire se află încă în stare de subdezvoltare — consecință directă a relațiilor vechi, imperialiste și colonialiste, de dominație și exploatare, de inegalitate și inechitate. România militează ca în următorul sfert de veac să se realizeze pași importanți pe calea lichidării marilor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, prin progresul rapid al fiecărei țări care să asigure dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Evident, toate acestea cer în primul rînd eforturi susținute din partea fiecărui popor. În același timp însă, așa cum se arată în Programul P.C.R., „colaborarea internațională, ajutorul fără condiții, constituie un factor important pentru progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare“.

cărora sînt concretizate componentele de asistență tehnică: livrarea de echipamente și aparatură, specializarea cadrelor naționale în țări cu experiență avansată în domeniul care prezintă interes, precum și oferirea serviciilor unor experți de înaltă calificare din aceste țări.

Cheltuielile pentru proiectele de asistență tehnică P.N.U.D. pe perioada 1959—1974 însumează peste 2,3 miliarde dolari acordate unui număr de circa 120 de țări. Ordinea primelor 10 țări beneficiare, după volumul asistenței primite, este următoarea: India, Indonezia, Nigeria, Egipt, Brazilia, Iran, Zair, Columbia, Pakistan și Algeria.

Mărirea fondurilor alocate pentru asistență tehnică capătă însă pe de altă parte o semnificație simbolică, ținînd seama de nevoile stringente ale lumii în curs de dezvoltare, cînd se compară aceste fonduri cu astronomicele sume care se cheltuiesc anual pentru înarmare. Dacă în 1974 cheltuielile militare efectuate în lume au

Obiective, resurse, proiecte

UNA DIN FORMELE de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare o constituie asistența tehnică pe care le-o acordă organizațiile internaționale și în primul rînd Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, cunoscut sub această denumire din 1965 cînd a fost creat prin contopirea „Programului largit de asistență tehnică“ (înființat în 1949) și a „Fondului special“ (constituit în 1959).

Obiectivul principal al P.N.U.D., potrivit mandatului încredințat de O.N.U., este de a sprijini eforturile țărilor în curs de dezvoltare în vederea accelerării creșterii lor economice și sociale prin acordarea de asistență tehnică, corespunzător cu planurile și prioritățile de dezvoltare naționale. În preocupările P.N.U.D. intră, de asemenea, sprijinirea acțiunilor țărilor în curs de dezvoltare îndreptate spre cooperarea între ele, pe baza schimbului de experiență și a utilizării posibilităților de care dispune fiecare. Prin asistența tehnică pe care o acordă țărilor în curs de dezvoltare, P.N.U.D. își propune să-și aducă contribuția la promovarea în lume a noii ordini economice. F. Bradford Morse, directorul general al Programului, declara recent: „trebuie să recunoaștem schimbările care s-au produs în ultimii treizeci de ani și să adaptăm abordarea problemelor astfel încît P.N.U.D. să poată contribui din plin la noua ordine economică in-

ternațională și să fie piatra de temelie a întăririi sistemului de dezvoltare al Națiunilor Unite“.

Constituindu-și resursele, în principal, din contribuția voluntară a statelor membre, P.N.U.D. alocă fonduri în cadrul programelor naționale de asistență tehnică, după ce acestea au fost aprobate în prealabil de către Consiliul de conducere al Programului. Programele de asistență integrează un număr de proiecte din diverse ramuri de activitate în cadrul

Asistența tehnică P.N.U.D. pentru dezvoltarea Centrului de perfecționare a cadrelor din industria turismului (București) s-a materializat, între altele, prin dotarea laboratoarelor sale de limbi străine cu aparatură modernă, de înaltă tehnicitate.

însumat circa 275 miliarde lei, cele pentru proiectele de asistență tehnică P.N.U.D. n-au atins decât 284 milioane dolari, respectiv 0,1% din sumele cheltuite pentru înarmare.

Avantajele universalității

SISTEMUL cooperării internaționale pentru sprijinirea eforturilor de dezvoltare acționează pe două căi, care de altfel se întâlnesc în numeroase puncte: **transferul de resurse financiare și asistența tehnică**. P.N.U.D. este principalul organ al Națiunilor Unite — și cel mai important mecanism internațional — de cooperare tehnică în domenii vitale pentru lichidarea subdezvoltării.

Avantajele care decurg din caracterul multilateral al P.N.U.D. se concretizează în faptul că cele 108 reprezentanțe ale sale, din tot atâtea țări, formează cea mai vastă rețea pe teren dintre toate organismele de ajutor pentru dezvoltare; față de oricare alt program de dezvoltare el furnizează cea mai mare diversitate de servicii și în numărul cel mai mare de domenii economice și sociale; în sfârșit, P.N.U.D. poate să-și procure resurse financiare și tehnice și să mobilizeze specialiști din întreaga lume.

Tot atât de importantă este și consecința imediată a caracterului **universal** al P.N.U.D.: furnizarea de ajutor liber de orice interes particular, ceea ce-i permite să acționeze cu eficacitate deosebită în domenii cum sînt punerea în valoare a resurselor naturale, încurajarea cooperării regionale ș.a.

Fie și numai aceste aspecte sînt suficient de relevante pentru a sublinia ideea că amploarea activităților P.N.U.D. nu trebuie văzută în primul rînd prin prisma resurselor financiare pe care le antrenează. Într-adevăr, volumul anual al cheltuielilor P.N.U.D. nu reprezintă mai mult de 3% din ajutorul public pentru dezvoltare și deci și mai puțin din fluxul total de capitaluri străine intrate în țările în curs de dezvoltare.

Or, exprimarea monetară nu servește decât ca o modalitate de însumare, prin aducerea la un numitor comun a unor activități pe cît de ample pe atît de diverse și care în 1974, de exemplu, au constat în a pune la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare: cunoștințele și experiența a 10 000 de experți; 5000 de burse de studiu în străinătate; echipamente în valoare de circa 50 mil. dolari, mergînd de la calculatoare la unelte simple; servicii

tehnice și specializate cu o valoare pînă la 35 mil. dolari; o anumită sumă de capital pentru construcția de instalații pilot de producție în industrie și agricultură.

Efecte de antrenare

P.N.U.D. lucrează în colaborare cu aproape toate guvernele din lume și cu 22 de organizații internaționale. Pe această bază, pînă în 1974 s-a acordat asistență tehnică la realizarea a peste 7 600 proiecte în țările în curs de dezvoltare. Costul total al acestor proiecte depășea 4 miliarde de dolari. Dat fiind că mai mult de jumătate din acest cost total era suportat de guvernele beneficiare ale asistenței, prin contribuții în bani sau în natură, înseamnă că se poate vorbi cu deplin temei de o **adevărată cooperare între P.N.U.D. și țările în curs de dezvoltare**.

Trebuie spus că această cooperare a fost pînă în prezent și în avantajul țărilor dezvoltate, care au furnizat și furnizează o bună parte a componentelor asistenței. În 1974, P.N.U.D. a finanțat cumpărarea de echipamente, în valoare de circa 40 mil. dolari (din totalul de 50 mil.), din S.U.A., Anglia, R.F.G., Japonia, Franța, Canada, Elveția, Suedia și Italia; cea mai mare parte a sumei cheltuite pentru serviciile tehnice și specializate a fost încasată de societăți cu sediul în țări industrializate (S.U.A., Anglia, Canada, Franța ș.a.), iar peste o treime din experții folosiți au provenit din Anglia, Franța și S.U.A.

Eficacitatea eforturilor de asistență tehnică este condiționată de structurarea acestora pe domeniile de stringentă necesitate pentru lichidarea subdezvoltării, în funcție de nevoile concrete ale fiecărei țări în curs de dezvoltare.

În decursul sfertului de veac de cînd funcționează sistemul O.N.U. pentru asistență tehnică, activitatea acestuia s-a materializat în cercetări și studii de fezabilitate care au permis punerea în valoare a multe milioane de hectare teren arabil, furnizarea a milioane metri cubi de apă pentru irigații, producerea a sute de milioane de kWh energie electrică, descoperirea de noi zăcăminte de minereuri, reprezentînd o valoare de 45 mlrd. dolari. Aceste proiecte au fost urmate de

Structura asistenței acordate de PNUD pe regiuni ale globului, situația la sfîrșitul anului 1974

Regiunea	Proiecte		Cheltuieli PNUD	
	Număr	%	milioane dolari	%
Africa	2110	28	626,0	52
Asia și Pacific	1956	26	469,9	24
Europa, Mediterana și Oriental Mijlociu	1836	24	400,5	21
America Latină	1593	20	409,4	21
Proiecte interregionale	123	1,6	25,5	1
Proiecte mondiale	13	0,4	12,5	1
Total	7631	100	1943,8	100

Surse: Le programme des Nations Unies pour le Développement, Questions et réponses, août 1975.

investiții pentru dezvoltare în valoare de multe sute de milioane de dolari. Investițiile stimulate numai în perioada 1973—1974 au reprezentat 1,9 mlrd. dolari pentru creșterea producției alimentare, dezvoltarea silviculturii și pescuitului; 1,3 mlrd. pentru dezvoltarea producției industriale; 2,3 mlrd. pentru dezvoltarea și modernizarea rețelelor de transport și comunicații; 1,3 mlrd. pentru inventarierea principalelor resurse naturale din lume.

Efectul de antrenare exercitat de proiectele menționate este eficient și prin sursele de finanțare pe care le implică: 60% din investițiile generate provin din țările în curs de dezvoltare înseși, deci au un caracter național; cea mai mare parte a investițiilor străine provine din surse publice sau interguvernamentale, în care BIRD joacă un rol major.

Pe de altă parte, un factor care a erodat puternic creșterea reală a resurselor puse la dispoziția PNUD este inflația mondială. S-a estimat că, între 1972 și 1974, costul unitar al diverselor elemente ale proiectelor — servicii ale experților, echipamente, burse — a sporit în medie cu 12% pe an, adică cu 40% în trei ani. Anul acesta volumul asistenței, în termeni reali, nu va fi mai mare decît în 1972. În 1975 a apărut — și se menține încă și în acest an — pericolul unei crize financiare la nivelul PNUD, prin diferența negativă între angajamentele de asistență asumate de către Program și contribuțiile statelor donatoare.

Anul 1976 încheie primul ciclu cincinal (1972—1976) de asistență furnizată de PNUD sub forma unor programe întocmite pentru fiecare din țările beneficiare. Totodată, guvernele țărilor în curs de dezvoltare în colaborare cu organele PNUD elaborează programele de asistență pentru 1977—1981. Acesta este un prilej pentru PNUD nu numai de a trece în revistă experiența cîștigată în domeniul asistenței tehnice, dar și de a da răspunsuri concrete pe acest tărîm dezideratului major al vremurilor noastre care este instaurarea noi ordini economice internaționale.

Ion C. POPESCU
Gheorghe I. DUMITRU

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Comerțul

**internațional:
discrepanțe între
evoluția importului
și a exportului**

CEREREA DE IMPORT într-o serie de țări capitaliste industrializate este în curs de creștere, în timp ce exportul acestor țări cunoaște o evoluție mai lentă, probabil ca urmare a unei rămăneri în urmă în redresarea importului țărilor neindustrializate. Aceste constatări se fac într-un comunicat de presă al FMI pe baza datelor publicate în International Financial Statistics până iunie 1976. Cifrele care au devenit acum disponibile arată că în trim. I/1976 valoarea importului țărilor industriale occidentale a atins 145,5 miliarde de dolari, față de 127,5 mld. în trim. I 1975 când s-a înregistrat un deosebit de puternic efect depresiv al recesiunii asupra schimburilor comerciale, și față de 141,8 mld. dolari în ultimul trimestru al anului trecut. Într-un trim. I/1975 și trim. I/1976 valoarea importurilor, care pe ansamblul țărilor amintite a sporit cu 5,8%, a crescut în S.U.A. cu 11,8%, în R.F.G. cu 11,2%, în Franța cu 10,9%, în Canada cu 10,3%. Dintre principalele țări capitaliste, numai Australia a cunoscut în această perioadă o scădere absolută, în proporție de 3%, a importurilor în prețurile curente.

Evoluția mai lentă a exporturilor pe ansamblul țărilor occidentale industrializate s-a exprimat într-un spor de 3% în trim. I/1976 față de aceeași perioadă a anului trecut (137,4 mld. dolari, față de 133,5 mld.). Creșteri peste medie au înregistrat Canada (+13,4%), Japonia (+8,5%) și Anglia (+5,7%).

India: balanțe externe

CREȘTEREA, recent anunțată, a rezervelor de aur și de rezerve ale Indiei la 2 miliarde dolari la sfârșitul lunii aprilie a.c. are la bază cițiva factori favorabili care au acționat în anul fiscal încheiat la 31 martie 1976. Unul dintre ei este reducerea ușoară a deficitului comercial (vezi tabelul). Ea reflectă creșterea cu 7% a exportului, considerată rapidă într-o perioadă de încetinire a comerțului mondial și realizată în special la capitoarele zahăr, argint, confecții, piele

Cifre privind economia indiană (în milioane dolari).

	1974-75	1975-76	1976-77
Export	4180	4470	4800
Import	5670	5900	6200
Sold	-1490	-1330	-1400
Serviciul datoriei externe	779	785	800
Ajutor financiar brut	1776	2210	1510
Tranzacții cu F.M.I. (214)	554	130	45
Diferența între investițiile și împrumuturile (net)	-65	575	350

și articole din piele, produse ale mării, în vreme ce importul a sporit cu numai 2,4%, în ciuda unor achiziții record de produse agroalimentare și îngrășăminte. Importul de petrol a fost menținut deliberat la același nivel.

Privind anul fiscal în curs, se consideră că deficitul comercial nu va spori decât ușor, dacă exporturile vor reuși să crească cu 6-7%. Ca urmare a recoltei bune de cereale din acest an — evaluată în prezent la 115 milioane tone — se așteaptă ca importurile de cereale să fie mai reduse. Intensificarea ritmului producției industriale va atrage însă o sporire susținută a importului de bunuri de investiții și de întreținere.

Estimări ale recoltei mondiale de griu

POTRIVIT ultimelor estimări publicate la 7 iulie de Consiliul internațional al griului, recolta mondială de griu va fi probabil satisfăcătoare în 1976. Consiliul prevede o recoltă de 365-386 milioane de tone, față de 353 milioane tone în 1975, ceea ce reprezintă o creștere de 3,4-9%.

În ceea ce privește posibilitățile de export, seceta din Europa occidentală va reduce exportul de griu al C.E.E. la 4-5 milioane tone în acest an, a anunțat Pierre Lardinois, comisarul Pieței Comune pentru agricultură. Aceasta reprezintă jumătate din prognozele anterioare, a spus el. Se apreciază că cele nouă țări membre ale C.E.E. vor avea o producție de griu de numai 97 milioane tone, față de estimarea anterioară de 108 milioane.

Fază de creștere moderată în economia S.U.A.

DUPĂ CE produsul național brut a sporit în termeni reali

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMINA 5—

9 VII 1976 a fost caracterizată prin evoluția relativ calmă a piețelor valutare, dolarul S.U.A. realizând pe ansamblu o ușoară reprecieri față de majoritatea devalurilor occidentale.

Francul elvețian și **marca vest-germană** au terminat intervalul cu un ușor avantaj și anume la 2,5775 mărci/dolar și respectiv 2,4755 franci elvețieni/dolar.

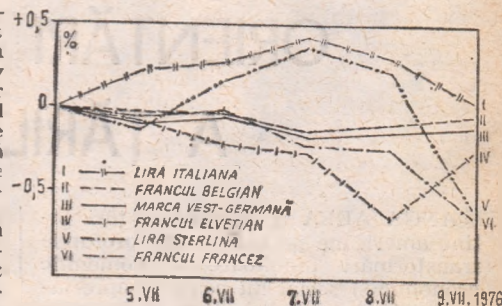
Lira italiană, influențată și de clarificările intervenite pe scena politică a țării, a continuat să se consolideze față de restul devalurilor occidentale (cu excepția lirei sterline în prima parte a intervalului) atingând un nivel maxim de 836 lire/dolari pentru ca la 9 iulie să coteze circa 839 lire/dolar.

Lira sterlină a atins un nivel maxim de 1.8025 dolari/liră sterlină, cel mai bun curs față de dolar în ultimele 7 săptămâni. Nivelul deprecierei sale față de cursul valurilor principalelor 10 parteneri comerciali ai Marii Britanii în decembrie 1971 situându-se la circa 38%. Spre sfârșitul intervalului, datorită efectului provocat de vânzările de lire sterline deținute de unii producători arabi de petrol pe piața vest-germană și elvețiană, deviza britanică a pierdut din terenul recuperat terminând la un nivel de circa 1.7890 dolari/liră sterlină.

Francul francez pare a fi prima deviză vest-europeană afectată de seceta prelungită care se face simțită în această zonă geografică. Previunile experților în legătură cu amploarea influențelor ei nefavorabile asupra balanței de plăți externe a Franței, precum și asupra costului vieții (în urma creșterii prețurilor la produsele alimentare) au determinat scăderea bruscă a cursului francului francez, care a terminat intervalul la circa 4,77 franci/dolari, după ce se situase în cursul săptămânii la un nivel de circa 4,75 franci/dolar.

Dobânzile la eurodepozite pe 6 luni s-au situat la un nivel de circa 6,5625% p.a. pentru eurodolarii, 2,0625% p.a. pentru eurofrancii elvețieni și 4,75% p.a. pentru euromarci vest-germane.

Continuându-și evoluția pe curba descendentă pe care s-a înscris în ultimul timp, **prețul aurului** a înregistrat la sfârșitul săptămânii un nivel minim de 122,50 dolari/uncie reprezentând cel mai scăzut nivel de la începutul anului 1974 până în prezent.

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 5-9 VII 1976, luând ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 2 VII 1976

cu 8,4% (ca ritm anual) în primele trei trimestre care au succedat celei mai severe recesiuni din perioada postbelică, economia S.U.A. a intrat într-o fază de creștere moderată. Potrivit estimărilor lui Sidney L. Jones, de la Ministerul de Finanțe american, creșterea reală a P.N.B. în trimestrul II a.c. s-a situat probabil sub 5% (ca ritm anual).

Confirmand previziunile care au stat și la baza alcătuirii noului buget al S.U.A., rata șomajului (în creștere pentru prima oară după 13 luni, la 7,5% în iunie) este așteptată să rămână de peste 7% până la sfârșitul anului. Ritmul inflației (3,5% ca ritm anual în trimestrul I) ar urma să se situeze pe ansamblul acestui an la 5-6%.

Ajustare a prețurilor la petrol

CA REZULTAT al acceptării de principiu a sistemului de ajustare a prețurilor la țitei adoptat la reuniunea O.P.E.C. din luna mai a.c. din insula Bali, Arabia Saudită, Kuveit și Iranul au anunțat reduceri ale prețurilor la export la țiteiul mediu și greu cu 5-10 cenți pe baril. Reducerile vizează circa 22% din producția de țitei a țărilor din Orientul Mijlociu.

Totodată, se apreciază că, în curând, sînt posibile unele majorări ale prețurilor la țiteiul ușor din Orientul Mijlociu, în principal la exporturile din Abu Dhabi, Qatar și Arabia Saudită.

ORIENTĂRI ÎN POLITICA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR AMERICII LATINE (III)

ANGAJAREA a numeroase țări latino-americane pe calea unor profunde transformări innoitoare în domeniile economic și social nu poate fi apreciată în afara rolului pe care și l-a asumat statul în promovarea dezvoltării naționale, rol care este tot mai ferm subordonat dezideratului de amplificare și consolidare a dreptului de decizie pe plan intern și participării la decizii pe plan extern al fiecărei țări.

Tendința marcată de intensificare a activității statale și de lărgire a sferei sale de influență îmbrățișează o seamă de aspecte :

a) **Creșterea volumului investițiilor de stat.** O serie de date disponibile pentru perioada 1960—1973 (vezi tabelul) permit concluzia că în diferite țări latino-americane a avut loc în perioada menționată creșterea mai rapidă a volumului investițiilor de stat în comparație cu creșterea volumului investițiilor private.

Se remarcă ponderea ridicată a investițiilor de stat (peste 1/3 din totalul investițiilor), mai ales în anii actualului deceniu, în citeva țări ca Venezuela, Peru, Columbia, Ecuador, Bolivia, Nicaragua, Mexic. (În Bolivia și Ecuador, țări în care volumul absolut al investițiilor este scăzut, construirea de obiective economice de importanță națională finanțate de către stat este în măsură să influențeze sensibil ponderea investițiilor de stat în volumul total al investițiilor). Luând în considerare cel puțin două elemente esențiale și anume, pe de o parte, participarea financiară a statului la realizarea a numeroase obiective economice aflate în prezent în construcție, iar pe de altă parte, prevederile planurilor de investiții ale unor țări pentru diferite perioade ale deceniului actual, se poate trage concluzia că rolul statului în finanțarea dezvoltării economice va continua să crească în mai multe țări.

b) **Amplificarea sectorului de stat.** În țările latino-americane sectorul de stat a cunoscut un proces de dezvoltare în ciuda existenței unor perioade de micșorare a rolului său (destul de sensibilă în unele cazuri). Se poate aprecia însă că, la sfârșitul deceniului al șaptelea, în citeva țări, cum sînt Peru, Venezuela, Ecuador, Columbia, Mexic, unele țări din America Centrală, sectorul de stat străbate o etapă de evoluție mai intensă, legată strîns de intensificarea eforturilor țărilor respective pentru o dezvoltare economică independentă.

Participarea statului la activitatea economică direct productivă — formă eficientă de influențare a direcțiilor de dezvoltare economică — a cunoscut o certă amplificare, semnificativă în spe-

cial prin aria mult mai largă a domeniilor controlate de către stat. În prezent, statul participă într-o proporție sporită față de trecut atît la explorarea și exploatarea bogățiilor subsolului, cît și la prelucrarea primară și superioară a resurselor naturale, accentul fiind pus pe domeniile de importanță deosebită pentru dezvoltarea economică a țărilor respective : producerea energiei electrice, explorarea și exploatarea petrolului și a gazelor naturale, explorarea și exploatarea mineurilor feroase și neferoase, metalurgia feroasă și neferoasă, industria chimică de bază, industria petrochimică, în cazul particular al Republicii Peru — industria de prelucrare a peștelui. Aceasta nu exclude însă participarea statului și la activitatea productivă din alte domenii cum sînt industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții (ciment), unele ramuri ale industriei ușoare (industria textilă), industria celulozei și hîrtiei, unele ramuri ale industriei constructoare de mașini (material rulant pentru căile ferate, autovehicule, nave maritime și fluviale ș.a.)

Pe măsura dezvoltării sectorului de stat în domeniile direct productive și în funcție de importanța economică a acestor domenii pentru țara respectivă, se remarcă o diferențiere a gradului de participare a statului la activitatea productivă. În numeroase țări sînt delimitate domeniile în care activitatea este rezervată întreprinderilor de stat fie în exclusivitate fie într-o proporție dată, de cele mai multe ori majoritară, cum ar fi, de exemplu, extracția și prelucrarea petrolului (în Argentina, Brazilia, Columbia, Ecuador, Mexic, Peru, Uruguay, Venezuela), exploatarea resurselor minerale (minele de cărbune în Argentina, unele resurse minerale în Columbia, Peru, Mexic, Venezuela), chimia de bază și petrochimia (Mexic, Peru), rafinarea metalelor neferoase (Peru).

Ca linie strategică de dezvoltare a sectorului de stat în economie a devenit evidentă tendința de a concepe acest sector ca un **complex** cu efecte hotărîtoare asupra orientării dezvoltării economice prin cuprinderea, în sfera de influență a statului, a tuturor verigilor procesului de producție. Dacă în domeniul dezvoltării transporturilor, comunicațiilor, serviciilor publice, statul și-a asumat o serie de responsabilități încă dintr-o perioadă mai îndepărtată, participarea directă a statului — în proporții adesea hotărîtoare — în comerțul interior, comerțul exterior, în domeniul financiar, se înscrie printre fenomenele mai recente cu rol deosebit de important în orientarea dez-

voltării și întăririi independenței economice a țărilor respective.

c) **Creșterea rolului planificării.** Cu toate imperfecțiunile privind atît elaborarea, cît mai ales realizarea programelor de dezvoltare economică, ideea necesității planificării a cîștigat teren în țările latino-americane, și cel puțin sub aspectul influențelor favorabile indirecte ale planificării (studierea situației economice, inventarierea resurselor naturale, perfecționarea sistemului de evidență statistică ș.a.) s-au înregistrat certe progrese.

Incontestabil că și în domeniul planificării dezvoltării economice există diferențieri de la țară la țară în privința gamei obiectivelor cuprinse în plan (plecînd de la domeniile prioritare), a instrumentelor și măsurilor concrete în vederea realizării sarcinilor propuse, a cadrului instituțional menit să asigure desfășurarea activității de planificare. Dacă unele țări, mai ales țările mai mici, își propun prin plan obiective cu caracter mai general — intensitatea creșterii generale și pe ramuri, volumul investițiilor publice, estimarea resurselor externe necesare finanțării planului —, alte țări, ca de exemplu Brazilia, Peru, Mexic, Argentina, elaborează programe complexe de dezvoltare care cuprind majoritatea laturilor vieții economice și sociale ; se elaborează, totodată, măsurile necesare pentru înfăptuirea acestor programe avîndu-se în vedere necesitatea angrenării corespunzătoare a sectorului privat. Desigur că și rezultatele realizării programelor preconizate sînt diferite, gradul de coincidență între prevederi și realizări (în multe cazuri înfăptuirea programelor de dezvoltare nu atinge intensitatea prevăzută) fiind în funcție, pe de o parte, de aprecierea realistă a sarcinilor de plan, iar pe de altă parte, de concordanța și eficiența ansamblului de măsuri luate în vederea realizării acestor sarcini.

La elaborarea planurilor de dezvoltare economică — mai ales în perioada actualului deceniu — se observă tendința mai pronunțată de sudură între prevederile de plan ce urmează să conducă la rezultate imediate și prevederile de perspectivă (dezvoltarea unor ramuri hotărîtoare pentru creșterea economică — ca, spre exemplu, industria energetică, metalurgia feroasă, industria chimică — este în prezent concepută pe o perioadă de cel puțin 10 ani).

d) **Creșterea rolului statului în limitarea și orientarea investițiilor străine și în procesul de întărire a capitalului național.** Din rîndul aspectelor care ilustrează fenomenul creșterii rolului statului în viața economică, limitarea,

...măsurii întreprinse de stat, a influenței exercitate de capitalul străin asupra unor laturi ale economiei, se detașează prin tendința fermă de amplificare. Este demn de relevat faptul că acțiunile îndreptate spre limitarea sferei de influență a capitalului străin îmbrățișează nu numai unele domenii ale activității productive — ceea ce era caracteristic pentru deceniile șase și șapte —, ci toate domeniile de activitate economică. Măsurile de limitare vizează fie fixarea anumitor condiții în care se permite participarea capitalului străin la activitatea diferitelor unități economice, fie interzicerea accesului capitalului străin, de obicei în ramurile de bază ale economiei. Incontestabil că între aceste două limite există o varietate de atitudini care diferă de la țară la țară și de la domeniu la domeniu (în funcție de însemnătatea lui economică) și se referă la:

— obligativitatea pentru capitalul străin de a se asocia cu capitalul național, în anumite domenii limitându-se proporția participării;

— limitarea proporției beneficiilor transferabile anual în străinătate;

— obligativitatea ca produsul finit să încorporeze un anumit procent de materii prime, semifabricate și produse finite de proveniență autohtonă etc.

Paralel cu politica de limitare și de orientare deliberată a investițiilor străine, într-o serie de țări statul adoptă măsuri pentru sprijinirea și întărirea capitalului național (privat) prin măsuri de stimulare financiară a întreprinderilor cu capital național, prin rezervarea, exclusiv pentru acestea, a unor domenii de activitate, prin interzicerea achiziționării de către capitalul străin (ca formă de investiție) a întreprinderilor naționale ș.a.

e) **Creșterea rolului statului în modernizarea structurilor economice.** În politica economică a statelor care în cadrul strategiei globale a dezvoltării urmăresc consolidarea independenței economice, a devenit evidentă preocuparea pentru modernizarea structurilor sectoriale și intrasectoriale. Rolul statului în soluționarea acestei probleme de importanță majoră pentru surmontarea subdezvoltării este multiplu. Pentru realizarea țelurilor propuse statul acționează fie direct, realizând investiții în domenii determinate pentru dezvoltarea economică, fie indirect, orientând inițiativa privată — națională și străină — spre domenii de interes național prin intermediul diferitelor pîrghii economice (crearea de condiții avantajoase pentru importul de materii

prime, mașini, utilaje, piese de schimb; acordarea de mijloace valutare suplimentare; acordarea de înlesniri fiscale; creditare în condiții avantajoase ș.a.).

Într-o măsură mai mare decît în trecut se află în preocuparea autorităților de stat sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii existente (acestea formează, numeric, o mare parte a aparatului productiv), în special a acelor unități economice care activează în domenii a căror dezvoltare este vizată în etapa respectivă.

Pe linia creșterii influenței statului în direcția modernizării aparatului productiv are loc, în câteva țări (în Mexic în special, în Argentina, în Brazilia și altele) includerea, în sfera preocupărilor de stringență actualitate, a problemei necesității asimilării mai rapide a tehnicii și tehnologiei moderne, a necesității unei riguroase selecții la procurarea lor din exterior ca premise ale atacării decalajului tehnologic.

Ca parte a politicii statului pentru îmbunătățirea utilizării resurselor materiale și umane ale țării, preocuparea sporită pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a regiunilor rămase în urmă se înscrie printre tendințele care atestă creșterea rolului statului în conducerea economiei.

Ridicarea regiunilor rămase în urmă prin măsuri inițiate de stat este un proces care, în unele țări, se desfășoară de un timp mai îndelungat (Mexic, Brazilia). În prezent, și în alte țări (Argentina, Columbia, Peru ș.a.) statul a devenit promotorul unui complex de măsuri — construirea unor importante obiective economice, dezvoltarea rețelei de transport și comunicații, crearea zonelor libere, stimularea investițiilor

Fonderea investițiilor de stat în volusul total al investițiilor în câteva țări latino-americane

Țara	Anul	% investiții de stat	Țara	Anul	% investiții de stat
Argentina	1966	32,4	Mexic	1965	32,6
	1973	32,0		1970	33,9
				1973	36,2
Bolivia	1960	43,0	Nicaragua	1965	23,7
	1970	63,3		1970	25,7
				1973	38,7
Columbia	1960	16,6	Panama	1960	10,6
	1968	28,2		1970	26,6
	1973-			1973	21,8
	1977	42,0			
Costa Rica	1960	16,3	Peru	1960	13,1
	1970	22,1		1970	30,4
	1973	25,3		1972	40,0
Ecuador	1960	47,8	Venezuela	1965	29,5
	1970	75,1		1970	36,0
	1972	75,1		1972	41,3
				1976-	
			1980	53,0	
			(plan)		
El Salvador	1965	28,0			
	1970	24,8			
	1973	31,4			

Sursa: Calcule efectuate pe baza datelor din Economic Bulletin for Latin America, nr.1, 1971, p.4; U.S. Economic Survey of Latin America 1973; New York 1975.

private — care sînt menite să contribuie la atenuarea disproporțiilor existente între diferite regiuni în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială.

Fără îndoială că intensitatea acestor tendințe, de necontestată importanță, este în funcție, în diferite țări, de acțiunea factorilor politico-economici interni și externi, în interdependența lor, grefată pe fondul concret istorico-economic al acestor țări. Esențial este însă faptul că trăsătura dominantă a activității statale, așa cum o atestă realitatea prezentă a numeroase țări latino-americane, rămîne efortul pentru accelerarea dezvoltării economice de sine stătătoare, pentru înlăturarea marilor decalaje, fărăle respective înscriindu-se, prin aceasta, în rîndul forțelor care militează pentru înnoirea structurilor economice mondiale, pentru promovarea unor noi relații internaționale.

Maria DESMIREANU
I.N.S.C.I.N.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Prognoze alimentare

Cererea mondială de alimente ar trebui să crească pînă în 1985 într-un ritm mediu anual de 2,4% — aprecia nu demult secretariatul Conferinței mondiale a alimentației: din acestea 20% ar reprezenta plusul de cerere corespunzător sporului natural al populației, iar 0,4% — necesarul suplimentar, legat de ridicarea puterii de cumpărare a populației. Pe ansablu, este vorba de o cantitate suplimentară de cereale de 35 milioane tone pe an.

Ținîndu-se seama de fluctuațiile recoltelor de cereale de la un an la altul se consideră că, pentru a face față unor cerințe urgente pe plan mondial, în 1985 va fi nevoie de un stoc tampon de cereale de 30 milioane de tone.

Chiar dacă aceste două obiective vor fi

atînte în 1985 vor exista totuși — semnalează experții F.A.O. — treizeci și patru de țări, avînd o populație de 800 milioane de oameni, în care cererea efectivă globală de alimente va rămîne inferioară nevoilor energetice de bază ale locuitorilor.

Egiptul: producția de petrol

DUPĂ cum a anunțat recent ministrul egiptean al petrolului, A. Helal, în ultimele luni pe teritoriul Egiptului au fost descoperite cinci noi terenuri petrolifere. Dintre acestea patru se află în golful Suez, iar al cincilea este situat în regiunea din estul deltei Nilului.

Se estimează că Egiptul ar putea să-și sporască producția de petrol la 50 milioane de tone în 1980 (respectiv de peste trei ori nivelul extracției din anul 1975), ceea

ce îi va permite să devină țară exportatoare de petrol.

Ungaria: estimări turistice

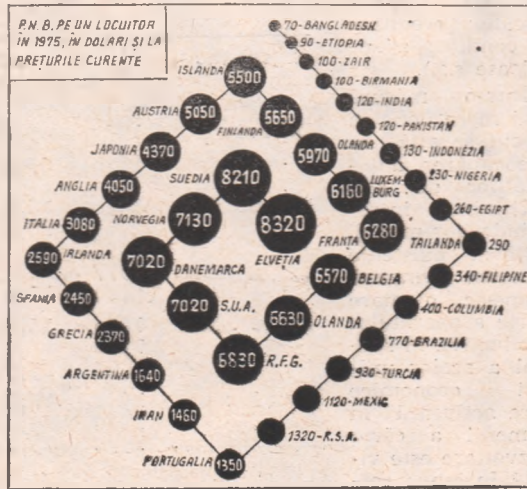
STATISTICILE arată că anul trecut Ungaria a fost vizitată de 9,4 milioane de turiști (în proporție de peste patru cincimi din țările socialiste), încasările respective ridicîndu-se la 240 mil. dolari. După previziunile specialiștilor numărul turiștilor străini ar putea ajunge la 12 milioane în 1980. În ceea ce privește încasările, acestea urmează să sporească cu circa 60% (cu 75—80% pe relația Vest și cu 20% pe relația Est).

În perioada 1976—1980 spațiul de cazare urmează a fi extins cu încă 67 mii de paturi, iar în deceniul următor se preconizează ca numai în hoteluri să fie realizate alte 10 mii de locuri de cazare.

Inegalitatea nivelurilor economice

ÎN SPIRALA sui generis din graficul alăturat, ale cărui date sînt reproduse după VDI-Nachrichten, nu se află înscrise toate țările lumii nesocialiste. Dar cele incluse sînt suficiente pentru a da o imagine sugestivă a marilor inegalități dintre nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor capitaliste industrializate și cele ale țărilor pe care colonialismul și neocolonialismul le-au condamnat în trecut la inapoiere și stagnare. O simplă privire la acest din urmă capăt al spiralei este suficientă pentru a vedea că aici, îndeosebi în zona cu 70—130 dolari PNB per locuitor, se situează țări cu multe sute de milioane de locuitori. Pe de altă parte, se

poate observa că în condițiile de criză din 1975, un număr mai mare de țări capitaliste dezvoltate au depășit ori s-au apropiat de PNB per locuitor al S.U.A.

Soluția acestei „crize de la jumătatea carierei” nu este totuși pensionarea inginerilor electroniști la 40 de ani, sugerată de unii, ci menținerea lor permanentă la curent cu ceea ce apare nou, prin efort individual și studiu continuu.

Se schimbă clima?

PORNIND de la legătura strînsă care există între climă și dezvoltarea economico-socială și de la amploarea ridicată și gravele repercusiuni (inundații, secetă, temperaturi extreme) ale fluctuațiilor de scurtă durată ale climei din ultimii ani, Organizația meteorologică mondială (a cărei emblemă este reprodusă mai sus) a luat în 1975 inițiativa întreprinderii de cercetări urmărind să determine dacă și în ce măsură nu numai factori naturali, ci și anumite activități umane sînt responsabile de aceste schimbări climatice de amploare pe termen scurt.

Concluzia care pare să se desprindă în acest stadiu inițial al cercetărilor este că arderea petrolului și cărbunului sporește cantitatea de gaz carbonic prezentă în atmosferă, ceea ce ar putea determina pe termen lung o încălzire netă (cu cîteva grade) a atmosferei. Această

încălzire ar putea persista mai multe secole și ar putea antrena între altele ample fluctuații în distribuția precipitațiilor. Modificări sensibile ale climei se pot aștepta și de pe urma poluării atmosferice crescînd cu pulberii industriale, cu oxizi de azot sau cu compuși ai clorului.

Marea variabilitate naturală a climei face dificilă orice estimare a influenței omului. „Acesta nu este totuși un motiv — relevă prima Declarație a O.M.M. privind schimbările climatice, publicată luna trecută — pentru a da dovadă de prea mult optimism subestimînd gravele consecințe pe care activitatea omului le-ar putea antrena în viitor”.

Energie din turbariile Finlandei

IMENSELE mlaștini finlandeze care acoperă o suprafață de circa 10 milioane de hectare — o treime din teritoriul țării — ascund un potențial energetic considerabil sub forma turbei. Cantitățile de turbă valorificabile pentru combustibil sînt evaluate la circa 42 000 milioane de metri cubi, ceea ce este echivalentul a 2 000 milioane tone de petrol. Într-o țară care nu posedă resurse proprii de petrol, gaze naturale sau cărbune, aceasta este o bogăție de loc neglijabilă, mai ales că era apreciată ca o sursă rentabilă de energie și înainte de creșterea prețurilor mondiale la petrol. Consumul total de energie al Finlandei poate fi acoperit cu ajutorul turbei pe o perioadă de 40 de ani. Deși nu toate turbariile sînt imediat exploatabile în condiții la fel de avantajoase, experții Centrului de cercetări tehnice din Finlanda consideră că pînă în 1985 se va ajunge la o extracție anuală de 20 mil. mc de turbă, echivalînd cu 2 mil t de petrol, ceea ce va degreva simțitor partea de cheltuieli a balanței de plăți a țării.

Colaborare ungaro-sovietică

RECENT, la Budapesta au fost semnate o serie de acorduri de colaborare economică între Ungaria și Uniunea Sovietică. Unul dintre acestea prevede acordarea, de către partea sovietică, a asistenței tehnice (inclusiv livrările de echipament) necesare pentru reconstrucția completă a Șantierelor ungare pentru construcții navale și portuare; în contrapartidă, acestea din urmă vor exporta în următorii cinci ani în

U.R.S.S. 56 de cargouri, 75 de macarale flotante și 300 de macarale portuare (în valoare totală de circa 250 mil. ruble). Un alt acord se referă la sprijinul Uniunii Sovietice pentru construirea unei conducte de petrol de la granița dintre cele două țări și pînă la rafinăria de petrol „Tisa” din Leninváros, conductă care va trebui să transporte anual peste un milion tone de produse petroliere în Ungaria (începînd din 1978). A fost aprobat, de asemenea, proiectul colaborării ungaro-sovietice pentru construirea, pe teritoriul Ungariei, a patru mine de cărbuni (cu o capacitate totală de producție de 7,8 mil. tone pe an), ca și a unei centrale termice de 1 500 MW.

În sfîrșit, alte acorduri privesc specializarea și cooperarea dintre cele două țări în domeniul electronicii, al fabricării de mașini pentru industria alimentară, de aparate și instrumente medicale etc.

„Criza de la jumătatea carierei”

PROBLEMA învechirii cunoștințelor de specialitate dobîndite în facultate este comună tuturor profesiunilor. Ea este însă deosebit de vădită în electronică, ramură puternic marcată de o veritabilă revoluție în tehnologia semiconductorilor, de la tranzistori la circuite integrate și apoi la microprocesoare, greu măcar de prevăzut în urmă cu numai cîteva decenii. O anchetă întreprinsă de revista americană Electronics conduce la concluzia larg împărtășită că cunoștințele unui inginer electronist care nu s-a ținut la curent cu progresele realizate în specialitatea sa sînt complet depășite după tot mai puțini ani de la absolvire. „Se obișnuia să se spună, notează revista, că ingineria este o carieră de o viață. Acest lucru a încetat de a mai fi adevărat, un inginer care a obținut o diplomă și crede că îi va fi suficientă 20—30 de ani greșește profund”.

GLOSAR

Creditele de export

FINANTAREA exportului constituie, în principala țări exportatoare, o parte integrantă alit din sistemul de credit, cit și din sistemul general de promovare a exportului. Pe măsura dezvoltării impetuase a comerțului mondial și implicit a concurenței internaționale, această activitate a căpătat proporții și semnificații nu numai economico-financiare, dar și politice, fiecare țară căutind să sprijine cel mai mult întreprinderile exportatoare în lupta lor pentru cucerirea și menținerea deșeurilor externe.

Creditele de export sint fie credite de furnizor, fie credite de cumpărător.

Creditele de furnizor sint acordate de exportatori cumpărătorilor străini. Ca urmare a unui asemenea credit, cumpărătorul va plăti marfa importată la un termen ulterior primirii ei, convenit cu furnizorul.

Creditele de cumpărător sint acordate de o bancă din țara importatorului direct acestui importator. Cu suma primită de la bancă, importatorul, deci cumpărătorul, va putea plăti imediat marfa importată, rămânind dator băncii. Creditul de cumpărător este, din această cauză, mai avantajos pentru exportator decât creditul de furnizor.

Creditele de cumpărător mai sint denumite credite financiare (în sensul că banca finanțează plata imediată a importului).

Noțiunea de credite de export este strins legată de alte două noțiuni: asigurarea acestor credite și garantarea lor.

Asigurarea creditelor constă în acoperirea eventualelor pierderi pe care le poate avea furnizorul în urma acordării unui credit. Așadar, asigurarea creditelor este legată în principiu de creditele de furnizor. Această operație este efectuată în fiecare țară de organe special constituite. În Franța, de exemplu, asigurarea creditelor de furnizor este de resortul Companiei franceze de asigurare pentru comerț exterior (COFACE), o societate mixtă de stat și particulară: în Anglia, al Departamentului pentru garantarea creditelor de export (ECGD), care face parte din Ministerul Comerțului; în S.U.A., al Băncii de Export și Import (Eximbank), organism independent care acționează ca agent al statului, precum și al PCIA (asociație voluntară a circa 70 de societăți particulare de asigurări). Riscurile asigurate sint în primul rind de ordin politic (război, alte acțiuni civilo-militare, calamități naturale sau orice alt fapt care se petrece în afara granițelor țării exportatoare și care împiedică sau amină transferul sumei de incasat). În al doilea rind sint asigurate riscurile comerciale, provenite din insolabilitatea debitorului sau dintr-o altă carență a acestuia. În actualele condiții de instabilitate valutară, asigurarea mai poate proteja pe exportator de riscurile valutare, precum și de creșterea prețurilor la materiile prime care trebuie procurate de producător pentru executarea comenzii.

Potrivit definiției ONU, asigurarea creditelor de export „dă furnizorilor posibilitatea de a vinde în străinătate în condiții de credit, fără a-și primejdi echilibrul financiar prin asumarea unor riscuri excesive“.

Garantarea creditelor se referă la creditele de cumpărător și acoperă riscurile băncii care acordă asemenea credite, determinate de cauze politice sau comerciale.

În cea mai mare parte din cazuri, asigurarea sau garantarea creditelor acoperă 80-90% din suma creditului de export.

C. K.

Rezerve certe de petrol

Anca Marinescu, Urziceni — 1) Prin noțiunea de „rezerve certe“ de petrol se înțelege de regulă cantitatea de petrol brut descoperită în zăcăminte bine delimitate și din care petrolul poate fi extras cu ajutorul tehnici-

lor existente în condițiile de cost și preț din acel moment. În practică cantitatea de petrol efectiv extrasă dintr-un zăcămint este mai întotdeauna superioară rezervei certe (uneori chiar de 9-10 ori). Motivele acestei diferențe sint în primul rind de ordin tehnic, nu rare fiind cazurile cind pe măsura exploatării și deci a cunoașterii mai exacte a unor zăcăminte, rezervele „certe“

pe care ele le conțin cresc.

În al doilea rind, în rezervele certe se includ numai cantitățile de petrol „recuperabile“. În condițiile în care tehnicile de recuperare se perfecționează sau în care o sporire a prețului petrolului face rentabile tehnici mai costisitoare (de recuperare secundară sau terțiară), gradul de recuperare a petrolului din zăcămint poate ajunge la 80%, față de 20-40% cit este de regulă. Uneori companiile petroliere occidentale au tendința să subevalueze, din motive politice, rezervele certe de petrol ale unor state pe teritoriul cărora operează. Ele urmăresc astfel pe de o parte să reducă riscul naționalizării, iar pe de altă parte să determine statele respective să le utilizeze pentru noi explorări.

2) Petrolul submarin furnizează actualmente circa 18% din totalul producției mondiale, fiind exploatat deocamdată în zone în care adincimea platformei continentale nu depășește 150 metri.

3) Am prezentat o imagine a primei platforme românești de foraj pe coșta nr. 24 din 18 iunie a.c. al revistei noastre.

Alimente neconvenționale

Viorel Banciu, Galați — După date citate recent de O.C.D.E., produsele alimentare pe bază de proteine neconvenționale (concentrate de soia, de pește etc.), cu excepția preparatelor pentru hrana animalelor de apartament, au ajuns să reprezinte, pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., echivalentul a 1.1 milioane tone de carne de vită sau a 4.9 milioane tone de lapte lichid. Conținutul lor în proteine (172 000 tone) corespundea la 2.6% din valoarea producției animale, ajungind probabil la 4% în 1973.

Potrivit Departamentului american al agriculturii, ponderea pieței de produse animale pe care ar putea-o cuceri pînă în 1980 proteinele vegetale se ridică la 4-8.5% în cazul bovinelor, porcinelor și ovinelor, 3-9% în cel al vacilor de lapte, 3-5% în cel al puilor etc. Pînă în 1985 aceste produse ar putea cuceri pînă la 10% din piața americană a „carnii“, astfel încît spre acel an circa 2.9 milioane tone de carne ar putea fi înlocuite cu mai puțin de 1.5 milioane tone de produse neconvenționale. Se consideră de asemenea probabil ca pînă la sfîșitul acestui deceniu, ce-

reerea anuală de proteine provenite din produse lactate să scadă în S.U.A. cu 18000 tone, în vreme ce aceea pentru proteine de substituție să sporească cu 650 000 tone.

Printre avantajele alimentelor neconvenționale revista L'Observateur de l'O.C.D.E., după care reproducem aceste date, relevă: înlocuirea unor produse convenționale, sporirea valorii nutritive a unor produse existente, obținerea unor surse stabile de aprovizionare cu hrană. Este de la sine înțeles că dacă costul obținerii și prețul de vânzare al produselor tradiționale va continua să crească, cererea pentru ele sporind indiferent de volumul resurselor disponibile, înlocuirea lor s-ar putea accelera.

Antarctica

Dan Meleu, Brașov — Cu privire la Antarctica, acest continent cu o suprafață de circa 60 milioane km² și cu cea mai aspră climă, a fost încheiat la 1 decembrie 1959 un tratat internațional care prevede folosirea teritoriului respectiv numai în scopuri pașnice, interzicind crearea de baze militare, efectuarea de experiențe nucleare etc. Tratatul, intrat în vigoare în 1961 pentru o perioadă de 30 de ani, a fost semnat și ratificat inițial de 12 state (Anglia, Argentina, Australia, Belgia, Chile, Franța, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, U.R.S.S., S.U.A. și Africa de Sud), iar apoi și de alte țări (Danemarca, Olanda, R.D. Germană, Polonia, Cehoslovacia și România), rămînind în continuare deschis spre semnare tuturor statelor membre ale O.N.U. Tratatul a suspendat toate revendicările teritoriale asupra continentului antarctic.

Problema autorizării și, în caz afirmativ, a modalităților exploatării resurselor Antarcticii, în condițiile respectării Tra-

tatului — problemă abordată la ultima reuniune consultativă a țărilor semnatară ale Tratatului, desfășurată la Oslo în iunie 1975 — va fi din nou abordată la a noua reuniune consultativă care urmează să aibă loc la Londra anul viitor.

În subsolul Antarcticii se găsește zăcăminte de cărbune, de fier, de metale neferoase și rare, de petrol (estimate de unii experți, citați de revista Petroleum Economist ca „depășindu-le probabil pe cele din Alaska“), de gaze naturale ș.a., situație de natură să sporească interesul pentru cel de-al șaselea continent.

Neproliferare

Vasile Ciureu, Sibiu — 1) Numărul țărilor care au ratificat Tratatul de neproliferare a armelor

nucleare — acceptind obligațiile impuse de Tratat și angajindu-se să-și plaseze industria lor nucleară sub regimul garanției aplicat de Agenția internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.) — a ajuns la 100.

2) Noul președinte al Consiliului guvernatorilor al Agenției internaționale pentru energia atomică, Carlos Castro Maderno, este președintele Comisiei pentru energia nucleară al Argentinei. El este profesor de fizică la mai multe universități argentinene.

Proiect comun

Marin Danciu, Craiova — Valoarea proiectului sovieto-japonez privind efectuarea de prospecțiuni pentru petrol și gaze în largul coastelor insulei Sahalin, a cărui realizare a început de curind, se ridică — potrivit relatărilor apărute în presa sovietică — la 152 milioane de dolari. Înțelegerea pentru efectuarea proiectului fusese realizată în ianuarie 1975, iar acordul final a fost semnat în mai a.c.

Acordarea gradației

Eugenia MOROSANU, Piatra Neamț — Condițiile de trecere într-o gradație superioară sînt prevăzute, pentru situații similare cu cele arătate în scrisoarea dv., în anexa 2 pct. 3 lit. c la H.C.M. nr. 69/1975.

Potrivit acestei dispoziții normative, vechimea minimă necesară pentru obținerea unei gradații superioare se calculează de la data la care persoanelor cărora li s-a stabilit retribuția tarifară ca urmare a trecerii în alte funcții, li s-au acordat gradațiile pe care le aveau la funcțiile din care au fost trecute sau transferate — în cazul dv., 15 octombrie 1972. Ținînd seama că — în fapt — prin trecerea pentru o scurtă perioadă ca tehnician, ați fost încadrată cu o clasă de retribuție mai mult, conducerea unității, deși aveți vechimea minimă necesară, poate amîna încadrarea dv. într-o gradație superioară.

Indemnizație de concediu

Gheorghe CATANĂ, Bistrița — În situația relatată de dv. și anume a per-

sonalului care, lucrînd în unele zile de repaus săptămînal, a lucrat, în fapt, mai mult de 306 zile lucrătoare, în cursul celor 12 luni premergătoare plecării în concediu, calculul indemnizației se face după cum urmează: se adună sumele realizate drept retribuție în cele 12 luni, inclusiv sumele încasate în zilele de repaus săptămînal, iar suma rezultată se împarte la 12 (luni); la rîndul lui acest rezultat se împarte la 25,5 (zile), aflîndu-se astfel indemnizația pe o zi. Această indemnizație se înmulțește cu numărul zilelor lucrătoare de concediu de odihnă.

Retribuire

Ing. Emil UNGUREANU, Timișoara — Indemnizația primită în calitate de director al Liceului de mecanică agricolă are și a avut caracter de retribuție tarifară (art. 136, alin. 4 din Legea retribuției). Ținînd seama de această reglementare, la stabilirea retribuției dv. la unitatea unde ați fost transferat în interesul serviciului, sînt aplicabile prevederile H.C.M. nr. 69/25 ianuarie 1975. (pct. 3, lit. c din anexa nr. 2, stabilirea retribuției tarifare în diferite situații).

sensibil pentru a cunoaște pulsul vieții economico-sociale din întreprinderi, pentru a vedea și mai bine ce stă în spatele raportărilor statistice, pentru a sesiza unele direcții de acțiune pe care le impune realitatea. În acest fel seva materializa mai din plin una din formele accesului oamenilor muncii din unități la conducerea întregii ramuri.

MUNCA PRODUCTIVĂ

(Urmare din pag. 18)

● Pe măsura creșterii productivității muncii e obiectiv necesară și posibilă dezvoltarea și diversificarea sferei neproductive, sferă în care statistica noastră include încă învățămîntul, ocrotirea sănătății etc.

● Problema esențială pentru țara noastră este, în ansamblu, creșterea productivității muncii în sfera productivă pentru creșterea venitului național și a produsului social, a bunăstării și prosperității națiunii noastre.

● În ce privește învățămîntul, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată la Ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 2 iulie 1976, că trebuie să se ajungă la o integrare reală, nu formală a acestuia cu cercetarea și producția. Problema se pune atît pentru profesori, cit și pentru studenții din ultimii ani, care să participe efectiv la elaborarea proiectelor (valabil pentru cei din învățămîntul tehnic) lucrînd în producție timp de 3—4 luni, cit și la evidența și controlul contabil, la întocmirea planurilor financiare și a bugetelor întreprinderilor, centralelor, ministerelor (valabil pentru cei din învățămîntul economic). „Trebuie să facem o cotitură radicală în această privință, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trecînd în toate sectoarele de la declarații formale despre integrare, de la contracte formale, la o participare reală, a profesorilor și studenților, la cercetare și elaborarea proiectelor“.

Prin aceste măsuri învățămîntul va fi întărit, procesul instructiv căpătînd un sens real, aducîndu-și un aport plener la creșterea valorilor materiale și spirituale.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 28 din 16 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cincinalul 1976—1980: orientări, ritmuri, eficiență. Dezvoltarea bazei energetice (I) (ing. Ioan V. Herescu) 1
- Plan ● angajamente. Dinamici accelerate ale productivității muncii pe șantiere (Bogdan Pădure) 3
- Investigație „R. E.” O corelație de bază a eficienței producției agricole: cheltuieli de producție — randamente (II) (Ion Manea) 5
- Coordonate ale cercetării științifice și proiectării (Dumitru Gheorghisan) 7
- Dezbateri „R. E.”: Analiza economico-financiară (III) 9
- Considerații privind modul de apreciere a diminuării consumurilor (Ion Iliescu) 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Adunările generale ale oamenilor muncii — expresia democrației muncitorești în acțiune (Dorin Constantinescu) 13
- Ce arată „profilul colectiv” al dezbaterilor din adunările generale (Mariana Sârbu) 14

TEORII — IDEI

- Avuția națională și creșterile anuale ale valorii unor elemente componente (II) (dr. Lucian Turdeanu) 15
- Munca productivă în sfera creației materiale și spirituale (Draga Munteanu) 17
- Omul — tehnica — mediul. Delta Dunării — dar al naturii și al muncii omului (Pompiliu Haraidon) 19
- Școli ● curente ● economiști. Opinii asupra „creșterii” și „dezvoltării” economice (II) (prof. dr. I. Bulborea) 22
- Convorbiri economice cu Alfred Sauvy: Necesitatea previziunii în demografie 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (I) (Ion C. Popescu, Gheorghe I. Dumitru) 25
- Tendințe ● conjuncturi 27
- Orientări în politica economică a țărilor Americii Latine (II) (Maria Desmireanu) 28
- Mandarama 30
- Curier 31
- Întrebări — răspunsuri 32

Coperta I — Bogdan Stroescu

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

ADUNĂRILE GENERALE

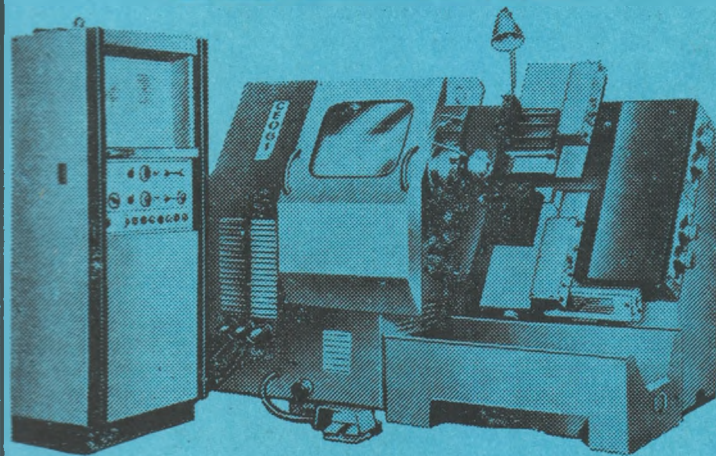
(Urmare din pag. 13)

seamă un caracter concret, analitic, critic și autocritic, reliefind aspectele negative și nominalizîndu-i pe cei răspunzători de producerea lor, precizînd măsurile de viitor, consiliile oamenilor muncii vor stimula caracterul activ și eficiența dezbaterilor.

Au avut loc, zilele acestea, adunări pe ateliere, secții, uzine, exploatari, șantiere, ferme și alte asemenea unități. Punerea în valoare a bogatului lor conținut de analiză, de propuneri pentru îmbunătățirea activității, prin abordarea problematicei acestor adunări în dările de seamă ale consiliilor oamenilor muncii va conferi acestor documente un bogat suport factual al cifrelor, va înlesni adîncirea fenomenelor economico-sociale din fiecare unitate. Puntea directă de legătură o formează reprezentanții oamenilor muncii în consiliile de conducere; participarea lor la aceste adunări, în care au prezentat dări de seamă, i-a înarmat cu cunoașterea realităților primare ale vieții colectivelor și le oferă posibilitatea de a transmite mesajul încă în faza pregătirii documentelor pentru adunările generale.

Asupra necesității ca propunerile făcute în adunările generale să fie selecționate, urmărite și rezolvate cu toată răspunderea, nu este cazul să insistăm — decît amintînd că numai astfel se asigură eficacitatea adunărilor. Relevăm însă un aspect, demn de semnalat, al modului cum se valorifică la eșaloanele superioare această largă consultare a maselor. Centralele, ministerele dau, în general, toată atenția cunoașterii și rezolvării acelor probleme care depășesc posibilitățile de soluționare ale unităților. Un asemenea cîmp de contact al organelor ierarhic superioare cu problematica adunărilor generale este firesc și obligatoriu, dar — considerăm noi — insuficient. Organele de conducere colectivă ale centralelor și ministerelor, asigurîndu-și — prin delegații lor — informarea sintetică, corectă și cu o interpretare judicioasă asupra ansamblului aspectelor relevate în dezbaterile din adunări, inclusiv asupra problemelor de ordin social, vor dispune de un instrument extrem de

STRUNG SEMIAUTOMAT MONOBROȘ CU COMANDĂ- PROGRAM CE 06 1

Este destinat prelucrării de mare productivitate a planșelor, angrenajelor, volanților, a rozelor, a tamburilor de frână și a altor piese de oțel, fontă și metale neferoase, cu diametru pînă la 320 mm și lungime pînă la 200 mm.

Mașinile pot prelucra suprafețe exterioare și interioare cilindrice și plane cu ajutorul a două cărucioare cu scule multiple, independente unul de altul, și care pot executa cele mai variate mișcări în lungul axelor X și Y.

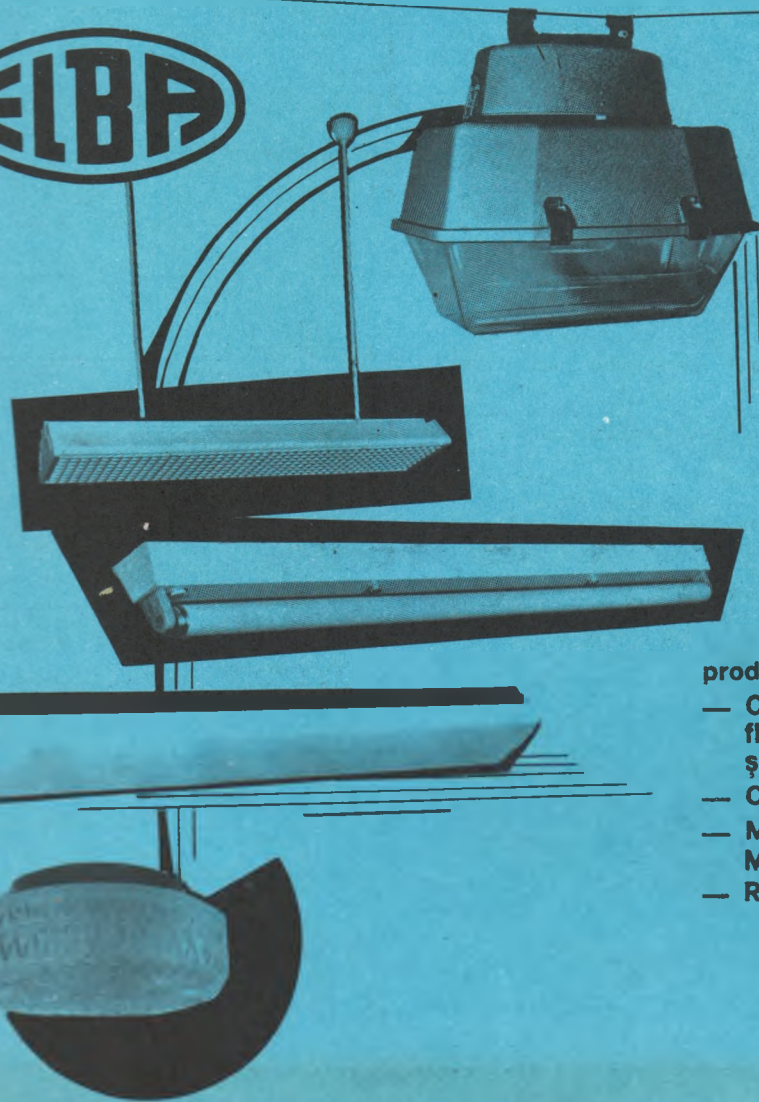
Dispozitivul de comandă-program al mașinii permite acțiunea — consecutivă sau simultană — a celor două cărucioare.

Fixarea piesei de prelucrat se face printr-o mandrină electromecanică cu stringere reglabilă.

CE 06 1 este o mașină de mare productivitate și cu înaltă precizie de execuție.

Exportator : MACHINOEXPORT S.A.R.L.
5, Aksakov, Sofia — Bulgaria
Telefon : 88 — 53 — 21
telegramă : Machinoexport — Sofia
Telex : 22425

PUBLICOM

ÎNTRERINDERA ELECTROBANAT TIMIȘOARA

Strada Gării nr. 1

telefon 961/12205
telex 43208

produce și livrează la cerere :

- Corpuri de iluminat de interior și exterior cu tuburi fluorescente, becuri cu vapori de mercur și sodiu, cîștii și becuri cu incandescență
- Corpuri de iluminat pentru medii cu pericol de explozie
- Mecanisme de reanclanșare a intrerupătorilor tip MRII, 2,3
- Rezistențe macara tip RM.

INDUSTRIES
CORPORATION
EB
GARMENTS
· BUCURESTI ·

DISTINCȚIE ● ELEGANȚĂ ● CALITATE

Lei 5